168
E
21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

~~No 123 b~~

168
E 21

CA 1423
[a b c d e⁸ f¹⁰]

e2-7 blanco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

[a]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Tabula tituloꝝ ſeu capitulorū in ſequenti opere contentorū.

Et primo.

De religione titulus .i.

De neglecta religione .ij.

De ſompniȷ̄s .iij.

De inſtitutis ātiquis .iiij.

De re militari .v.

De maieſtate .vi.

De pacientia .vij.

Qui humili loco nati clari euaſerunt .viij.

De cōſtātia et fortitudīe .ix.

De moderatione .x.

De abſtīa et cōtinentia .xi.

De amicicia .xij.

De ira et odio .xiij.

De liberalitate. .xiiij.

De auaricia .xv.

De ſr̄bia et arrogātia .xvi.

De vltione .xvij.

De gratis .xviij.

De ingratis .xix.

De parentum amore erga filios et ecōtra .xx.

De pietate erga prīaz .xxi.

Libere dicta aut facta .xxij.

Grauiter dicta ā facta .xxiij.

Sapiēt̄ dicta ā facta .xxiiij.

Vafre dicta aut facta .xxv.

Facete dicta aut facta .xxvi.

Breuit̄ dcā aut facta .xxvij.

De iuſticia .xxviij.

De ſtudio et īduſtria .xxix.

De dolo et verſutia .xxx.

De prōtitudīe ꝛ ſolt̄ia .xxxi.

De ſenectute .xxxij.

De honorificentia .xxxiij.

De his qui mortem ſibi intulerunt .xxxiiij.

De mulierib⁹ claris .xxxv.

Eſt autem ſciendū ꝙ plutarchus iſte natione grecus tum phi loſoph⁹ tū orator doctiſſimus claruit tēporibus traiani ceſaris cuius et ipſe inſtructor fuit. et qui preſentes dicterias ſiue ad diciones ad valerium maximum ex pluribus ac diuerſis com mentariȷ̄s ī hoc breue coegit opuſculū: alio diuerſoq3 et quaſi contrario ꝙ̄ valerius modo procedit. Ipſe enī valerius vrbis rome principaliter. dehinc exteraꝝ gentium dicta factaq3: cōtra vero noſter plutarchus exteraꝝ gentium principaliter. poſtea romanoꝝ dicta pariter ac facta memoratu digna recitat.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 's-GRAVENHAGE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Ad magnanimū principē philippū mariam inclitū mediolanen̄ ducem francisci philelphi dicteriarum plutarchi cheronen̄ ad traianum ceſarem. que et addiciones ad valerium maximum recte dici poſſunt e greco in latinū traductio. Incipit feliciter.

Plutarchus traiano imperatori. ſ. p. d. Cum atarxerſi perſarum regi o maxime impator ceſar traiane obequitanti aliquando obuiam factus agricola quidam ac rudis homo cui nichil aliud eſſet. aquam vtraqꝫ manu e proximo hauſtam flumine obtuliſſet: iocundus ille ſubridenſqꝫ ſuſcepit. Quippe qui nō rei que dabat vel inopia vel vſu: ſed alacri dantis voluntate gratiam metiretur. Exiſtimabat etiam eum qui benigne parua prompteqꝫ acciperet non regali minꝰ humanoqꝫ fungi munere ꝙ ſi magna largiretur. At ligurgus tenuiſſima ſparte ſacrificia ſtatuit quo ex preſentibus rebus venerari deos īmortales expedite facileqꝫ poſſent. Qua ipſe quoqꝫ ductus ſentētia tenuia tibi munera cōmuneſqꝫ philoſophie primicias offero hiſce cōmētariȷs. Que ſi quam aut ad morum diſciplinam. aut ad cognitionem imperitantis rationis affinitatem habent: vnacum offerentis affectione ſuſcipe atqꝫ vtere. Hȷs namqꝫ vt ſpero mirifice delectaberis. nonmodo ꝙ dicacitates libero dignas homine. ſuauiſſimoſqꝫ ſales pre ſe ferunt: verum etiam quoniam mirabilem quandam vberemqꝫ ac variam ſententiarum grauitatem ad omnem orationem augendam atqꝫ exornandam adhibitura porrecturaqꝫ videntur. Nichil enī eſt vt ita dixerim humanis in actibus vaffre. callide. pudice. continēter. generoſe. conſtanter. benigne. liberaliter. inocenter. integre. amice. nichil deniqꝫ magnifice. nichil ſapienter. nichil cum virtute et laude dictum factum ve. ꝙ non inde exemplum venari queat. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ De religione tytulus primus.

Ligurgus quod modo tetigi percunctate quopiam quã-
obrem parua adeo tenuiaqʒ deorum imortaliũ ſacrificia
ſtatuiſſet. Quo iquit nunqͣ abhonoranda diuina re deſiſtam⁹.
¶ Idem cõſulentibus thebanis de ſacrificio ac luctu quem leu
cothoe preſtarent conſilium dedit. Siquidem deam ducerent:
haud lamentarentur. ſinautem hominem arbitrarentur: non
proinde ac dee ſacrificarent. ¶ Thaſii quoniã magnis ab age
ſilao lacedemoniorum rege beneficijs affecti eſſent. cum et tem
plis eum et diuinis honoribus proſecuti eſſent. et hac de re le-
gatos miſiſſent. Ageſila⁹ lectis eorum honoribus quos legati
ad ſe tuliſſent. rogauit an eorum patria deificãdorum hominũ
poteſtatem haberet. Quod cum illi affirmaſſent. Agite inquit
facite vos ipſos prius. Quod ſi feceritis: tum crediturus ſum
poteſtatem vobis eſſe deificãdi etiam mei. ¶ Eidem victori ex
aſia redeũti obſiſtere conati ſunt athenienſes et boetij ceteriqʒ
eorum ſocij apud coroneam. quos omnes graui prelio vicit.
Hui⁹ victorie vel maxima fuit laus. qꝙ cum pleriqʒ ex fuga ſe ĩ
tẽplũ minerue cõieciſſent quererenturqʒ ab eo quid hijs vellet
fieri. et ſi aliquot vulnera acceperat eo prelio. et iratus merito
eſſet omnibus qui aduerſus eum arma tuberãt. tamen ãtetulit
ire religionem. et eos vetuit violari. Neqʒ vero hoc ſolum in
grecia fecit vt tẽpla deoꝝ ſancta haberẽ. ſʒ etiã apud barbaros
ſumma religiõe oĩa ſimulacra araſqʒ cõſeruauit. Itaqʒ ꝑdicabat
mirari ſe nõ ſacrilegoꝝ numero hñi q̃ ſupplicib⁹ eoꝝ nocuiſſent
aut nõ grauioribus penis affici qui religionẽ minuerẽt qͣ qui
fana ſpoliarẽt. ¶ Pericles ad amicũ quẽdã qui falſum illum
teſtiõm rogaret. vbi iuſiurand̄ interueniebat: rñdit ſe ad aram
vſqʒ amicũ eſſe. ¶ Cleomenes anaxãdride fili⁹ cũ in longam
egrotationem traheretur. expiatoribuſqʒ acvatibus fidem quã
minus antea conſueuerat adhiberet: ob idqʒ quiſpiam miraret̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Quid miraris inquit: Non enim idem nūc ſum: qui tunc eram
Cum ergo idem non ſum: nec eadem etiā probo.

¶ De neglecta religione. ij.

PAuſanias lacedemonius vir tum vicijs tum virtutibus magnus cū apud ſuos prodicionis argueretur exiſtimās furorē eorum ac rabiē effugere ī edē minerue q̄ calchidicos appellat confugit. Hic ne exire poſſet ſtatī lacedemonij valuas eius edis obſtruxerūt. tectūq; ſunt demoliti. q̄ celerius ſub diuo īteriret. Sic pauſanias magnam belli gloriā turpi morte maculauit.

¶ De ſompnijs. iij.

CJulium ſompnio proxime noctis confuſum. Nā viſus erat per quietem ſtuprum matri intuliſſe coniectores ad amplissimam ſpem īcitauerunt. arbitrium terrarum orbis portendi interpretantes. Quoniam mater quā ſubiectā ſibi vidiſſet non alia eſſet q̄ terra que omnium parens eſſe predicatur.

¶ De inſtitutis antiquis. iiij.

LAcones nemine minus modulis carminibuſq; ſtudebāt. In hijs autem ſtimulus quidam inerat ad vim animi incitandam. et ad imperium quaſi furentem quendam atq; ſtrēnuū inducendum. ac dictio erat et facilis et ſeuera. Habebatq; aliud nichil q̄ tum eorum laudationes qui generoſe fortiterq; vixiſſent. ac preclare ac fauſte pro ſparta occubuiſſent. tum etiā eorum vituperationes qui metu id agere detrectaſſent. prouide atq; triſtem vitam miſeramq; vixiſſent. Erat preterea preceptio quedam atq; iactantior excitatio pro etatū qualitate ad virtutem. Tribus enī choris pro tribus etatibus in celebritatibus conſtitutis: vnus ſenectutis incipiens canebat. Nos olī fuimus robuſti iuuenes. Florentis vero etatis alter reſpōdens inquiebat. Nos aūt ſumus. q̄ ſi velis piculum facito. At puericie tercius. Nos autem erimus multo profecto robuſtiores. Atq; numeri primi illi quibus et in tripudijs. et cum in hoſtes

ferrentur vtebantur. vt et fortiter et audenter agerent. mor
temq̄ꝫ contempnerent incitabant. Nam ligurgus bellice exerci
tationi ſtudium muſice admiſcuit. quo bellandi vehemētia mo
deratione temperata conſonantiam conuenientiamq̄ꝫ haberet.
Itaq̄ꝫ rex anteq̄ꝫ pugnas iniret ſacrificabat muſis. quo et ora
tione preclaraq̄ꝫ mēoria digna facinora pugnantes redderent.
¶ Inſcripciōes aūt q̄ ī ſepulchris fierent ꝓhibuit niſi eoꝝ qui
belli obijſſent. Itē et luctus et lamentationes. ¶ Ad hec pere
grinari eis non licebat. ne externis moribus ac malis viuendi
diſciplinis ībnerent͛. Atq̄ꝫ ne ꝑegrini qui in vrbem confluerēt
mali cuiuſpiam doctores ciuibus exiſterēt: eos vrbe pellendos
ſtatuit. ¶ Comedias et tragedias neqnaq̄ꝫ audiebant. q̊ neq̄ꝫ
ſerio neq̄ꝫ ioco audirent que legibus contradicerent. ¶ Archi
logum poetam cum eſſꝫ lacedemone eadem hora expulere. quo
niā accepiſſent eum poetice ſcripſiſſe meliꝰ eſſe amittere arma
q̄ꝫ mori. Sic enim ait.

Aſpida que circum perijt michi callipon alto
In luco ſaron poſſidet ille meam
At caruiſſe armis q̄ꝫ mortem occumbere preſtat
Aſpide pro capta mox melior dabitur

¶ Vnum vero id quoddam ex pulchris viſum eſt beatiſq̄ꝫ in
ſtitutis. ꝙ exuberantiam honeſti ocij ciuibus ligurgus inue-
nerit. Nam in ſordida arte verſari nullo modo licebat. ac ne
in queſtuaria quidem que operoſam congeriem negociatio-
neſq̄ꝫ contineret. Fecerat enim diuicias et ſpernendas et con
tēpnendas oīno. Veꝝ mācipia eis colebant. redditūq̄ꝫ ferebant
cōſtitutū. ¶ Prohibebāt͛ etiā et eē naute. et vti nauali pugna
At cū pꝰteriore tpe ꝑ naualē pugnā maritimi pricipatꝰ potiti
eēnt. rurſum cū ciuiū mores inquinati ex hoc ītuerent͛: deſtitē
Sed rurſus mutatione ſunt vſi quemadmodum in alijs rebus
omnibꝰ. Eteni conuectis pridē ad lacedemonios pecunijs. qui

cõuexerãt morte dampnati ſunt. Nam alcameni et theopompo regibꝰ oraculum redditum eſt. fore vt auaricia periret ſparta Verumptamen lyſander cum feciſſet captiuos athenienſes. et auri et argenti multum inuexit. et hij quidem exceperunt. virumqꝫ honorarunt. Itaqꝫ ligurgi legibus cum vrbs vteretur. iuſiurandumqꝫ ſeruaret: grecie principatum bonitate legum et gloria annos quingentos tenuit. Cum ea vero paulatim tranſgrediretur. et habendi auiditas diuiciarumqꝫ ſtudium inuaderet: tum vires diminute ſunt. tum ſocij propterea ſunt eos exoſi. Attamen q̃uis ita haberet. poſt philoſophi macedonis victoriam ad cheroniam. cum omnes eum greci et terra et mari imperatorem appellaſſent: ac etiam alexãdrum filium ſuum poſt fuſos euerſoſqꝫ thebanos. ſoli lacedemonij licet vrbem ſine muris haberent. eſſentqꝫ admodum pauci ob continua bella. tũ etiam longe inbecilliores. et qui facile capi poſſent: tamẽ cum breues admodum quaſdam ligurgi inſtõnum ſcintillas adhuc ſeruarent. neqꝫ vna militare. neqꝫ cum hijs neqꝫ cum alijs deinceps macedonicis regibus: neqꝫ in cõmunẽ conceſſum ingreſſi ſunt. neqꝫ tributum tulerũt. q̊uſqꝫ deſpectis oĩno ligurgi legiꝰ a proprijs ciuibus in tyrannida acti. nec amplius quitq̃ ex patria inſtõne ſeruantes et aliorum effecti ſimiles ſuperiorem gloriam elationemqꝫ amiſerunt. in ſeruitutemqꝫ migrarunt. ac nunc quemadmoď alij greci romanis parent. ¶ Lacedemonijs olim hec erat diſciplina. vt honeſte parerent. labores conſtantiſſime perferreut. pugnandoqꝫ aut vincerent aut interirent. Amare preterea eos pueros qui probo eſſent animo ꝑmiſſum erat: rem autem cum ipſis habere turpiſſimum cenſebatur. proinde atqꝫ non animus ſed corpus potius amaretur. Mos etiã fuit iuniores interrogari a ſenioribus et quo proficiſcerentur et q̃obrem. et qui minus reſponderet. aut cauſas necteret obiurgari. Qui vero ſenior delinquentes non obiurgaſſet: pari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

caſtigationi erat obnoxius cui delinquēs ipſe. Et qui caſtiga
tionem moleſte ferret in magno erat opprobrio. ¶ Ligurgus
ad illum qui miraretur ꝙ virum ſimul cum nupta cubare pro
bibuiſſet. imperaſſetqꝫ vt plurimum diei cum equalibus vna
eſſet: noctes autem totas quieſceret. cum ſponſa vero et clam
et non ſine pudore congrederetur. ait. Ut et valentioribus cor
poribus quandoquidem ad ſatietatem vſqꝫ non coiuerint. et
amādo ſemper ſint noui. natoſqꝫ robuſtiores gignant. ¶ Idē
cum nubendi tempus certum ſtatuiſſet tum mulieribus tum
et viris: ad eum qui huiuſce rei quereret. reſpondit. Ut partus
ex adultis geniti valentiores eſſent. ¶ Interrogatus etiam
quāobrem paucas adeo tuliſſet leges. Quoniam inquit pauca
dicentibus paucis etiam legibus opus eſt. ¶ Percunctante
autem ab eo quodam quare puellas aperta facie: vxores autē
velata in propatulū ire ſtatuiſſet. Quia īquit puellis viri ſunt
inueniendi: at vxoribus viri ſeruandi. ¶ Spartiate diligen-
tiam come adhibent. quoddam ligurgi de hac re dictum cele
brantes. ꝙ et pulchros coma magis decoros: et turpes formi
dabiliores faceret. ¶ Cyrus perſarum rex cum ea regio mon
tuoſa aſperaqꝫ eſſet: vellent ꝝ propterea et mollem capere. ne
id quidem paſſus eſt. inquiens et plantaꝝ ſemina et hominum
mores atqꝫ ingenia regionū quoqꝫ ſimilitudinem trahere. Aie
bat etiam illum imperio dignum non eſſe: qui ſubditis non
eſſet melior.

¶ De re militari. v.

MEnnon qui cōtra alexandrum pro rege dario bellum ge
reret quendam ſub ſe merentem qui multa de alexandro
maledice petulanterqꝫ loqueret: vbi lancea percuſſiſſet. Ego ī
quit te alo vt pugnes: non vt maledicas de alexandro. ¶ An-
tigonus alexandri ſucceſſor cum milites quoſdam eſſet ītuitus
qui thoracibus et galeis ad pilā luderēt: gauiſus eſt. eorumqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

duces accerſunt quos laudaret. Vt autē potitare eos audiuit:
illorum ducatus militibus dedit. Philippo autem ei⁹ filio mul
tis preſentibus percūctanti. quando caſtra mouebimus? Quid
inquid times. nunquidne ſolus tubam audies? Chabrias eos
dicebat pulcherrime officio imperatoris fungi qui res hoſtium
maxime noſcerent. Dicere etiam. conſueuit formidabilius eſſe
ceruorum agmē ductu leonis: ꝙ̄ leonum ceruo duce. In eandē
ſententiam ſcipio minor numantinos adorſus in fugam vertit
cumqꝫ victos grauiter ſeniores ferrent. exprobantes quid eos
fugiſſent quos totiens fugaſſent: Numantinum quendam dix
iſſe fert. pecudes eaſdem eſſe: ac paſtorem aliū. ¶ Theopomp⁹
cum quadam vrbe murum ſibi quidam oſtenderet . et an ſibi
pulcher altuſqꝫ videretur interrogaret. Minime ſi mulierum ē
inquit. ¶ Ligurgus etiam de muris querentibus inquit eam
vrbemqꝫ viris non lateribus cincta eſſet: ſine muris nequaꝙ̄
eſſe. ¶ Ageſilaus quoqꝫ lacedomoniorꝝ rex quodam percunc
tante ꝙ̄obrem ſparta careret muris. oſtenſis armatis ciuibus
Hij ſunt inquit lacedemoniorum muri. Rurſus idem alio que-
rente. Non lapidibus inquit et lignis: ſed habitantium virtu
tibus muri ſunt fabricandi. ¶ Panthoedas vero legione in
aſia fungens oſtentantibus ei quibuſdam murum et magnum
et ſublimem. Per deos inquit peregrini pulchra eſt mulierum
domus. ¶ Agis rex dicere conſueuit non eſſe lacedemonios in
terrogandos quotnam eſſent : ſed vbi eſſent hoſtes. Idem ad
mantineam cum hoſtes quoniam plures eſſent ſui impugnare
recuſarent: ait. Qui multis vellet dominari opus eſſe vt cum
multis quoqꝫ pugnaret. ¶ Et pedaretus dicente quopiam
magnum eſſe hoſtium numerum. Ergo inquit eo maiorem glo
riam conſequemur quo plures enecabimus. ¶ Epaminunda
thebanorum imperator cum didiciſſet armigerum per multas
ab homine captiuo pecunias recepiſſe. Michi ait clipeū redde.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

tibi enim faciundo queſtui tabernam emitto. Non enim ãpliꝰ eque diſcrimen ſubire velis qui vnus e diuitibus factus es. ¶ Idem cum lacedemonij copias aduerſus thebanos educerẽt oraculaq thebanis referrẽtur. quorum quidem alia victos iri. alia victores eos fore dicerent: iuſſit hec ad tribunalis dextrã illa vero ad leuam poni. Quibus factis aſſurrexit ĩquiens. Si parere imperitantibus et cum hoſtibus virili congredi animo volueritis: hec vobis oracula ſunt. melioraq oſtendit. Quod ſi formido vos ceperit: illa. et ĩ deteriora orõnẽ vertit. ¶ Mre autem cum ad pugnam egrederetur eum precante ut ſe saluũ faceret. Hoc alios ait monendos eſſe: at principem et pretorẽ vt ciues faciat ſaluos. ¶ Et cum quidam dixiſſet. In hoſtes ĩcidimus. Quid in illos nos magis inquit incidimus. ꝙ̃ in nos illi? ¶ Habuit autem epaminunda obtrectatorem meneclidem quendam atq aduerſarium in adminiſtranda republica. ſatis exercitatum in dicendo. vt thebanum ſcilicet. Nanq illi genti plus ineſt virium ꝙ̃ ingenij. Is ꝙ in re militari florere epaminũdam uideret. hortari ſolebat thebanos ut pacem bello anteferrent. ne illius ĩperatoris opera deſideraretur. At ille. Fallis inquit verbis ciues tuos ꝙ a bello eos euocas. Ocij enim noĩe ſeruitutem concilias. Nam paritur pax bello. Ita q qui ea volunt diutina frui: bello vſitati eſſe debent. Quare ſi principes grecie vultis eſſe o thebani: caſtris eſt vobis vtendum. non paleſtra. ¶ Lex erat thebis q̃ morte mulctabat ſi quis diuciꝰ imperiũ retinuiſſet ꝙ̃ lege prefinitũ foret. Hanc epaminunda cum rei publice conſeruande cauſa latam videret: ad perniciem ciuitatis conferre noluit. et quatuor menſibus diutius ꝙ̃ populus iuſſerat geſſit imperium. Namq animaduertebat niſi id feciſſet totum exercitum ob pretoꝝ imprudentiam inſcitiãq belli perituꝝ. Poſtꝙ̃ domũ reditũ eſt: collegę eiꝰ hoc crimine accãbant. Quibus ille permiſit vt oẽm cauſam ĩ ſe trãſferrẽt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ſuaqꝫ opera factum contenderent vt legi non obedirent. Qua
defenſione illis periculo liberatis: nemo epaminūdam reſpon
ſurum putabat. ꝙ quid diceret non haberet. At ille vt in iudi
cium venit: nichil eorum negauit que aduerſarij crimini da
bant. omniaqꝫ que college dixerant confeſſus ē neqꝫ recuſauit
quo minus legis penam ſubiret. ſed vnum ab hijs munus pe
tunt. vt titulo ſuo īſcriberent. Epaminunda a thebanis morte
mulctatus eſt. ꝙ eos coegit apud leuctram ſuperare lacedemo
nios. quos ante ſe imperatorem nemo boetorum auſus fuit aſ
picere in acie. ꝙqꝫ vno prelio non ſolum thebas ab interitu
retraxit: ſed etiam vniuerſam greciā in libertatem vendicauit
eoqꝫ res vtroꝝqꝫ perduxit. vt thebani ſpartam oppugnarent:
lacedemonij ſatis haberent ſi ſalui eſſe poſſent. neqꝫ prius bel
lare deſtitit q̄ꝫ mecene reſtituta vrbem eorum obſidiōe clauſit.
Hec cum dixiſſet: riſus omnium cum hilaritate coortus. neqꝫ
quiſq̄ꝫ iudicum auſus eſt ferre ſentētiam. ¶ Hic epaminūda
vxorem numq̄ꝫ duxit. In quo cum reprehenderetur ꝙ libros
non relinqueret e pelopida qui filium habebat infamē. maleqꝫ
in eo patrie conſulere diceret. Vide inquid ne tu peiꝰ conſulas
qui talem ex te natum relicturus ſis. Neqꝫ vero ſtirps poteſt
michi deeſſe. Nanqꝫ ex me natam relinquo pugnam leutricam.
que nonmodo michi ſuperſtitem ſed etiam īmortalem fore ne
ceſſe eſt. ¶ Quo tempore duce pelopida exules thebas occu
perunt. et preſidiū lacedemoniorum ex arce expulerunt: epa
minunda q̄ꝫ diu facta eſt cedes ciuium domo ſe tenuit. ꝙ neqꝫ de
fendere malos volebat. neqꝫ impugnare. ne manus ſuorum ſan
guine cruentaret. Namqꝫ omnem ciuilem victoriam funeſtam
putabat. ¶ Hic extremo tempore imperator apud mātineam
cum acie inſtructa audacius inſtaret hoſtibus. cognitus a lace
demonijs ꝙ in vnius pernicie eius patrie ſitam putabant ſa
lutem. vniuerſi ī vnū impetū fecerunt. neqꝫ prius abſceſſerūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ꝙ magna cede multiſq3 occiſis fortiſſime ipſum epaminundam
pugnantem ſparo eminus percuſſum conſidere viderunt. Huiꝰ
caſu aliꝙtulum retardati ſunt boetij. neq3 tamen prius pugna
exceſſerunt ꝙ repugnantes profligarunt. At epaminunda cū
animaduerteret mortiferum ſe vulnus accepiſſe. ſimulq3 ſi ferꝝ
quod ex haſtili in corpore remanſerat extraxiſſet: animam ſta
tim emiſſurum. vſq3 eo retinuit quoad renunciatum eſt viciſſe
boetios. Id poſtꝙ audiuit. Satis inquit vixi. inuictus enim
morior. Tum ferro extracto confeſtim exanimatus eſt. Huius
de virtutibus ſatis erit dictum ſi hoc vnum adiunxero qđ nēo
it inficias. thebas et ante epaminundam natum et poſt eius
interitum ſemper alieno paruiſſe imperio. cōtra eam ꝙdiu ille
prefuit reipublice caput fuiſſe totius grecie. Ex quo intelligi
poteſt vnum hominem pluris ꝙ ciuitatem fuiſſe. ¶ Aliter ſ3
non contrarie de morte epaminunde ab alijs ſcripto relictum ē
Cum is apud mantineam prelium cum lacedemonijs gereret
traiectus haſta ſanguīe et ſpiritu deficiēs. recreare ſe conantes
primū an clipeus ſuus ſaluus eſſet. dein an penitus fuſi hoſtes
forent interregauit. Que poſtꝙ ex animi ſententia comperit
Non finis inquit cōmilitones vite mee. ſed melius atq3 excel-
lentius inicium aduenit. Nunc enim veſter epaminūda naſcit̄
qꝛ ſic morit̄. ¶ Ceciliꝰ metellꝰ cū munitū caſtellū adoriri vel
let. dixiſſetq3 cēturio. Si mō. x. viros amiſerit: fore vt caſtellū
caperet. Rogauitq3 eum metellus an vellet vnus ex. x. eſſe.
¶ Leonida alexandride filiꝰ ī termophilis cū iam eſſet ait ad
cōmilitones. Dicunt barbaꝝ in ꝓximo eſſe. Quare tēpꝰ nō eſt
terend̄. Iā eī aut vīcere barbaros aut nos mori libȝ. Et ꝗpiā
dicēte. Adſunt ꝓpe nos. Ergo īquit nos ꝙ ꝓpe illos adſumꝰ.
Et cū aliꝰ dixiſſet. O leonida aduerſus multos cū paucis dimi
caturꝰ ſic ades. Si me īquit multitudini fidē hr̄e exiſtimatis:
nec oīs grecia ſatis ē. ſin aūt virtutibꝰ: vel hic numerꝰ ſatis ē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Et percunctante quopiam quãobrem hoſtiũ cadauera ligurgꝰ ſpolianda vetuiſſet. Ne circa ſpolia temptus terentes inquit ſe haberent negligentius. quinpotius paupertatem vnacum ordine ſeruarent. ¶ Hamilcar hãnibalis pater cum fere omnia in cicilia peni amiſiſſent: ille erycem ſic defendit. vt bellum eo loco geſtum non videretur. Interim cartaginenſes claſſe apud inſulas egatis a romanis ſuperati ſtatuerunt belli facere finẽ eamqꝫ rem arbitrio permiſerũt hamilcaris. Ille et ſi flagraret bellandi cupiditate: tamẽ paci ſeruiundum putauit. ꝙ patriã exhauſtam ſumptibus diutius calaritates belli ferre nõ poſſe intelligebat. ſed ita vt ſtatim mente agitaret ſi paulum modo res eſſent refecte. bellum reuocare. romanoſqꝫ armis perſequi. donec aut virtute viciſſent. aut victi manus dediſſent. Hoc anímo pacem conciliauit. In qua tanta fuit ferocia. cum catulus negaret bellum compoſiturum niſi ille cum ſuis qui erycem tenuerunt armis relictis ſicilia decederent: vt ſuccumbente patria ipſe periturum potius dixerit ꝙ̃ cum tanto flagicio domũ rediret. Non enim ſue eſſe virtutis arma a patria accepta aduerſus hoſtes hoſtibus tradere. Huius pertinacie ceſſit catulus. At amilcar poſteaꝙ̃ mare tranſiit in hiſpaniamqꝫ venit magnas res ſecunda geſſit fortuna. maximas bellicoſaſqꝫ gentes ſubegit. equis. armis. viris. pecunia totam locupletauit affricam. Qui cum romanis bellum inferre meditaretur: in prelio aduerſus nettones pugnans occiſus eſt. ¶ Hannibali eius filio poſt camienſe bellum victori cum ceteri circumfuſi gratularẽtur ſuaderentqꝫ vt tanto perfunctus bello diei quod reliquum eſſet noctiſqꝫ inſequentis quietẽ et ipſe ſibi ſumeret. et feſſis daret militibus. Mahabal prefectus equitũ minime ceſſandum ratus: ymmo vt quid hac pugna ſit actum ſcias. die quinto victor in capitolio epulaberis. Sequere cum equite. vt prius te veniſſe ꝙ̃ venturum ſciant. Precedant inquit

hānibal inimici. Leta res eſt quam ſuades. ſed via maior ꝙ̃
vt ſtatim capere animo poſſem. Itaqꝫ voluntatem ſe laudare
mabarbalis ait: ad conſilium preſ̄andum temporis opus eſſe.
Tum mabarbal. Non omnia eidem dij dedere. Vincere ſcis
bannibal: victoria vti neſcis. Mora quoqꝫ eius diei ſatis cre
ditur ſaluti fuiſſe vrbi atqꝫ imperio. ¶ Tanta vero fuit in
ea pugna romanorum ſtrages. vt ipſe hānibal cuius maiore
ex parte virtus ſeuicia conſtabat: in flumine gello corpori-
bus romanis pōte facto exercitum traduceret. ¶ Cuius pug
ne exitum magone ſenatui penorum nunciante. inqꝫ tanti
ſucceſſus fidem anulos aureos trium modiorum menſuram ex
plentes fundente qui interfectis romanis ciuibꝰ detracti erāt.
bannon conſilij plenus atqꝫ excellentis vir prudentie queſi-
uit an aliquis ſociorum poſt tantam cladem a romanis deſe
ciſſet. ¶ At ille vt andiuit neminem ad bannibalem tranſiſſe:
ſuaſit protinus vt legati romā per quos de pace ageretur mit
terentur. Cuiꝰ ſi ſententia valuiſſet neqꝫ ſecūdo punico bello
victa carthago: neqꝫ tercio deleta fuiſſet. ¶ Idem bannibal a
iulio conſule nauali prelio victꝰ timenſqꝫ claſſis amiſſe penas
dare: offenſam aſtutia auertit. Nam ex illa infelici pugna pri
uſqꝫ̃ cladis nuncius domum veniret. quendam ex amicis com
poſitum et formatum cartaginem miſit. Qui poſtqꝫ̃ ciuitatis
curiam intrauit. ¶ Conſulit vos inquit bannibal cum dux ro
manorum magnas ſecum maritimas copias trahens adue-
nerit: an cum eo confligere debeat? Acclamauit vniuerſus
ſenatus non eſſe dubium quin oporteret. Tum ille. Conflixit
inquit et ſuperatus eſt. ¶ Ita liberum hijs non reliquit id fac
tum dampnare: quod ipſi fieri debuiſſe iudicarent. ¶ Fabiꝰ
maximus cuius non dimicare vincere fuit. et de quo virgiliꝰ
vnus qui nobis cunctando reſtituit rem. cum nollet cum hā
nibale acie confligere: ſed cunctando exercitum eius terere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

quí tum pecunie tum annone p2emeret᷑ inopia. per aſpera et
montuoſa loca inſequebatur. et ſeſe a latere egreſſus oppone
bat. Cumqꝫ a multitudine rideretur. et hānibalis vocaretur
pedagogus: id minimi pendens cogitatibus ſuis atqꝫ coſilijs
vtebat᷑. Et ad amicos conuerſus dicebat eum ſibi tardio2em
videri qui cauilla conuiciaqꝫ metueret: q̄ꝑ qui hoſtes fugeret.
Inſuper cum de collega minutio quoniam hoſtes aliquot p2o
ſtraſſet magnus rumo2 eſſet. quaſi vir eſſet nomine romano
digniſſimus. Magis ſe inquit ſecundam minutij fo2tunam q̄ꝑ
aduerſam petimeſcere. Pauloqꝫ poſt cum in īſidias incidiſſet:
et minutius ſimul cum exercitu perire videretur. vbi ipſe aux
ilium tulit. cum magnum hoſtium numerum perdidit. tum illū
ſeruauit. Itaqꝫ hānibal ad amicos dixit. Nū ſepe ꝑdixi vobis
fo2e aliquando vt montana nubes in nos ymb2es reſolueret.
Atqꝫ poſt cannenſem cladem creatus īperato2 vnacum claudio
marcello viro et intrepido et q̄ cum hannibale q̄ꝑlibentiſſime
ſemper dimicaret: ſperabat ipſe fabius ſi nemo b2eui futurum
vt hānibalis miles attritus feſſuſqꝫ deficeret. Quamob2em di
cebat hannibal maio2i ſibi metui eſſe fabium pugna vacuum
q̄ꝑ pugnantem marcellum. Ergo vt ſcipio pugnando: ita hic
non dimicando maxime vrbi atqꝫ imperio ſuccurrere viſus ē
Alter enim celeritate ſua cartaginem opp2eſſit: alter cunctatiōe
ſua id egit ne roma opprimi poſſet. ¶ Et cum miles lucanus
aqud eundem fabium eſſet accūtus ꝙ mulieris amo2e noctu ſe
pe a caſtris vagaretur: ceterum mirabili armo2um virtute vir
eſſe narraretur. mulierem qua deperibat eo clam dep2ehendi
et ad ſe duci iuſſit. Vt autem adducta eſt. accerſito homine. ꝙ
preter legem īquit pernoctares haud nos latuit: at ne quidem
p2iꝰ latuerat ꝙ ꝓbitati ſtuderes. Quare fo2titer tuis ac recte
factis errata condonentur. Reliquum nobiſcum eris. habe enim
ſponſo2ē. Et adductam mulierculam ei cōmēdauit ac tradidit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ Epaminunda thebanoꝝ rex de quo ſupra meminimus carno
ſitoribus ſe infeſtum prebebat. ac talem amouit exercitu inqui
ens. Vix tribus quatuor ve clipeis tegi eius ventrem. cuius
magnitudinem ſuam ipſius mentulam ne videre quidem poſſet
¶ In hanc ſententiam gaius ceſar cum ab amicis hortaretur
vt anthonium atqꝫ dolobellam de quibus male opinabantur
ſibi caueret. rn̄dit. Non hos ſibi rubicūdos et pingues timori
eſſe: ſed macillentos illos ac pallidos bruto caſſioqꝫ oſtenſis.
¶ Paulus emilius romanorum dux cum macedoniam per lo
cos ſaltuoſos inuaſiſſet. ac inſtructos hoſtes aſpexiſſet: naſica
eum hortante vt confeſtim illos adoriretur. Facerem iſtud qui
dem inquit. ſi tua michi etas eſſet. Verum multa michi expe
rientia impedimento eſt. vt itinere fatigatus aduerſus inſtruc
tam aciem dimicem. ¶ Catho ſenior eum ſibi militem dicebat
odio eſſe qui ambulando manus. pugnando autem pedes mo
ueret. ac ſterteret magis q̄ inclamaret. Atqꝫ peſſimū eum aie
bat imperatorem qui ſibi ipſe imperare non poſſet. ¶ Alex
andrum cum apud arbellas aduerſus decies centena homi
num milia de ſumma rerum dimicand' foret: amici adiere qui
milites accuſarent ꝙ intra tabernacula ſermonem haberent
ac paciſcerentur vt nichil omnino ſpoliorum in regiam rela
turi forēt. ſed ſibi ipſis comparaturi. At ille ſurridens. Bona
inquit nunciatis omina. Audio namqꝫ his viris nō fugiendi
conſultationes eſſe. Ac permulti milites eum adeuntes. Rex
aiebant fide. neqꝫ hoſtium multitudinem pertimeſce. ipſum
enī pedorem noſtrum non perferent. ¶ Antigonus ſecundus
cum bello nauali aduerſus ptholomei pretores pugnaturus
eſſet. gubernatorqꝫ dixiſſet hoſtium naues multo plures eſſe.
At me īquit preſentē aduerſus quot naues opponis? ¶ Is ve
ro hoſtibus inuadentibus cum aliquando fugeret: ait nequa
quā fugere. ſed ipſum vtile quod retro poſitum eſſet inſequi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Pyrrchus congreſſu habito cū romanis cum bis eos viciſſet
multis et amicis et ducibus eius interfectis. Si vno item p̄lio
romanos ait vicerimus: actum de nobis fuerit. Cumq; ſuper
huiuſmodi victoria plurimum laudaretur. Et quid michi ait
de victoria vbi robnr exercitus amitto? ¶ Scipio vbi cartagi
nem cepiſſet ac milites quam cepiſſent captiuam preſtanti for
ma ac virginem adducerent ac illi darent. Libenter inquit ac
ciperem: ſi priuatus non imperator eſſem. ¶ Atq; in ſicilia cū
quis percūctaretur cuius rei fiducia cartaginem foret claſſem
traiectur9. oſtenſis armatis exercitatiſq; viris trecentis. et alta
turri que e mari eminebat. Nemo eſt horum inquit qui vbi ſu
per hanc turrim aſcenderit non ſe ſi iuſſero precipitem iaciat.
¶ Et cū quidam romanus adoleſcēs pulcherrime ornatum ſcu
tum oſtentaret. Heus inquit ſcipio o adoleſcens ſcutum certe
pulchrum eſt. verum decet romanum virum in dextra potius
ſpes ſuas q̄ ī ſiniſtra collocet. ¶ Ageſilaus rex cōſulente quo
piam digreſſum fugientibus hoſtibus dandum eſſe. Et quomō
inquit ſi aduerſum eos qui pre metu fugiunt non pugnamus:
cum his pugnabimus qui ob fortitudinem manent? ¶ Archi
damus ageſilai filius ī peloponēſi bello interrogatus a ſocijs
quantum pecuniarum foret ſatis. rogantibuſq; vt tributa ter
minaret. Bellum inquit ordinata non querit. ¶ Lacon claud9
ad bellum egreſſus quibuſdam eū ſubſannantibus ac ridentib9
conuerſus. Mala ait capita. non eſt cū hoſtibus fugiendo pug
nand̄. ſed manendo ordinemq; ſeruando. ¶ Alter ictus ſagitta
cum vitam relinqueret. Non hoc inquit ſibi cure eſſe ꝙ more
ret̄: ſed ꝙ a molli et ſemiuiro ſagittario eſſet occiſus. egiſſetq;
ipſe nichil. ¶ Lacon alius cum in dolore oculoꝝ egrederetur
ad bellum. et aliqui ei dicerent. Quo vadis ita affectus. aut
quid facturus? Si aliud inquid nichil egero: ſaltem hoſtis gla
diū ebetabo. ¶ Lacones ī bellis amictibus puniceis vtebant̄

tum enim color eis virilis videbatur. tum coloris ſanguinolē
tia id agebat ne apud hoſtes letis clamoribus increbeſceret ſi
quis eorum ſaucius fieret. ſed lateret illos id potius propter vi
rilem coloris ſimilitudinem. ¶ Dumqꝫ imperatoria calliditate
viciſſent hoſtes: marti bouem ſacrificabant. quandocumqꝫ au
tem aperto prelio: gallum. Aſſuefaciētes hi quidem ductores
ſuos non ſolum bellicoſos eſſe: verumetiam imperatoria callidi
tate aſtutiaqꝫ pollere. ¶ Ligurgus eorum rex interrogante
quodam quare frequenter caſtra mutanda iuberet. Ut maiore
inquit detrimento inimicos afficiamus. ¶ Alio iteꝝ querente
cur turres oppugnare prohibuiſſet. Ne inquit aut a muliere
aut a puero. aut ab aliquo huiuſmodi homine fortiores inte-
rimerentur. ¶ Monebat autem ligurgus qui bello in fugam
vertiſſent hoſtes viciſſentqꝫ eouſqꝫ inſequerentur quoad foret
victoria conſummata. deinde continuo reditum facerent. Eam
eſſe vtilitatem inquiens ꝙ cum hoſtes ſcirent lacedemones eis
parcere qui cederent. ſuſtinentes vero tollere: fugiendum vti
lius ꝙ̄ manendum eſſe ducerent. ¶ Cumqꝫ a quodam interro
garetur quot eſſent lacedemonij. Permulti ait tibi videbuntur
ſi eos pugnantes inſpexeris. ¶ Xerſes darij filius quos in
caſtris ſpeculatores grecos dephēdiſſet nullo affecit ſupplicio
quin vbi iuſſiſſet vt audacter intuerentur libere dimiſit. ¶ Lu
cullus in armenia cum. x. milibus peditum et mille equitum
aduerſus tygranem qui. c. l. milia hominum in expedicione ha
beret pridie nonas octobris profectus eſt. quo die prius ſcipi
onis copie a cymbris conſumpte ſunt. Quare cum quidam dix
iſſet romanis illum diem infauſtum eſſe atqꝫ formidabilem.
Igitur pugnemus īquit hodie impigre. quo hunc qꝫ romanis
diem ex atro et triſti hilarem iucundūqꝫ reddamꝰ. Et cū catha
phractos maxime metueret: milites bono animo eſſe iuſſit. Fu
turum enim plus laboris ait in illis ſpoliandis ꝙ̄ vincendis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Atqꝫ cum collem pꝛimus aſcendiſſet: barbaroꝛumqꝫ modum aſ
pexiſſet. magna voce inquit. Dicimꝰ o cōmilitones. Ac nemine
ſuſtinente dum illos fugat. romanos quinque leto interceptos
amiſit: hoſtes vero ſupra. c. milia occidit. ¶ Tullij volſcoꝛum
ducis verſutū in re militari conſilium qui ad bellum inferenđ
romanis maxima cupiditate accenſus. cum aliquot aduerſis
pꝛelijs contuſos animos ſuoꝛum. et ob id paci pꝛonioꝛes ani
maduerteret: inſidioſa ratione quo volebat compulit. Nam cū
ſpectandoꝛum ludoꝛum gratia magna volſcoꝛum multitudo ro
mam conueniſſet: conſulibus dixit vehementer ſe timere ne ali
quid hoſtile ſubito molirentur. monuitqꝫ vt eſſent cautioꝛes.
Et pꝛotinus ipſe vrbe egreſſus eſt. Quam rem conſules ad ſe
natum retuleruut. Qui tametſi nulla ſuſpicio ſuberat: aūt tamē
tullij commotus vt ante noctem volſci abirent decreuit. Qua cō
tumelia irritati facile impelli potuerunt ad rebellandum. Ita
mendatium verſuti ducis ſimulatione beniuolentie inuolutum
duos ſimul populos fefellit. romanos vt inſontes notarent:
volſcos vt deiecti iraſcerentur. Cicero cum poſt pharſalicum
pꝛelium pompeio fugiente nouiꝰ quidam dixiſſet adhuc acqui
las ſeptem apud ipſos eſſe: et ob id vt bono animo eſſent hoꝛ
taretur. Recte inquit moneres ſi cum graculis nobis pugnanđ
eſſet. ¶ Et cum potitꝰ victoꝛia ceſar pꝛoſtratas pompeij yma
gines honoꝛifice erexiſſet: ea de re loquens cicero ait. Ceſar
in erigendis pompeij ſtatuis ſuas firmat. ¶ Idem ceſar in pꝛe
lio legionis martie ſigniferum ineunde fuge gratia iam conuer
ſum faucibꝰ cōpꝛehenſum in contrariam ptē detraxit. dexteraqꝫ
ad hoſtem tendens. Quoꝛſum tu īquit abis. Illic ſunt cum qui
bus dimicandum eſt. Et manibus quidem vnum militem: ad-
hoꝛtatione vero tā acri omnium legionum trepidatiōe coꝛrexit
vinciqꝫ paratas vincere docuit. ¶ Cumqꝫ ad pharſalicam in
ſtructā aciem milites locis ſuis ſtare hoſtemqꝫ recipere pōpeiꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

iuſſiſſet: eum erraſſe ceſar dicebat. ꝙ illā militū aīmi ex curſu
incitationē. illam vim. illam pugnandi alacritatē naturalit̄ īna
tam debilitaſſet. ¶ Ab ageſilao vt argiui poſteaq̄ eſſent ſupe
rati rurſum ei audentius obuiam facti ſunt: videnſqȝ ageſilaus
trepidationem ſuorum. Audete ait o viri. Nam vbi nos victo
res horrem9: quid illos facere putatis quos vicim9? ¶ Cicero
in ſuis oratoriis libris bn̄ maiores noſtros hoc cōparaſſe dixit.
vt neminem regem quem armis cepiſſent vita priuarēt. Quid
ita? Quia quam nobis facultatem fortuna dediſſet iniquū eſſe
aiebat in eorū ſupplicio conſumere quos eadem fortuna paulo
ante in ampliſſimo ſtatu collocarat. Preterea viri fortis eſt qui
de victoria contendant eos hoſtes putare: qui victi ſunt eos
hoīes iudicare vt poſſit bellū fortitudo minuere. pacem huma
nitas augere. At ille ſi viciſſet forſan non idem feciſſet. Non
forte tam ſapiens fuiſſet. Cur igitur ei parcis? Quia talem ſtul
ticiā contemnere: non imitari conſueui. hec cicero.

¶ De maieſtate. vi.

LEonida alexandride filius ad quēdam qui dixiſſet preter
regiam dignitatem alio nichil nobis preſtas. At ni vo
bis inquit melior extitiſſem: dignitatem regiam acceptus non
eſſem. ¶ Phalaris epiſtrato cuidam ꝙ ſe fortunatum diceret
ita reſcripſit. Non ſecus q̄ ad fortunatum aliquem ad me ſcri
bere videris. Ego autem condicionem meam tibi paucis expli
cabo. Scilicet a prima infantia orbum fuiſſe. a iuuentute fati
iniquitate patria exulaſſe. res meas maiori ex pte amiſiſſe. bar
baris educatū eſſe moribus. ex ōni terra iīuria affectū ꝓfugiſſe
Neqȝ ſolū ab hoſtib9: ſed ab his quos beneficiis ꝓſecutuſſum
inſidiis circūueniri. et tyrannoꝝ vitam in tyrannide deteſtari.
Si hoc inq̄ eſt fortunatum eſſe fortunati profecto ſumus.
¶ Idem demoteli. Longe periculoſius fore cenſeo deponere prī
cipatum q̄ occupare. Et ad ſummā ita de tyrannide quēadmod̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

de generatione et vita ſentiendū eſt. Neqꝫ enim homo ſi fieri poſſet vt anteꝗ̄ naſceretur quenā mala in vita paſſurus eſſet audiret naſci vnꝗ̄ voluiſſet. Neqꝫ priuatus qui tyrannidi ſtuderet. ſi illius intelligeret. calamitates tyrannus potius ꝗ̄ priuatus eſſe vellet. Sic homini non naſci ꝗ̄ naſci: et priuatum ꝗ̄ tyrannum eſſe vtilius intelligo. Nā ſi ante occupatam tyrannidem eius michi narrata condicio fuiſſet: michi ꝫ eam non occupandi conſilium dediſſet. obtemperaſſem profecto. Sed cum tyrānus ſim: et pꝛīcipatu coactus in multa inciderim non modo hominum nemo. ſed ne deorum quidem potentiſſimus hanc tyrannidem deponendā michi ſuaderet. Haud enī ignoramus quibus quantiſqꝫ nos affecturos ſupplicijs ab his in quos grauiꝰ animaduertimus: vitam poſtremo finire cogeremur. Et quemadmodum ſagittarius cum primo ſagittam emiſerit nō ampliꝰ habet eam reuocandi poteſtatem: ſic nec tyrannus occupatam tyrannidem. Si igitur fieri poteſt vt huius tyrannidis tollatᷣ inicium. id facias queſo. ſin nequit: ſcias velim longe minus fieri poſſe vt tui michi monitus conferre videantur.

¶ De pacientia. vij.

IUnior dyoniſius eiectus ex tyrannide cum interrogaretᷣ quid ſibi plato ac philoſophia profuit. reſpondit. Vt eq̊ animo facileqꝫ ferrem huiuſmodi fortune mutabilitatem. Interrogatuſqꝫ quonāmodo factum ſit. vt cum eius pater et pauper et priuatus ſyracuſanos ī ſuam dicionem vendicaſſet: ipſe et tyrannus et tyranni filius amiſerit. At pater īquid cum popularis domi natus odio eſſet res inuaſit: ego vero cum tyrannus natus inuidia eſſem. Cūqꝫ ab alio idem rogaretur. Pater inquid ſuam michi tyrannidem reliquit: non fortunam. ¶ Seleucus rex fratri qui ciues criminaretur ꝙ ſibi magis ꝗ̄ illi aduerſarentur. Tu enim inquit iniurias vt ego pati neſcis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ Lyſander cum a quopiam īiurĳs afficeretur ait. Dicito cre
bꝛius o peregrinelle. dicito nichil omittens. ſi tuum his malis
euacuare animum poſſis: quoꝛum plenus videris eſſe.

¶ Qui humili loco nati clari euaſerunt. viĳ.

Agathocles filius figuli fuit qui ſicilie dominatum adep
tus rexqꝫ appellatus fictilia pocula conſueuit īter aurea
ponere. eaqꝫ minoꝛibus oſtēdens dicere. Ego cum huiuſmodi
antea pocula conſuſcerem: impꝛeſentiaꝝ quoniam diligētie et
foꝛtitudini ſtudui. hec facio. ¶ Inſuper cum vrbem obſideret.
et quidam e menibus per conuicium diceret. O figule quo
pacto militibus ſtipēdium ſolues? Manſuete is atqꝫ ſurridens
ait. cum hanc cepero. Cum autem viribus in ſuam egiſſet dici
onem captiuos venundabat inquiens. Si conuicio me rurſus
affeceritis: querar apud dominos veſtros. ¶ Ephicrates quo
niam cerdonis eſſet filius contemptui erat. is tamen magnum
in grecia pꝛincipatum belli virtute obtinuit. Qui cum ab ora
toꝛe quodam in concione rogaretur. Quis es qui ita efferris
animo. vtrum eques an ſagittarius nun pedes an ſcutatus?
Nullus ſum inquit hoꝛum: ſed qui hiſce omnibus imperare di
dicerim. ¶ Cicero oratoꝛ in nomen cauillatus. et amicis vt id
mutaret hoꝛtantibꝰ ait. Ciceronis nomen ſeſe facturum ꝙ̄ et
cathonum et catuloꝝ et ſcauroꝝ nomen illuſtriꝰ. ¶ Phalaris
in epiſtolis ita habꝫ. Gloꝛiari pꝛofecto de nobilitate vt de alio
quouis bono licet. Ego autem virtutem ſolam nobilitatē ſcio:
cetera oīa foꝛtunā. Et fieri poſſꝫ quidē aliꝰ ex ignobilibꝰ pen
tibꝰ clarꝰ. aliꝰ ex claris ignobilis. ipēqꝫ ſeipō et abiectiſſimis
ignobilioꝛ. Itaqꝫ aī virtutē apud ſyracuſanos laudibꝰ ꝓſeq̈ de
bes: nō maioꝝ moꝛtuā ī ignobilibꝰ ſucceſſoꝛibꝰ nobilitatem.

¶ De conſtantia et foꝛtitudine. ix.

Dyoniſius ſyracuſanus ſenioꝛ poſteaꝙ̄ in tyrānidis inicio
obſideret. īſurgētibꝰ aduerſus ſe ciuibꝰ: amici cōſulebāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ni vellet ſuperatus captuſqꝫ moꝛtem dare magiſtratum impe
riumqꝫ dimitteret. At ille bouem a coquo iugulatum cōfeſtīqꝫ
pꝛolapſum intuens. Non īiucundum ac triſte eſt inquit nobis
metu moꝛtis que tam bꝛeuis eſt tantum ac tale imperium deſe
rere. ¶ Gaius fabꝛicius conſul cum romanos a pirꝛho epitho
tarum duce victos accepiſſet: labieno dixit. Pirrhus romanos
vicit. non epythote. Et cum multum auri daretur a pirꝛho ad
quē pꝛo redimendis captiuis venerat: neq̄ꝙ̄ accepit. ¶ Poſtri
die vero qui maximus elephantus eſſet inſtructu pirꝛhi poſt
terga ignoranti fabꝛicio clamoꝛem emittens repente apparuit
Quo facto cōuerſus fabꝛiciꝰ ac ſurridens. Me ait nec auxheri
nec hodie bellua ꝑmouit. ¶ Roganteqꝫ eum pirꝛho vt ſecū
eſſet. ac pꝛoximum poſt ſe imperium haberet. Neqꝫ tibi hoc in
quit conducit. Nam epythote ſi ambos nos noꝛint: ab me regi
ꝙ̄ abs te maluit. ¶ Rurſum fabꝛicio pirꝛhi medicus epiſtolā
miſit qua polliceretur ſi is iuberet ſe pirꝛhum veneno interfec
turum. At fabꝛicius eam epiſtolam ad pirꝛhum dedit. ſanioꝛe
vt mente vteretur monens: quoniam et amicoꝛum et hoſtium
peſſimus iudex eſſet. Sed poſteaꝙ̄ inſidijs compertis pirꝛhus
medicum ſuſpendio affeciſſet. reddidiſſetqꝫ fabꝛicio captiuos
ſine redemptionis pꝛecio: eos nō recepit gratis. ſed ne mercedē
cepiſſe videretur. totidem ſibi captiuos remiſit. Nā neqꝫ pirꝛhi
gratia inſidias ſignificaſſe affirmauit: ſed ne romani dolo vide
rentur ad necē vti. perinde atqꝫ palam vincere minus poſſent
Silla occupata vrbe ſumma cupiditate ferebatᷣ vt. c. marius
ꝙ̄ celerrime hoſtis iudicaretᷣ. Cuius voluntati nullo obuiā ire
audente. ſolus ſeuola contradixit. Quī etiam truculentiꝰ ſibi mi
nitanti ſille. Licet inquit michi agmina militum quibus curiā
circumdediſti oſtentes. licet moꝛtem identidem miniteris: nūꝙ̄
tamen efficies. vt pꝛopter exiguum ſenilemqꝫ ſanguinem meū
marium a quo vrbs et ytalia conſeruata eſt hoſtem iudicem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Lycoſtrat⁹ argiuoꝝ p̄toꝛ cū ad cuiuſdā caſtelli ꝓdicionem
gradi pecunia ac mr̄imonio lacene mulieris quā ipſe vellet p̄
ter regias ab archidamo hoꝛtaretur: rn̄dit. Archidamum ex
herculis genere nequaq̄ eſſe. Herculē enī luſtrato oꝛbe malos
ſupplicio affeciſſe: at bonos archidamū facere malos. Pha
laris ppolicioni eius hoſti fide data eū adire volenti ita reſcrip
ſit. Aditū tibi ad me vt rogas pmitto. Nullum aūt tibi ſecuri
tatis iuſiurand̄ dam⁹: ſed fidem. Qd̄ ſi verbis meis non credis
me ꝑfecto nunc iniuria afficis. teq3 ipſum nūc michi accuſas.
Cū enī non ignoꝛes nemini me vnq̄ fidem fregiſſe: ac ſi de me
male ſentias petis iuſiurandum. Deꝝ quid refert ad pietatem
iuſiurand̄ ne an fides frangatur? Vtraq3 enī anim⁹ confirmat.

Locat⁹ polienide ac ſyronis pr̄ cum ſibi eſſet a quodam nū
ciatum e duobus filijs alterum moꝛtuum eſſe. Diu ſciebam in
quit eum moꝛi opoꝛtere. Tynnicus traſibuli filij moꝛtem
foꝛtiter tulit. In hunc vero epigramma huiuſmodi factum eſt.

Exanimis pitanen clipeo traſibil⁹ in acri
Confoſſus ſeptem vulneribus redijt
Paſſus ab argiuis. que tergo nulla gerebat
Tynnicus humc igni cum daret hec loquitur
Flere decet timidos: oculis te nate ſepulchro
Cōdo meum ſiccis ac lacedemonium

Epaminūda thebāoꝝ dux cū fractis federib⁹ ab alexādro
phereoꝝ tyrāno capt⁹ eēt: ꝑindeq3 illi malediceret. tyranuuſq3
dixiſſet. Properas moꝛi. Maxime inquit. quo thebāni magis
excandeſcant: ac tu citius penas des.

De moderatione. x.

Philipp⁹ macedo cū accepiſſ3 alexādꝝ q̄ri q̄ filios ex pli
b⁹ ſuſcipet mulierib⁹. Proīn inq̄t q̄nquid hēs r̄gni emu
los dato operā. vt hōeſt⁹ et ꝓb⁹ fias: q̄ nō mea. ſ3 tua grā reg
num adipiſcare. Nec multa hm̄oi agas que egiſſe me penitet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶Athenienſinm vero factionum ducibus gratias habere ſe dicebat qui ſuis moribus meliorem eum facerent tum verbis tum etiam operibus. Enitor enim eos inquit et verbis ſimul et rebus mendacij arguere. ¶Antigonus alexandri ſucceſſor cum ab hermodoto ſolis filius in poematis eſſet ſcriptus. In his mecum ait olifer iſte nequaq̄ ſentit. ¶Medaretus non electus in numero trecentorum. quiquidem honos ī vrbe ceteris dignitate preſtabat. hilaris ſurridenſq̄ incedebat. Gaudere ſe inquiens ſiquidem trecentos viros haberet ciuitas ſeſe meliores. ¶Lacon quapiam de re interrogatus reſpondit. non. Is autem qui interrogarat cum ſe mentiri reſpondiſſet: Vides ne inquit te vanum eſſe qui que noris interogas? ¶Pericles cum pretorem geſturus eſſet aſſumpta clamide ad ſeſe loquebatur Caue pericles. in liberos homines magiſtratum geres. et eos quidem grecos atq̄ athenienſes. ¶Telecer quidā lacedemonius ad eum qui dixiſſet patrem maledictis in ipſum vti. Niſi his īquit dignus eſſem: haud pater vteretur. Et cum quiſpiam ab eo eſſet percunctatus quantum ſubſtantie poſſideret. Plus inquit q̄ ſatis eſt. ¶Anthiochus rex cum in venacione quadā feriſq̄ īſequendis ab amicis ſeruiſq̄ aberraſſet: hominis cuiuſdam pauperis caſulam ignoratus ingreditur. Et cum intercenandum ſermonem de rege inieciſſet: audiuit eum alias bonum eſſe. ſed flagicioſis amicis obſequentē pleraq̄ minus attendere q̄q̄ adeo venacionis ſtudioſus foret vt res neceſſarias plerumq̄ negligeret. Atqui tunc locutuſeſt nichil. Sed cum primum illuxiſſet: ſtipatorum ad regiam aduentu. vbi quis eſſet allata purpura atq̄ dyademate patuiſſet. Date īquit purpuram quā poſtq̄ accepi vere de me niſi hac nocte non audiui. ¶Ageſilaus rex cum moreretur amicis iuſſit nullam ſibi neq̄ fictam neq̄ pictam facerent. ita enim ymagines appellabant. Nam ſi quod ab me opus illuſtre factum eſt: hoc michi monumētū. ſin vero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

nullum neqꝫ ſi omnes quidem ſtatuas feceritis. ¶ Simicito ni
chanorem accuſante ꝙ aſſidue philippum macedonem maledic
tis laceraret. amiciſqꝫ ſuadentibus arceſſendum illum ac plectē
dum eſſe. Verum nichanor inquit philippus non eſt macedonū
nequiſſimus. Atqꝫ vbi nouit nichanorem inopia vehementer
affligi. imperauit largicionis quiddam ei dari. Rurſuſqꝫ cū ſy
micito mirificas de eo apud oēs laudes nichanorē vidiſſe predi
care. Videtis ne iuquit in nobis eſſe et vituperari et laudari?
¶ Thimoleon corinthius ſine dubio omnium iudicio magnꝰ
ſiciliam a tyrannide et omni ſeruitute liberauit. Nempe arcem
ſyracuſis quam munierat dyoniſius ad vrbem obſidendam a fū
damentis diſiecit. cetera tyrannidis propugnacula demolitus
eſt deditqꝫ operam vt ꝙ minime veſtigia ſeruitutis manerent
Ciuibus veteribus ſua riſtituit. nouis bello vacuefactas poſſeſ
ſiones diuiſit. vrbium menia diſiecta fanaqꝫ deſerta refecit. Ci
uitatibus legem libertatemqꝫ reddidit. Ex maximo bello tan
tam pacem toti inſule conſiliauit. vt hic conditor vrbium earꝫ
non illi qui inicio dedaxerant videretur. Quiquidem cum ſuas
laudes audiret predicari. nunꝗ̄ aliud dixit. ꝙ ſe in ea re maxi-
me diꜩs agere gracias atqꝫ habere. ꝙ cum ſiciliam recreaſſe cō
ſtituiſſent: tum ſe potiſſimum ducem eſſe voluiſſent. Nichil
enim rerum humanarum ſine deorum munere geri putabat.
¶ Huic quidam lamiſtius homo petulans et ingratus vadimo
nium cum vellet imponere. ꝙ cum illo ſe lege agere diceret: et
complures concurriſſent qui procacitatem hominis manibus
cohercere niterentur. thymoleon orauit omnes ne id facerent.
Nāqꝫ id vt lamiſtio et cuiuis liceret. ſe maxīos labores ſum
maqꝫ adiꜩſſe ꝑicula. hāc ſpeciē libertatis eſſe ratꝰ. ſi oībus qđ
quiſqꝫ vellet legibꝰ expiri liceret. ¶ In eandem fere ſentētiā cū
quidā lamiſtꜩ ſimilis noīe demenatꝰ ī cōciōe populi de rebꝰ geſ
tis eiꝰ detrahere cepiſſꝫ: ac nōnulla īuehere in thymoleōta. ait

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Nunc demum ſe voti eſſe compotem. Namq; hoc a diis imorta
libus ſemper precatum vt talem libertatem reſtitueret ſyracu
ſanis. in qua cuiuis liceret de quo velle impune dicere.

¶ De abſtinentia et continentia. xi.

Lacones in faciundo conuiuio propterea parſimonia vte
bantur. vt aſſueſcerent repleri nunq̄. poſſentq; eſuriem
ferre. Ita enim arbitrabantur vel ad bellum vtiliores fore ſi
poſſent etiam ſine cibo labores tolerare. et continentiores te
nuioreſq; in multum vſq; tempus degerent a paucitate ſumpt9.
Et ſine obſonio degere alimentiq; paucitate vti exiſtimabant
ad meliorem corporum valitudinem habitudinemq; accedere.
putantes ipſum ſpiritū qui pre nimio alimento in profūditatē
latitudinemq; prematur: in altitudinem corpora non preſſum
attollere facereq; pulcherrima. Graciles. n. et macillēti habit9
artium agilitati parent. habitiores vero et carnoſi onere ſuo
reluctant̄. ¶ Epaminūda thebanoꝝ rex ſic tenui victu ac vili
erat. ꝙ cum a vicino ad cenā inuitatus inueniſſet liboꝝ obſo
niorūq; et vnguentoꝝ abijt illico inquiens. Ego te ſacrificare
nō cōuiuio vti opinor. ¶ Et cum cocus dierū aliquot ſumpt9
rationem redderet: olei ſolū multitudinē moleſte tulit. Admirā
tibuſq; amicis. Nō ſumptum inquit egre ſe ferre: ſed qđ tantū
olei infra corpus excepiſſet. ¶ Catho ſenior cū apud populū
in prodigalitatem et immodicos ſumptus inveheret: inquit.
Quam difficillimū eſt habere oracionē ad ventrem qui aures
nō habet. ¶ Lyſander amictus quos dyoniſius tyrānus ad ei9
filias precioſiſſimos miſiſſet nequaq̄ accepit. vereri inquiēs
ne hiſce deformiores viderentur. ¶ In multam noctem cū ad
alexandrum mulier cui cōdormiret adducta foret interrogauit
quid tam ſero? Illa autem reſpondente. Expectaui enim quoad
vir meus cubaret. grauiter in ſeruos animaduertit. qm̄ quantū
in illis fuerat adulteriū fere perpetraſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ De amicitia.xij.

DArius xerſis pater cum punicum malum et id magnum aperuiſſet: querenti cuidam quidnam tantum habere vellet quanta eſſet granorum multitudo. Zophiros ſe velle reſpõdit. Erat autem zophirus vir tum probus tum amicus. qui vbi ſe ipſe cecidiſſet. naremqꝫ et aures obtruncaſſet. et ita creditꝰ babilonios fefelliſſet. ac dario tradidiſſet vrbem. ſepe dicebat darius longe zophirum malle integrum. ꝙ̃ centum capere babilonas. ¶ Philippus macedo hipparci euboei mortem egre moleſteqꝫ tulit. Dicente autem quodam. Attamen tempeſtiue ille ac mature mortuus eſt. reſpondit. Michi vero celeriter. Prius enim diem obijt ꝙ̃ a me dignam amicicia noſtra graciam receperit. ¶ Mamertes cum laudibus ſummis efferretur ꝙ amicis pluribus abundaret. Aduerſa inquit fortuna ſi vera ſunt que profers experimentum faciet. ¶ Agilao phalaridi vt pecuniam humi occultaret ſuadenti phalaris ita legit̃ ſcripſiſſe. Theſauros noſtros quoſcumqꝫ nobis deus largitus ē ad fortune mutationes. non in terre quemadmodum admones ſed in amicorum ſinu condidimus. ¶ Alexandrinis poſt captiuitatem extrema ſe mala a ceſare auguſto paſſuros opinantibus: Vbi ceſar ſuggeſtum attendiſſet. ario alexandrino coram cõſtituto ac ſupplicanti ait ſe vrbi ignoſcere. primum ꝓpter eiꝰ et magnitudinem et decorem. deinde ob conditorem alexaudrũ demũ vero ꝓpter ariũ amicũ. ¶ Dyoniſius ſyracuſanꝰ ad filiũ ingreſſus cũ vidiſſet ĩgentē poculoꝝ aureorũ argenteoꝝqꝫ multitudinē exclamans inquit. Tyrannus in te non eſt qui a tanta poculoꝝ q̄ a me accipis copia amicũ tibi neminē cõꝑaueris.

¶ De ira et odio.xiij.

HAmilcaris odium erga romanos perpetuum maxime cõcitaſſe videtur ſecundum bellum punicum. Vnde hannibal filius eius aſſiduis patris obteſtationibꝰ eo eſt perductus

vt interire ꝙ romanos non experiri mallet. Qꝯquidem velut hereditate relictū odiū paternū erga romanos ſic conſeruauit vt prius animā ꝙ id depoſuerit: Quiquidem cū patria pulſus eſſet et alienaꝝ opū indigeret nunꝙ deſtitit animo bellare cū romanis. Nam vt omittā philippū quē abſens hoſtē reddidit romanis omniū hijs temporibus potentiſſimus rex antiochus fuit. Hunc tāta cupiditate incendit. bellandi. vt vſqꝫ a rubro mari arma conatus ſit īferre ytalie. Ad quē cū legati veniſſent romani qui de eius voluntate explorarent darentqꝫ operam cō ſilijs clādeſtinis vt hānibalem in ſuſpicionem regi adducerēt tāꝙ ab ipſis corruptum alia atqꝫ antea ſentire. neqꝫ id fruſtra feciſſent. idqꝫ hanibal comperiſſet. ſeqꝫ ab interioribꝰ conſilijs ſegregari vidiſſet: tempore dato adijt regem. eiqꝫ cum multa de fide ſua et odio in romanos cōmemoraſſet. hoc adiunxit. Pr̄ meus hamilcar puerulo me vtpote nō āplius octo annos nato in hiſpaniam imperator proficiſcens cartagine ioui optimo maximo hoſtias īmolauit. Que diuina res dum conficiebatur queſiuit a me vellem ne ſecū in caſtra proficiſci. Jd cū libēter audiſſem ab eoqꝫ rogare cepiſſem ne dubitaret ducere. Tū ille Faciam inquit ſi michi fidem quā poſtulo dederis. Simul me ad aram duxit apud quā ſacrificare inſtituerat. eamqꝫ ceteris remotis tenentē iurare iuſſit. nūꝙ me in amicicia cū romanis fore. Jd ego iuſiurandū patri datum vſqꝫ ad hanc etatem ita conſeruaui. vt nemini dubiū eſſe debeat quin reliquo tempore eadem mente ſim futurus. Quare ſiquid amice de romanis cogitas: non imprudenter feceris ſi me a conſilijs tuis excludas. Sin vero bellum paras tu teipſum fruſtraberis. ſi nō me in eo principem poſueris. Phalaris quo tempore cum leontinis bellū gereret. et liciniū eoꝝ ciuem odio preter ceteros haberet iſdē leontinis ita reſcripſit. Si meū cōtra vos bellū ſolui deſideratis: nichil veriti michi liciniū tradite. vt oī ira et īdignatiōe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

mea in eum effuſa. a meo in ciuitatem veſtram furore deſiſtā.

De liberalitate. xiiij.

SIrus iunior lacedemonios hortabatur viros ad ſe mitterent. monens ac pollicens peditibus equos ſe daturum equitibus vero currus. vicos autem quibus predia eſſent. ac eos qui vicos poſſidebāt facturum vrbium dominos. Argenti vero et auri non numerum ſed pondus ijs fore. Phalaridi propterea ꝙ eis non parum pecunie largitus erat: enenſes in referenda beneficij gratia ſtatuas erigere ītendebant. At phalaris. Nolite queſo id contendere. Simul enim cum noſtra liberalitate hunc etiam vobis ſumptum condonamus. Ex his vero mnneribus que ipſe ātiſteni et theotino miſerat. ātiſtenes partem. theotinus nichil accepit. Quamobrem alteri gratiam habeo inquit phalaris: de altero nichil queror. Ille enim cum accipet: meas non minuit facultates. hic vero me nullo dāno affecit. Cymon quem athenienſes tum in pace tum in bello multum deſiderabant tanta fuit liberalitate preditus. ꝙ locis in plurimis cum prelia ortoſq; haberet: nunq̄ in eis cuſtodem adhibuerit fructus ſeruandi gratia. ne quis impediretur quominus eius rebus quiſq; vellet frueret̃. Occiſo ceſare quo res. p. penes brutum videretur eſſe et caſſium: excogitatum eſt a quibnſdam vt priuatum erarium ceſaris interfectoribus ab equitibus romanis conſtitueretur. Quod facile effici poſſe arbitrati ſunt ſi et principes eiuſdem ordinis pecunias contuliſſent. Ita appellatus eſt a. g. flauio bruti familiari atticus pomponius vt eius rei princeps eſſe vellet. At ille qui officia amicis preſtanda ſine factione exiſtimaret. ſemperq; a talibus conſilijs ſe remouiſſet reſpondit. Si quid brutus de ſuis facultatibus vti voluiſſet: vſurū quantum hee paterentur. ſe vero neq; cum quoq̄ de ea re collotur neq; coiturum. Sic ille cōſentiōis globus huius vnius diſſenſione diſiectus eſt. De auari. xv.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Semiramis quod ſibi ſepulchrum conſtruxerat inſcripſit. Quicūqꝫ pecunias rex indiguerit. patefacto monumēto quod volerit accipito. Itaqꝫ darius ſublato lapide pecuniarū nichil inuenit: ſed alias reperit litteras que hec dicerent. Ni malus vir eſſes ac nūmis inſatiabilis cadauerū loculos non moueres. ¶ Antigonus alexandri ſucceſſor exigendis pecunijs erat acriter intentꝰ. Quodam vero dicente. at alexander talis non erat. Prebe inquit. Iſte enim metabat aſiam: ego culmos lego. ¶ Q. caſſius in hiſpania ſillium et calphurniū occidendi ſui gracia cum pugiōnibus deprehenſos. quīquagies ſexterciū ab illo: ab hoc ſexagies pactꝰ dimiſit. An dubites ſi alterū tātū daretur: iugulum quoqꝫ equo animo illis fuiſſe prebiturum.

¶ Perſeus macedonū rex habundabat plurimo theſauro. is bello qđ cum romanis geſſit quo et ſuccubuit. cum multa milia equitū peditumqꝫ conducti precio ad preſidiū eius deſcēdiſſent quibus non ſolum regnum tueri: ſed romanos etiam repellere potuiſſet. miſſos eos per auariciā fecit. ne pecuniā cōuentam ſolueret. Alijs autē militibꝰ cum vaſa aurea pro nūmis dediſſ3: ſimulans poſtea ſe pecuniam daturum. receptis vaſis milites eluſit. Ita ob cuſtodiendam auream ſupellectilem omniū ſe militum preſidio ſpolians prelio ſuperatus eſt. viuenſqꝫ vnacum filijs et regia caſa in modū ſerui ante publij emilij triūphantis currum ductus eſt. vt veriſſimam ſuo exemplo teſtaretur illam eſſe ſentenciam. Auarus in nullum bonꝰ eſt. ī ſe peſſimꝰ. Quid hoc non rege ſed vili pecude abiectiꝰ. qui auri ſeruandi cupiditate auro ſimul ac regno priuatꝰ eſt. Merito itaqꝫ ferēda eſſet ac promulgāda hec lex ſanctior ceteris omnibꝰ. Auaros ī vrbibꝰ ne ſunto: qui fuerint edicto publico pretores eiciunto.

¶ De ſuperbia et errogancia. xvi.

Hannibal cannenſis pugne ſucceſſu elatꝰ nec admiſit quē quē ciuiū ſuoꝝ ī caſtris. nec rñſum vlli niſi ꝑ interpretē

dedit. Mabarbalem etiam ante tabernaculum ſuum clara voce
affirmantem proſpexiſſe ſe quonammodo paucis diebus rome
in capitolio cenaret: aſpernatus eſt. Adeo felicitatis et modera
tionis diuiduum cōtubernium eſt. ¶ Cum ſenatus ad. M. dru
ſium tribunum plebis miſiſſet vt in curiam veniret. Quare
inquit ipſe in hoſtiliam curiam propinquam roſtris ideſt ad
me non venit? Piget dicere quod ſequitur. Tribunus ſenatus
imperium deſpexit: ſenatus tribuni verbis paruit. ¶ Xerſes
ille perſarum inflati plus equo animi rex lacedemonijs theba
nis athenienſibus ac toti grecie bellum indicturus. cōuocatis
aſie principibus. Ne viderer inquit meo tantūmodo vſus con
ſilio vos contraxi. Ceterum mementote parendū nobis magis eſſe
quam ſuadendū. Arrogāter etiāſi victori repetere regiā ei cōtigiſſet
Tam deformiter victi neſcias vtrum inſolentius dictū an īpudētius.

¶ De vlcione. xvij.

Braſidas cum murem aliquando comprehendiſſet morſus
eum dimiſit. Deinde ad aſtantes dixit. Nichil eſt ita par
uum quod ſi auſit inuadentibus repugnare non ſe incolumem
ſeruet. ¶ Rurſus cum alio tempore puellum intueretur qui ex
oſtio murem traheret: vbi mus in eum conuerſus detinentes
manū momordiſſet. fugiſſetque puellus: aſtantibus oſtenſo mure
Quoniam illud minimum inquit animal ſic eos excipiat a qui
bus iniuriam patitur: quid viris faciundum ſit conſiderate.
¶ Phalaris quidam pſonidio amico ita reſcripſit. Aliorum
qui me leſerunt inimicicias vt hortaris libenter obliuiſcar.
Mortales enim cum ſumus īmortale vt aiunt odium ſeruare
minime decet. Pithoris aduerſum me īmanitatem nonmodo vi
uus obliuioni non mandabo: ſed ne mortuus quidem. Quippe
qui iniquitatem omnium maximam in me molitus eſt. Siqui
dem poſt meum exilium erithiam vxorem cum eius nuptijs
recuſatis me ſequi vellet: veneno interficere non erubuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Idem cleobolo ita legitur reſcripſiſſe. Multis vſus es ad came
rinenſes racionibus. vt bellum coutra me moueant: certo tamē
ſcias non recta ſe ſuaſiſſe. Non enim inanibus verbis quibus
nos aggreſſus es vlciſcemur. ſed rebus ipſis. quas experti non
amplius. michi inſidias moliti ſunt. Quod cum camerinenſes
plane ſciant: nolunt rurſum irati phalaridis periculum capere
cum ſaniorem me amicum experiantur. ¶ Idem hymerinēſibꝰ
Steſicorū et cononem et dropidam pro corinthijs veſtra ex pte
nauigantes a nobis captos ſcitote. Dropidam vobis fortaſſe
remittemus. Cononem ꝙ̃primum interfici iuſſimus. Steſicorꝰ
adhuc ſaluus ē. donec eum quo mortis genere vlciſci velimꝰ:
excogitabimus. ¶ Idem emelo cuidam īiuriatori ſuo. Cū neqꝫ
videatur nec ſit īiuſtum eum qui īiuriam prior ītulerit vlciſci.
cum primum nos leſeris: a nobis poſtmodū idem expecta.
Idem ad eundem ¶ Alius iniuria affectꝰ nullam inferenti minet̃
vltionem. vt ꝙ̃minimum apud illum ſuſpectus habeatur. Ego
autem degeneris viri officium exiſtimo neſcium atqꝫ incautum
aggredi. Quare cum me leſeris: vltionem caueas admoneo. vt
ante expectaciones metu: tandem ipſo ſupplicio torquearis

¶ De gratis. xviij.

POlicletus medicꝰ phalaridem ſicilie tyrannū grauiſſimo
morbo laborantē priſtine valitudini reſtituit. Qua in re
phalaris gratus eſſe volens: cum magnis policleto muneribus
hanc quoqꝫ ſuauiſſimam reſcripſit epiſtolam. Neſcio quid de te
potius admirer policlete. medicine ne facultatem. an morum
fidem. facultas enim aduerſam tyranni valitudinē: mores autē
tante cedis premia vicerunt. Par hec ambo iuſticia tua diſcur
rens duobꝰ me periculis fluctuantē. vt ſcilicet īcurabilis morbi
et hoſtiū premijs liberauit. Soli namqꝫ tibi licuit ſi morbo pe-
riſſem: tyrannū videri interemiſſe. quod tibi plurimū ad eiuſdē
premia couſequenda profuiſſet. Siquidem fortaſſe occaſio illa

temporis ad me iterimendum. propter morbum. iuſte cedis cau
ſam non habuit. Ego igitur qui ita mecum egeris cum in tua
eſſem poteſtate dignam tanta virtute gratiam referre nequeo
Hoc vnum ſcio eam te aſſecutum doctrinam que digna deo ſit
qui medicine artem inuenit. Verumtamen tum medicine. tum
et fidei laudibus miſi ad te aĩmi mei erga te monimenta. puri
auriphialas quatuor. cratheras argenteos non noſtri tẽporis
artificij duos. poculorum tericleorum paria. x. puellas impol-
lutas. xx. l. milia atticorum. Scripſi preterea et theucro vt in
rerum mearum diſpenſatione id tibi ſalarium det quod nauiũ
gubernatores et corporis cuſtodes et reliqui centuriones acci
piunt. Paruam pro tanto beneficio vicem. Sed addatur mi
nori mee gratitudini me confiteri non habere quo pacto pro
meritis debitum tibi poſſim perſoluere.

¶ De ingratis. xix:

P Ompeij cum aduerſus ceſarem ſimultas in aperto iam
eſſet: et marcellinꝰ vnꝰ ex his qui a pompeio producti
ad dignitatem fuerant. deinde mutato erga ceſarem aĩo. multa
in ſenatu in pompeium loqueretur. Non te pudet marcelline
inquit maledictis me onerare. per quem e muto loquax factus
es. et eſuriem cum vomitu commutaſti. ¶ Apud athenas con
uictus a patrono libertus ingratitudinis iure libertatis exuit᷑
Superſedeo te ĩquit hr̃e ciuẽ tanti muneris ĩpiũ eſtimatorem
nec adduci poſſum vt credã vrbi vtilẽ quẽ domui ſceleſtũ cerno
Abi igitur et eſto ſeruus: qm̃ liber eſſe neſciſti. ¶ Catho dice
bat eam magne ingratitudinis cõſuetudinẽ regibꝰ eẽ. vt caſus
aduerſos hoĩbꝰ tribuãt: ſecũdos fortune ſue. Quo fit vt facile
ĩpellãt᷑ ad eoꝝ pniciẽ quoꝝ ductu res male geſte nuncient᷑.

¶ De parentum amore erga filios et econtra. xx.

A Geſilaus rex cum mire in mod̃ filios amaret fert᷑ cãna
vnacũ pueris puis tãq̃ equo aſcenſa domi ludere ſolitꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Viſus autem ab amico quodam rogauit ne cui prius id diceret
ꝙ ipſe filios genuiſſet. ¶ Quidā alius filij amantiſſim⁹ cum
eum illicitis ac periculoſis facibus accenſū ab inſana libidine
pater inhibere vellet: ſalubri conſilio patriam īdulgenciā temp
auit. Petijt enī vt prius ꝙ eā quam ardebat accederet: vulgari
ac pmiſſa venere vteret᷑. Cui⁹ precib⁹ obſecut⁹ īfelicis adoleſcēs
animi impetum ſaciate pmiſſi cōcubitus reſolutū. ad id quod
non licebat tardiorem pigrioremqꝫ reddēs paulatim depoſuit
Ignote memorie romanus quidam cum a filio inſidias necis
pari ſibi comperiſſet. nec induci poſſet vt verum ſanguinem ad
hoc ſceleris progreſſū crederet: ſeductā vxorem enixe rogauit
ne ſe vlterius celaret. ſiue illum adoleſcentem ſubieciſſet. ſiue
ex alio concepiſſet. Aſſeueracione deinde ac iureiurando ſe nil
tale amplius ſuſpicari pſuaſis: in locum deſertū filio perducto.
gladiū quē occultū ſecū attulerat tradidit. ác iugulū feirendū
prebuit. nec veneno nec latrone ei ad pagendum parricidium
opus eſſe affirmās. Quo facto. nō paulatim ſed magno impetu
recta cogitacio pectus iuuenis occupauit. Continuoqꝫ abiecto
gladio. Tu vero inquit pater viue etſi tam obſeqnens. et hoc
precari filo tuo permittas. me quoqꝫ viuendo exupera. Hoc
vnum queſo ne meus erga te amor eo ſit tibi vilior ꝙ ortum
a penitencia ſumit.

¶ De pietate erga patriam. xxi.

Thimotheus cū athenis cauſam pro ſe diceret: nō ſolum
amici priuatiqꝫ hoſpites ad eum defendendū cōuenerūt
ſed etiam iaſon tyrannus theſſalie illius temhoris omnium po
tentiſſimus. Qui cum in patria ſine ſatellitibus ſe tutum non
arbitrabatur athenas ſine vllo preſidio venit. tantiqꝫ hoſpitē
fecit: vt mallet ſe capitis periculū adire. ꝙ thijmotheo de fama
dimicanti de eſſe. Hunc aduerſ⁹ tamen tymothe⁹ poſtea populi
iuſſu bellum geſſit patrie ſanctiora iura ꝙ hoſpicij eſſe ducens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ Epaminunde thebanoꝝ ducis temptata eſt cōſtantia a dyo
medōte cyziceno. Nāqꝫ is rogatu atarxerſis pſaꝝ regis magno
cū pōdere auri thebas venit. et michitū adoleſcentulū. v. talen
tis ad ſuā ꝑduxit voluntatē. quē tum epaminundas plurimum
diligebat. Michitꝰ epaīnundā cōuenīt. et cauſam aduentus
dyomedontis oñdit. At ille dyomedonte corā. Nichil inqͭ cpꝰ
eſt pecunia. Nam ſi rex ea vult q̄ thebanis cōducunt: gratis ea
facere ſum paratꝰ. ſin autē cōtraria. nō habet auri atqꝫ argenti
ſatis. Nāqꝫ orbis terraꝝ diuicias accipe nolo pro patrie cari
tate. Tu qꝛ me incognitū tēptaſti. tuiqꝫ ſimilē exiſtiaſti: non mi
ror tibiqꝫ ignoſco. Sed egredere propere. ne alios corrumpas:
cum me non potueris. Et tu mychite argentum huic redde. aut
niſi confeſtim facis: ego te tradam magiſtratui. Hunc autem
dyomedon cum rogaret vt tuto exiret. liceretqꝫ efferre que ſe
cum attulerat. Et iſtud quidem inquit faciam. neqꝫ tua cauſa.
ſed mea. ne ſi tibi ſit pecuīa adempta: dicatur id ad me ereptū
perueniſſe qđ delatum accipere noluiſſem. ¶ Brutus par glo
ria romulo. qꝛ ille vrbem. hic romanam libertatem condidit. fi
lios ſuos tarquinum a ſe ob violatam lucreciam expulſum re
ducentes comprehenſos. proqꝫ tribunali virgis ceſos ad pal
lum religatos decollari iuſſit. Exuit patrem vt conſulem agerꝫ
orbuſqꝫ viuere q̄ꝫ publice vindicte deeſſe maluit. ¶ Maulius
torquatus in filium a macedonibus crimine concuſſionis accu
ſatum. pleniſſime diligentiſſimeqꝫ auditis teſtibus ita pronun
ciauit. Cum ſillanum filium meum pecunias a macedonibus
extorſiſſe probatū michi ſit: et republica eū indignū et domo
meo iudico. ꝓtinꝰqꝫ e cōſpectu meo abire iubeo. Tā triſti pr̄is
ſnīa ꝑculſus ſillanꝰ lucē vlteriꝰ ītueri non ſuſtinuit. ſuſpēdioqꝫ
ſe ꝓxia nocte cōſumpſit. Peregerat iā torquatꝰ ſeueri et religi
oſi iudicis partes ſatiſfactū erat reipublice. habebat vltionem
macedonia. potuit tam verecundo filij obitu pr̄is īflecti rigor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

At ille neqꝫ exequijs adoleſcentis interfuit. et cum funus eius
educeretur: conſulere ſe volentibꝰ ſurdas aures accōmodauit.
Videbat enī ſe ī eo atrio cōſediſſe ī quo imperioſi illiꝰ torquati
conſpicua ymago poſita erat. prudentiſſimoqꝫ viro ſuccurrebat
effigies maiorum cū titulis ſuis. idcirco in prima parte edium
poni ſolere. vt eorum virtutes poſteri non ſolum legerent: ſed
etiam imitarent᷑. ¶ Marcus ſcaurus filio ſuo fugiēti a prelio
miſit qui diceret. libentius ſe in acie eius interfecti oſſibꝰ oc-
curſurum. q̄ ipſū tam deformis fuge reum viſurum. Itaqꝫ ſi quid
modo reliquū in pectore verecūdie ſupeſſet. conſpectum patris
degenerati vitaret. Quo accepto nūcio iuuenis coactꝰ eſt fortiꝰ
aduerſū ſeipſꝰ gladio vti: q̄ aduerſꝰ hoſtes vſuſfuerat. ¶ Nec
minꝰ animoſe aulus fuluiꝰ vir ſenatorij ordinis euntē ī aciem
filium retraxit: q̄ ſcaurus e prelio fugientem ab egit. Namqꝫ
iuuenē et īgenio et lrīs et forma īter equales nitentem prauo
cōſilio amiciciā catiline ſecutū medio itinere abſtractū ſupplicio
mortis affecit. Prefatus nō ſe illū catiline aduerſus patriam:
ſed patrie aduerſus catilinam genuiſſe.

¶ Lcbere dicta aut facta. xxij.

Phocion cum aliquādo apud populum ſentenciā dicens
Auditoribꝰ gratꝰ eſſet: intuereturqꝫ omnes qui cōmuni
eodemqꝫ conſenſu quod dixiſſet admitteret. ad amicos cōuerſꝰ
ait. Nun fortaſſis mali quippiam locutꝰ ſum neſcius? ¶ Agis
rex cū flagicioſꝰ homo ſepiꝰ rogaret quis ſpartiatarū optimꝰ
foret. Qui tui diſſimillimꝰ eſt reſpondit. ¶ Ad ciceronem cum
metellꝰ nepos dixiſſet. Plures teſtimonio tuo occidiſti q̄ pa
trocinio ſeruaſti. Etenī plus michi eſt inquit fidei q̄ eloquencie
Interrogante eciam eodem quis ei pater eſſet. Hanc reſponſi-
onem ait cicero difficiliorem effecit mater tua. fuerat enim me
telli mater impudica. ¶ Ageſilaꝰ cum ſolus veniſſet ad phi-
lippum. et philippus dixiſſet. Quid hoc. ſolus veniſti? Etenī ad

vnū rrſpondit. ¶ Archidamus ageſilai filius cum a philippo poſt cheronie pugnam in qua pilippus victor extitit aſperiorē accepiſſet epiſtolam. ita reſcripſit. Si vmbram tuam metiri vo lueris. haud nunc maiorem eam inuenies ꝗ̄ eſſet ante victoriā ¶ Idem prefectus aliquando are butitarum minerue cum a pediculo morderetur nō ſe auertit: ſed eo ī omnium conſpectu comprehenſo atqꝫ interfecto addidit. Per immortales deos li benter inſidiatorem interficio vel in ara. ¶ Atqui neqꝫ homo quiſpiam cum maledictis eum oneraret. Certe propterea īquit in omnes ipſe maledicis. quo reſpondentes non ſatis temporis habeamus de tuo vicio loquendi. ¶ Idem quoniam greci in his federibus que cum antigono et cratero icta fuerant reſcri bendis ei obtemperare nollent: nec in libertate ſe vendicare. Pecudem ait eandem ſemper ſonare vocem: hominem vero et multas et varias quouſqꝫ animi ſententiā abſolnerit. ¶ Pau lus emilius ſecundus conſulatum petens repulſam habuit. Sed vbi īpicia ac mollicie īperatoꝝ bellū aduerſum xerſen ac ma cedonas ꝓlixitatē accepit: et ob id cōſulē illum declaraſſent ait Eis ſe gratias non habere qm̄ nō eo eſſꝫ īperator deſignatus. ꝙ tā īperio ſibi ꝗ̄ illis īperatore opꝰ eſſet. ¶ Dercyllidas cū pyrrꝰ eſſet cū exercitu in ſparciatāꝝ ſolo legatꝰ ad eū miſſus. īperante pyrro vt aut regē ſuū cleouiniū recipent: aut futuꝝ eſſet vt cognoſcerent ſe fortiorē eſſe neminē. rn̄dit. Si quidē deꝰ es haud metuimꝰ. ſin autē hō: nobis certe non es melior.

¶ Grauiter dicta aut facta. xxiiij.

Alexander adhuc puer his que proſpere philippus multa ac ꝑclara gereret minīe letabatꝰ. ſed ad ſodales cōuerſus pueros aiebat. At michi pater nichil relinquet. Reſpondentibꝰ autem pueris. Ille tibi hec omnia comparat. veꝝ quid ꝓdeſt īquit alexād̄er. ſi multa ſunt nobis: cum agamus nichil. ¶ In terrogatus themiſtocles vtrum achilles mallꝫ an homerus eſſe

Tu autem ipſe inquit vtrum victor in olimpia eſſe malles: an victor preco? ¶ Alchibiades athenienſium princeps accerſitꝰ ab athenienſibus ex ſicilia ad capitalem cauſam ſeipſum abſcondit. Cumq; ei dixiſſet quidam. Nun credis patrie iudicio teipſum Ego ne matris quidem reſpondit. ne fortaſſis ignorãs pro albo calculo nigrum imittat. Vbi vero audiſſet ſeſe ac ſuos ab athenienſibus morti adiudicatos. At his oñdemus inquit nos viuere. Et ad lacedemonios verſus decelitum bellum in athenienſes excitauit. ¶ Ageſilaus dicente quopiam philippũ macedonem lacedemonijs inacceſſibilem greciam facturum. Nobis ſatis eſt inquit hoſpes in noſtro verſari ſolo. ¶ Filiũ autem intutus cum athenienſibus effrenatius pugnantem ait Aut adde viribus. aut animoſitati deme. ¶ Catho ſenior cum ſe neglecto plurimorum hominum erectas videret ſtatuas. At malo de me inquit hõines queritent cur cathonis ſtatua poſita non eſt. ꝙ̃ cur eſt poſita. ¶ Idem dicebat eam magne ingratitudinis conſuetudinem regibus eſſe. vt caſus aduerſos hominibus tribuant: ſecundos fortune ſue. Quo fit vt facile ĩpellant ad eorum perniciem quorum ductu res male geſte nuncientur. ¶ Cleomenes anaxandride filius cum ex ciuibus quidam diceret. Oportere bonum regem mitiſſimũ prorſus eſſe. Ita ĩquit quoad cõtemptui non ſit. ¶ Phalaris adimanto cuidam legit ita ſcripſiſſe. Audio tibi eſſe cum fratre controuerſiam. cum tu illum: ille contra te peiorem atteſtetur. Ego autem arbitror vel potiꝰ compertum habeo ceteris hominibus illum: te etiã illo nequiorem. ¶ Cum rex perſarum daricum. xxx. milia epaminunde thebanorum duci miſiſſet: grauiter dyomedontem reprehendit ꝙ nauigationis tantum ad epaminundam corrũpẽd enauigaſſet. Iuſſitq; vt regi diceret. ſi q̄ thebanis conducerẽt ſentiret: epaminundam gratis amicum habiturꝰ foret. ſinautẽ que nõ conducerẽt hoſtẽ. ¶ Rex cothius vt ab athenienſibus

ciuitatem ſibi datam cognouit. Et ego inquit illis mee gentis leges dabo. ¶ Alcibiades adhuc puer cū eo captu in paleſtra comprehenſus eſſet quem neqret euadere mordebat luctantis manum. Atqꝫ illo dicente. mordes vt femine. Minime inquit: ſed vt leones. ¶ Alexander cum ei talenta per multa a dario offerrentur vt aſiam ex equo ſecum diuideret. reſpondit. Neqꝫ terram duos ſoles: neqꝫ aſiam reges duos tolerare. ¶ Scipioni cum pecunie ex erario decrete eſſent: neqꝫ eo die queſtores erarium vellent aperire. ſe aperiturum ait. etenim per ſe clauſum qui tam ingenti pecunia illud impleſſet. ¶ Lacon quidā cum veniret dicente quopiam. Si te emero eris frugi? Etiam ſi minus inquit emeris. ¶ Alius cum veniret. diceretqꝫ preco Lacona vendo. increpuit inquiens. Captiuum proclamato.

¶ Demetrius cum crimini daret ꝙ legatum vnum ad ſe lacedemonij miſiſſent. Nun igitur ſatis eſt dixeruut ad vnum vnꝰ

¶ Cum ad mare pompeius e roma fugiſſet. ac metellus qui erario preſideret ceſarem a capienda pecunia prohiberet. erariumqꝫ occluſiſſet: ei mortē minatus eſt. At metello perterrito Hoc inquit ceſar difficilius erat dictu michi ꝙ̄ factu. ¶ Cum capitis iudicium ſubiret yphicrates ait calumpniatori. Cuiuſmodi homo rem tu facis. qui bello īſtante ciuitati de me potiꝰ ꝙ̄ mecum cōſultandum eſſe ſuadeas. ¶ Scipio minor cū capta numantia ſecundo triūphaſſet cōtentio ſibi ꝓ ſenatu ac ſocijs aduerſus. C. gractū cōſtituit. Quare turbatꝰ populꝰ in eū tumultuabat. Tunc ait ſcipio. Nūꝙ̄ nos legionū vociferatio perterruit: neđ hoīm cōfluctuatio atqꝫ cōfuſio. ¶ Gaiꝰ popiliꝰ ad āthiochū regē legatꝰ miſſus ē cū eplā a ſenatu q̄ iuberet āthiochꝰ vt exercitū ex egipto abduceret. ne ptholomei filioꝝ qui pupilli eēnt r̄gnū occuparꝫ. Popiliū vero ꝑ caſtra aduenīētē cū eminꝰ āthiochꝰ ꝙ̄ humaniſſime ſalutaſſꝫ ille nō ſeruata ſalutādi vice tabellas r̄ddidit. Quibꝰ lectis cū rex dixiſſet cōſultaturꝝ ſe

datuꝝqꝫ reſponſum: popilius rege in giꝝ virga circumſcripto
Hic ergo ſtans īquit conſulta. et reſponde. Cunctis autem viri
grauitatem atqꝫ animi magnitudinem admirantibus ſtupenti
buſqꝫ. et anthiocho facturum ſe aſſentiente que romani vellent
ita popilius et ſalutauit eum et complexus eſt. ¶ Ceſar cum
rome pōtificatum peteret. haberetqꝫ eius rei emulum atqꝫ cō
petitorem catulum qui romanis reliquis dignitate preſtabat
a matre ad fores deductus. Hodie inquit mater vel pontificē
filium vel exulem habebis. ¶ Pomponius atticus natione
romanus vir et humanitate et doctrina preſtantiſſimus ſic
grece loquebatur: vt athenis natus videret. Tanta autem ſua
uitas erat ſermonis latini: vt appareret ī eo natiuum quemdā
leporem eſſe. non aſcitū. Quibus rebus factū eſt vt ſylla nuſq̄
ab ſe dimitteret. cuperetqꝫ ſecum deducere. Qui cum pſuadere
tēptaret. Noli oro te inquit pōponius aduerſum eos me velle
ducere. cum quibus ne contra te arma ferrem. Is et preturas
et prefecturas et honores reliquos non petijt. nec ſibi oblatos
acceptare voluit. adeo quidem vt cum. Q. cicerone noluerit in
aſiam proficiſci. q̄uis apud eum legati locum obtinere poſſet.
Nō enim decere ſe arbitrabatur cum preturam gerere noluiſſet
aſſeclam eſſe pretoris.

¶ Sapienter dicta aut facta. xxiiij.

Dyoniſius ſyracuſanus ſenior filium cui principatum erat
relicturꝰ cum accepiſſet ingenui viri coniugem viciaſſe:
illū iracunde interrogauit quid hmōi a ſe perpetratum noſſet:
Adoleſcente autem reſpondente. Tu enim nō habuiſti patrem
tyrannum. Nec tu inquit habebis filium. niſi hec perpetrare
deſieris. ¶ Gaius ceſar pompeiam vxorem quoniā eſſet de clo
dio infamata repudiauit. Deinde clodio eā ob rē acto teſtis ad
ductus nichil perperam de vxore locutus eſt. Accuſatore autē
interrogante. Quid igitur eam eieciſti. Quoniam inquit decet

vxorem ceſaris calumpnia etiam carere. ¶ Lacon interro
gatus quamob cauſam mēti pilos plurimum nutriret. Quo
īquit canos intuens nichil agam ipſis indignum. ¶ Arche
laus cum īterpotandum familiaris petulantior quidam au
reum cyphum ab eo peteret: illum vt euripidi puero traderet
iuſſit. Admirāte autem homine. Tu enim inquit qui petas:
at hic qui accipiat dignus es. ¶ Ageſilaus ille magnus ad
eum qui tum ipſius tum aliorum lacedemoniorum veſtis ali
mentiqꝫ tenuitatem miraret᷑ dixit. Pro hoc hoſpes viuendi
more libertatem meruimus. Quo more vel ſenex vtebatur.
Itaqꝫ cum a quodā rogaretur quare vehemente hyeme ſiue
tunica circumiret? Quo iuuenes inquit imitentur habentes
hi quidem et ſenis et principis exemplū. ¶ Idem cum nocte
repēte ex hoſtili ſolo caſtra moturus eſſet: et eū cuius amore
teneretur ob infirmitatem relinqui ac lacrimare intueretur
Quā durum eſt inquit miſereſcere et ſapere. ¶ Cum ephori
cuidam proditori tradendos milites iuberent. Agis lacedemo
niorum rex haud illi ſe inquit alienos credere qui proprios
prodidiſſet. ¶ Lyſander a perſa quodam īterrogatus quam
potiſſimum rempublicam laudaret? Eam inquit que forti-
bus ac timidis premia digna reddiderit. Ad eum vero qui
dixiſſet ipſum a ſe et laudari et defendi. Duo inquit boues
michi in agro ſunt. Vtroqꝫ autem ſilente plane ſcio et qui
nichil operatur. et qui operatur. ¶ Theopompus quopiam
dicente propterea ſeruari ſpartam quia reges ſcirent impe-
rare. Minime ait: ſed eo magis ꝙ ciues ſcirent pere. ¶ Sa
miorꝫ legati cum rogarent cleomenē anaxandride filiū vt ad
uerſus policratē tyrannū bellū gereret. ob id ꝓ longiore orōne
vterent᷑. Orōnis inquit vr̄e q̄quidē ab inicio dixeritis haud
meīni. ꝓpterea vero neqꝫ media ītelligo: ſūmā aūt neq̄ꝙ̄ ꝓbo
¶ In eandē fere ſnīam. Legatus perinthiorꝫ cū lacedemoniā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

veniſſet: longiore oratione vtebatur. Ut aūt fine dicendi facto rogauit quid eſſet perinthijs renunciaturus. Quid aliud īquit ageſilaus. q̄ ꝙ tu vix finem dicendi feceris: ego vero taceo.

¶ Syranes ille perſes admirantibus quibuſdam cur fieret vt prudentibus ei⁹ verbis res nequaq̄ reſponderent. Uerborum inquit in ſe ius eſſe: ac rerum in fortuna et rege. Catho ſenior corripiebat ciues qui eoſdem ſemper ad magiſtratum deſignaſſent. Videmini enim dicebat exiſtimare aut non multi ingratū faciundum: aut non multos dignos eſſe qui magiſtratū gerant

¶ Idem. Fures priuatorum furtorum in neruo atq; in compedibus etatem agunt. fures publici in auro atq; in purpura.

¶ Idem in ſegetibus atq; i herbis bona frumenta eſſe. nimiā ſpem habere eſt. Sepe audiui inter os et offam multa interuenire poſſe. quid ergo inter offam et herbam? Hoc quidem q̄ ſapienter dictum ſit cogitent qui ſpes ſuas tūc cum maxime propinque atq; infallibiles videbantur. ſepe repentinis caſibus caducas et inanes expti ſunt:

¶ Idem ī oratiōe ad ſuos equites Cogitate inquit cum animis veſtris ſi quid per laborem recte feceritis: labor ille a vobis cito recedet. benefactum a vobis dū viuitis non abſcedet. Si qua vero per voluptatem nequiter feceritis. voluptas cito abibit. nequiter factū apud vos ſemꝑ remanebit. Ego autem o traiane ceſar hoc. dictum ſepe mecum cogitans ita ſemper habui velut dei poti⁹ q̄ hominis ore prolatum ſit. Nec ad laborioſe virtutis ſtudium. et inhertis odium voluptatis quicq̄ vel ſapientius arbitror vel efficatius dici poſſe.

¶ Idem. Multa melius de quibuſdam merentur acerbi inimici q̄ hij qui amici dulces exiſtimātur. Illi enim ſepe verū dicunt: hij nunq̄. Sine dubio ſicut hoſtilis mordacitas multis ſepe correctionis cauſa fuit. ſic contra amicorum blandicie multis lapſus turpitudinis materiā prebuerunt.

¶ Idem. In omni operatione nr̄a ſiue is virtutis aut modeſtie. ſiue pacis. armoꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ſiue litterarum. aut eloquētie actus ſit: expeditiſſime plerumqʒ nos imitatio perducit. quo nunꝙ vel tardius ingenium perduxiſſet. Nam ſicut vultus ad ſpeculum. ſic moꝛes hominum ad exemplar facillime coꝛriguntur aut depꝛauantur. Sicut pꝛeterea certius eum callem ambulamus qui alioꝛum veſtigijs ſignatus eſt: ſic in vita alienis exemplis pꝛomptius inheremus. ꝙ nouam ipſi viam nullo duce ſuſcipimus. ¶ Catho mirari ſe aiebat quod non ridet aruſpex aruſpicem dum videt. Quod eo ſpectat. quia tot ineptijs credulos homines illudunt. Hoc autem ad retrahendum ab his ineptijs iuuenes dixerim. Quāꝙ deliros ſenes ineptire videam. qui cum mirari potius deberent quomodo tamdiu membꝛis trementibus vixerunt: conſulunt qualiter victuri ſunt. De moꝛte autem nichil interrogant qua ſi illa que tantum eos diſtulit oblita ſit. ¶ Cicero de cathone ſic ait. Qui aliquem cathone ſapientioꝛem dicunt. non recte iudicant de cathone. Aut enim nemo. quodquidem magis credo. aut ſi quiſquam: ille ſapiens fuit. Quomodo vt alia omittam moꝛtem filij tulit? Memineram paulum. videram gaium. ſʒ nec comparantur cathoni perfecto et ſpectato viro. Quāobꝛem caue cathoni anteponas ne illum quidem ipſum quem apollo ſapientiſſimum iudicauit. Huius enim facta: illius dicta laudātur. hec cicero. ¶ Oratoꝛ quidam clarus. ſed gibbo ꝓminenti defoꝛmatus galba. de quo lelij vulgarus iocus erat. ingenium galbe male habitare. coram ceſare cauſam agens. et velut eloquio gloꝛiabundus ſepe iterās. Coꝛrige in me ſi quid coꝛrigendum videris auguſte hoc ab eo tandē habuit rñſum. Ego te galba monere poſſū: coꝛrigere aūt mīme. ¶ C. pōtiꝰ vtinā inquit ad id tēpꝰ me fata reſeruaſſent quo rōani dona pꝛimū acceperūt. Non eſſem paſſus eos diutiꝰ regnare. Videbat ei īpiū donis coꝛruptibile diuturnū eē nō poſſe. In eādem ſentētiam. Jngurta coꝛrupta muneribꝰ ſenatꝰ ꝑte. egreſſꝰ romā crebꝛoqʒ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

tacitus ſubſiſtens. O vrbem inquit venalē et mature perituram ſi emptorem inuenerit. ¶ Philippus macedo ad alexandrum filium ſubditorum beniuolentiam nummis aucupantem extat epiſtola huius ſententie. Quis tibi error ſuggerit fili eos te fideles habiturum quos pecunia paraueris amicos. Sapienter ac regie. Pecunia ſiquidem marcenariorum atq; ſeruorum opa amore atq; humanitate ingenuus amor queritur. ¶ Cyrus maior ſic filios moriens alloquitur. Nolite arbitrari o fili me cum a vobis diſceſſero nuſq̄ aut nullum fore. Neq; enim dum eram vobiſcum animum meum videbatis. ſed eum eſſe in hoc corpe ex hijs rebus quas gerebam ītelligebatis. Eundem igitur eſſe credite et ſi nullum videbitis. ¶ Plato in gorgia. Audi ſermonem inquit quem tu fabuloſum dices: ego autem veriſſimū arbitror. Qui iuſte ſancteq; vixit eum poſtq̄ mortuus fuit in beatorum inſulas profectum abſq; vllo incommodo ſumma in beatitudine viuere. Qui vero iniuſte atq; impie. eum in atrociſſima proficiſci ſupplicia que tartarum appellant. Nudi autem mortui iudicātur. et iudex ipſe nudus eſt. quia defunctus. et aīo animum perſpicit ab omnibus derelictum cognatis ac ceteris que hic habebat. vt iuſtum iudicium ſit. Hec ſunt o callicules que ipſe audiui. et vera eſſe apprime credo. Ex his autem ſermonibus tale quid ipſe mecum ratiocinari ſoleo. Nichil aliud mors michi videt̄ q̄ corporis atq; anime diſſolutio. que poſtq̄ diſiuncta fuerint: retinet vtrumq; habitum ſuum quem homie viuo habuerat. Nam corpus ſi magnum erat viuo homine. et mortuo quoq; magnum. et ſi pingue pingue quoq; poſtq̄ anīa diſceſſerit aliquo tempore manet. et ſi cicatrices vulnerum habebat viuens. aut oſſa quedam fracta. vel mēbra trunca: eodem modo profecto ſe habet poſt mortem anteaq̄ omnino corrumpatur. Similiter et in anima poſtq̄ denudata corpore fuerit: habitus omnes in quibus ſe exercuit paſſiones et ſtudia ineſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

perſpiciũtur. Cum igitur ad iudicem anima peruenerit veluti
ad radamantum aſiaticum: confeſtim iudex etiam ſi regis ma-
ni anima eſſet. in ea perſpicit vulnera et cicatrices iniuriarum
quas ſingule operationes anime impreſſerunt. Videt tortuoſa
omnia falſitate atqȝ ſuperbia. cognoſcit nichil ibi eſſe rectum.
propter licentiam. delicias. contumelias. incontinentiamqȝ in
viuendo cernit õni turpitudine animam eſſe repletam. Quare
recte ad carcerem tartari ĩmittit. vbi ſupplicijs torquetnr. aut
vt ipſi purgati meliores fiant: aut exemplo ſuo alij moniti for
midine cruciatus a peccando deterreantur. Purgantur autem
q̃licumqȝ curabiliter peccauerunt doloribus et hic viue. et
apud inferos mortui. Non enim aliter poſſibile impreſſas vi
ciorum detergi maculas. Qui vero maxime iniuriati ſunt ac
incurabiliter peccarunt nulla his vnquã vtilitas accidere po-
teſt. quia incurabiles ſunt. ſed alij exemplo ſuo iuuantur. Ex
quibus ego archelaum fore et ſimiles ei tyrannos non dubi
to. Reges enim propter peccandi licentiam omnes pene ſce
leſtiſſimi ſunt. Teſtis eſt homerus qui reges atqȝ tyrannos
apud inferos eternum cruciari aſſerit tantalum. ſiſyphum. ti
cium. terſytem. alioſqȝ conſimiles. Priuatos autem homines
nullus vnquã ſcripſit perpetuis tanq̃ incurabiles apud infe
ros cruciatibus detineri. Quare feliciores certe ſunt priuati
principibus. Nec tamen prohibet aliquem bonum virum prin
cipem eſſe: ſed cum arduum atqȝ difficile ſit in magna peccan
di licentia: ſeipſum continere: magna laude dignum eſt o
callicules. pauci tamen inueniuntur. Vnus vero de his qui
potentiam habuerunt ariſtides lyſimachi filius virtute precla
rus fuit. Vt ergo diximus atrociſſimas viciorum ferentes in
anima cicatrices a iudice ĩ penas mittuntur. Quam autem ab
omni cicatrice peccatorum deterſam videbit animam nec que
ſit. nec vñ fuerit querens admiratus ad beatorꝫ inſulas mittit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

hec eadem etiam eacus baculum habens ſicut et radamancus iudicat. Minos autem aureum ſceptrum tenens ſolus ſedet vtri uſqꝫ iudicium conſiderans. Ego igitur o callicules has raciones veriſſimas eſſe credens nichil aliud conſidero. ꝙ quomodo mū diſſimo animo ad minoē accedam. Ac ideo neglectis humanis honoribus conabor recte viuendo ꝙ optim⁹ fieri. Obſecro aūt ceteros omnes et te ipſum ad hanc arcem virtutis curriculo tēdere. Sed hec forſan fabuloſe tibi quaſi ab anu quadam dici videntur: ac ideo ſpernis. Non eſſet autē mirum hec a te ſperni ſi diligenter querentes meliora verioraqꝫ iſtis īuenire poſſem⁹ Nunc vero cum ſitis tres grecorum omnium ſapientiſſimi: tu. et polus. et gorgias. non poteritis tamen vere dicere ꝙ opor teat alia quadam nos vita ꝙ iſta viuere. que illic etiam pluri mum conducit. Omnia enim alia facile redarguuntur: hic vero ſermo firm⁹ atqꝫ ſtabilis ſemper manet. Quare cauere magis debes ne ledas. ꝙ vt ne ledaris. Omnes enim ſtudere debent non vt boni videantur: ſed vt publice et priuatim boni ſint. Caueas tamen ne rudibus hec hominibus committas. Hij enī nichil magis ꝙ has vtiliſſimas narrationes derident. quemad modum econtra ingenioſi ac ſapientes nichil magis admirant. Quare cum eis ſepius hec narrantur: crebro audiendo vix tan dem vt aux multo labore purgantur. hucuſqꝫ plato. ¶ Tulli⁹ vero in libro de legibus loquens de homine ita habet. Animal hoc prouidum. ſagax. multiplex. acutum memoria. plenum rati onis et conſilij quem vocamus hominem preclara quadam cō dicione conſtat generatum eſſe a ſupremo deo. Solum eſt enim ex tot animantium generibus atqꝫ naturis particeps rationis et cogitationis. quo cetera ſunt expartia. Quid eſt autem non dicā in homine ſed in ōni celo atqꝫ terra ratione diuinius? que cū adoleuit atqꝫ perfecta eſt noīatur rite ſapientia. ¶ Demas athenienſibus quondā diuinos honores negātibus alexandro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Videte inquit nedum celum cuſtoditis: terram amittatis. Non minus ſapienter dictumq́ꝫ feſtiue. Qui enim potenti minora negat: maiora permittit. et modicus ſepe libertatis vſus magne ſeruitutis occaſio eſt. ¶ Byantis eſt vox iſta famoſiſſima. Cū enim patria eius expugnata et incenſa foret. ciueſqꝫ cariorum rerum ſarciumculas efferrent. atqꝫ ipſum vacuum abeuntem vt idem faceret monerent. Ita inquit byas facio. omnia mea mecum porto. Quecumqꝫ extra animam ſunt nec bona nec ſua iudicans: ſed fortune. ¶ Peryander corinthus ait. Meditatio totum. Sicut eſt haud dubie. Nam quicquid acturus es meditare primum. vt te ratio ad optatum perducat finem. Alioquin periculoſe quodlibet aggrederis. non rationi ſed caſibus obſequens fortuitis. Idem ait ligurgus. totam videlicet docti hominis vitam in meditatione conſiſtere. Recte itaqꝫ dictum eſt. Meditatio totum. ¶ Scipio turpe ac ſtultum eſſe aiebat in omnibus potiſſimum vero in re militari dicere. non putaram. Videlicet quia explorato et excuſſo conſilio que ferro agūtur amminiſtrari oportere arbitrabatur. Summa quidem ratione. Inemendabilis eſt enim error qui violentie martis committitur. ¶ Idem quoqꝫ negabat aliter cum hoſte confligere debere: q̄ꝫ ſi aut occaſio obueniſſet: aut neceſſitas incidiſſet Eque prudenter. Nam et proſpere gerunde rei facultatem omittere: maxima dementia eſt: et in anguſtias pugnandi compulſum abſtinere ſe prelio. peſtifere ignauie affert exitum. Eorumqꝫ qui iſta committunt: alter beneficio fortune vti. alter iniurie neſcit reſiſtere. ¶ Samnites non paruas a romanis penas pependerunt qꝫ herennij poncij prudens et ſalutare conſilium neglexerant. qui auctem et ſapientia reliquos preſtans ab exercitu et duce eius filio ſuo conſultus quidnam fieri de legionibus romanis apud furcas candinas incluſis deberet: inuiolatas dimittendas reſpondit. Poſtero die eadē de re.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

interrogatus delere eas oportere dixit. Ut aut maximo benefi
cio gratia hoſtium emeretur aut grauiſſima iactura vires con
fringerentur. Sed improuida temeritas victorum dum vtraqꝫ
partem ſpernit: vtilitates ſub iugum ſuum miſſas in ſuam per
niciem attendit. ¶ Epaminunda cum thebanos armis aſſuefa
cere vellet. erant enim propter ocium ſolutiores. quo tempore
ipſorum princeps electus eſſet: eos monebat inquiens. Etiam
conſultate viri. Nam ſi imperatorem geſſero: imperio parendū
eſſe vobis. ¶ Is vero poſteaq̄ alexandrum phereorum tyran
num qui thebanis erat hoſtis in amiciciam athenienſes ſocie
tatemqꝫ recepiſſent: eiſqꝫ ille polliceretur carnes que mina vē
debantur ſemiobolo ſe prebiturum. At nos inquit ligna ad haſce
carnes excoquendas athenienſibus gratis prebebimus. Ipſorum
enim agrum excidemus: ſi moleſtiores eſſe perrexerint. ¶ Cū
formoſus anthiphates cuius amore themiſtocles tenebatur fu
geret atqꝫ contempneret eum prius: at vbi magnam adeptus
eſt et gloriam et potentiam adiret atqꝫ blandiretur. Heus ado
leſcens inquit themiſtocles. Sero quidem ambo: verum ſapim⁹
¶ Solon mortem filij lugens interrogatus. Cur tu qui ſapiēs
diceris pro re irrecuperabili adeo vehementer ingemiſcis? Et
ideo īquit adeo vehementer ingemiſco: quia rem irrecuperabi
lem me perdidiſſe ſcio. ¶ Socrates ſanctum ac venerabile
conſilium nobis dedit. a deo nichil niſi vt nobis benefaciat
poſtulare. Ille enim quid nobis expediat ſolus nouit. Nos au
tem ceci futurorumqꝫ neſcij aduerſus propriam ſalutem inep
tis et importunis precibus ſepiſſime laboramus. Nolite igitur
mortales perniciem veſtrā exoptare. Deſinite iani precum mu
nere templa complere. In illo ſpes veſtre ſint cui lōge q̄ vobis
ipſis cariores eſtis. Illi intrepide rerum veſtrarum conſilium ar
bitriumqꝫ permittite. qui profecto meliora et ſi non ſemper io
cundiora preſtabit. Quod ſi omnino nominatim orare libet:

[d]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

illa poſcite quorum nunq̄ peniteat. virtutum cultum. criminū cautelam. ſanam mentem. nec ſatyricam adiectionem ſani corporis reſpuo. id eſt ſanam mentem in corpore ſano. ¶ Idem ad gloriam aſpirantibus quorum ĩgens turba eſt rectum atqꝫ compendioſum callem deſignabat. vt ſcilicet talis quiſqꝫ fierꝫ qualis videri cuperet. Simplex virtutis ſtudium ſectandum docens: ſimulationis atqꝫ ypocriſis auia relinquenda. ¶ Idē cum vidiſſet adoleſcentem ingenuo vultu atqꝫ habitu: ſed tacitum. Loquere inquit vt te videam. Proprie quidem quoniam nō vultus aut corpus. ſed animus cuiuſqꝫ is eſt quiſqꝫ. cuius quodammodo facies ſermone reuelatur. vt videri poſſit qui inuiſibilis eſt nature. ¶ Nec minus ſapienter aquodam cur ſibi ad tranquilitatem animi nil peregrinatio profuiſſet interrogatus. Noli inquit admirari. quoniam te ipſe circumfers. Profecto enim excuterevicia moreſqꝫ prauos conuenit. et habitum cui aſſueuerimus exuere. Cum ſe enim quiſqꝫ quod fuerat domi reliquerit. et invirum alterum verſus nouū viuendi genus induerit: tum demum tuto peregrinari poteſt. Alioquin quid iuuat patriam fugiſſe. ſeipſum nō effugiet? Siue montes tranſcendet. ſiue conſcendet nauim: cōitabuntur cor vrentes negocioꝝ cure. et conſcie mentis archana ſupplicia. et tenaces cōſuetudinū peſſimaꝝ laquei. Hoc ē enī ſeipſum circūferre. dicente ſatyrico. Celū nō aīm mutāt q̇ trās mare currūt. ¶ Idē litigioſam illā ac procacē cōiugē. et ſeīneis īportunitatibꝰ abundantē cū pacientiſſime ſupraqꝫ fidē ꝑferrꝫ admirans alchipiades queſiuit quā ob cauſam feminā tā intractabilē a ſe nō abigeret. Cui ſocrates. Domi inq̇t qualiter foris viuēd ſit addiſco et vxoris iurgijs aduerſꝰ exteroꝝ arrogātiā armatꝰ egredior Itaqꝫ qd ſapiētis ē ꝓpriū alienis vicijs ſeſe meliorē faciebat.

¶ Hec tanta ſocratice ſapiē felicitas poſſeſſorem ſuum nec in fine deſeruit. Et eī furibūdo pſ̄ie cōſenſu morti deſtinatꝰ oblatā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

veneni potionem cū nec animo nec fronte cōmotus accepiſſet
et iambibere inciperet. querelam atqꝫ gemitum memorate con
iugis audiuit hoc flebiliter iterantis. Innocentem virum mori
Qua vociferatione cōuerſus ac labris a poculo tantiſꝑ amotis
Nunquid igitur ait o mulier nocentem mori felici⁹ iudicabis.
Sic caſtigata vxore. ad id quod inceperat reuerſus: venenū
hauſit intrepidus. Hactenus ſatis multa de vno homine: ſed
pauca de ſocrate. Huius autem accuſationis ac mortis cauſam
meminit plato in eutiphrone ſic inquiens. Ipſi homines iouē
optimum atqꝫ iuſtiſſimum deorum putant: et tamen fatentur
patrem ab eo vinctum fuiſſe quia filios impie deuorabat. michi
autem iraſcuntur ait ſocrates quia patrem īiuriantem vlciſcor
Et ſic contraria ſibi ipſis de dijs et de me dicere inueniuntur.
Ecce inquit ſocrates o eutyphron propterea ipſe accuſatus ſum
quia egre fero talia dici de deo. ¶ Datami atarxerſis exerci
tus duci cum . nunciatum eſſet quoſdam ſibi inſidiari qui in
amicoꝝ eſſent numero: neqꝫ credendū. ne ꝗ negligend̄ putauit
ſed experiri voluit verum falſum ne ſibi eſſet relatum. ¶ Pho
cion athenienſis qui et bonus cognominatus eſt cum a rege
philippo munera magne pecunie repudiaret. legatiqꝫ hortarē
tur accipere. ſimulqꝫ ammonerent. ſi ipſe his facile careret: li
beris tamen ſuis proſpiceret. quibus difficile eſſet in ſumma
paupertate tantam paternam tueri gloriam. At ille. Si mei
ſimiles eruut hic inquit agellus illos alet qui me ad hanc dig
nitatem perduxit. ſin diſſimiles ſunt futuri: nolo meis īpenſis
illorum ali augeriqꝫ luxuriam. ¶ Idem tamen prodicionis re⁹
ab athenienſibus morti addictus eſt. Qui cum ad mortem du
ceretur obuius ei fuit euphiletus quo familiariter fuerat vſus
Is cum lacrimans dixiſſet. O ꝙ̄ indigna perpeteris phocion.
At non inopinata inquit. Hunc enim exitum pleriqꝫ clari viri
athenienſes habuere.

¶ Vafre dicta aut facta. xxv.

Artarxerſis perſarum rex paupere quodam homine malū ingentis magnitudinis offerente iucunde ſuſcepit. Per ſolem inquiens is michi videtur quem vrbem quoqꝫ ex parua magnā reddere poſſe exiſtimaui. ¶ Cum vero idem aliquando fugiens cōmeatu impedimentiſqꝫ direptis. ſiccis ficis veſceret᷑ ac pane ordeateo. Eiuſmodi inquit voluptatis rudis eram. ¶ Dioniſius ſyracuſanus cum peregrinus quidam diceret ſe illi priuatum elocuturum edocturumqꝫ quo pacto inſidiantes prenoſceret vt eloqueretur iuſſit. Cum vero is dioniſiū adiiſ‑ſet dixiſſetqꝫ. da michi talentum quo inſidiātiū ſigna audiſſe videaris: dedit id quidem. ea audiſſe ſimulans. et ita hominis aſtutiam admirabatur. ¶ Pecunias autem a ſyracuſanis exigens. atqꝫ illos intuens queri precari ac dicere pecuniarum ſibi adeſſe nichil: vt alīs bis ſoluerent iuſſit. et bis terve effecit Sed vbi pluries imperaſſet: eoſqꝫ ridere et in foro circūuenientes cauillari audiſſet: vt quieſcerent iuſſit. Nunc ait nichil habent. quandoquidem nos deſpiciunt. ¶ Accuſantibus vero quibuſdam hominem a ſe honorari et ad dignitatem prouehi qui et improbus foret. et moleſtus ciuibus. At volo inquit eū eſſe quem magis ꝗ̄ me oderint. ¶ Antigonus rex alexandri ſucceſſor cum per hyemē caſtra coegiſſet in illos mouere locos vbi rerꝫ neceſſariarꝫ penuria erat: et aliqui e militū numero in eum maledicerent hii quidem neſcii ꝙ prope erat. tabernaculo virga patefacto. Flebitis inquit ni longius remoti maledictis in nos vtemini. ¶ Idem cum ariſtodemus amicus qui patre coquo natus eſſet ei conſuleret vt et ſumptus et largiciones tolleret. Verba tua ariſtodeme ius olent. ¶ G. ceſar cum piſo a fundamentis et totum vſqꝫ tectum accuratiſſime edificaret Bono me animo letoqꝫ inquit facis. qui ita edificas tanꝗ̄ ppe tua roma futura ſit. ¶ Menecrates medic⁹ q̄m deſperate quedā

curationes ſibi ex ſententia ceſſiſſent: iupiter eſt appellatꝰ. Hoc autem nomine importunius vtens cum ad ageſilaum quoqꝫ ſic aliqn̄ ſcribere vſus eſſet. Menecrates iupiter regi ageſilao ſalutē dicit. Hic reliquis nequaq̄ȝ lectis reſcripſit. Rex ageſilaꝰ menecrati ſanitatem dicit. ¶ Peryander medicus illuſtris arte laudatiſſimuſqꝫ imprimis cum inepta poemata ſcriberet: archidamus ageſilai filius ait. Quid tandem peryāder pro gratioſo medico malus poeta vocari cupis? ¶ Cum proclamaſſet alexander in olimpia exulibus omnibus preter thebanis reditum in patriā patere: ait eudamides archidami filius. Proclamatio thebani infortunata eſt: verum glorioſa. Solos enim vos alexander metuit. ¶ Pauſanias cum medicus quidam ei dixiſſet. Senex es factus. Quia ῑquit non ſum te vſus medico. ¶ Philippus macedo cū olithijs milites quererētur moleſtiſſimeqꝫ ferrent ꝙ a ſuis militibus proditores per contumeliā vocarent. Ineptos ῑquit macedonas natura eſſe et agreſtes. qui ſcaphā etiam ſcapham dicerent. ¶ Cum antagoras poeta congrum in caſtris elixaret. idemqꝫ patellam quateret: antigonꝰ rex qui poſt eum ſtaret. Homerum ait putas ātagora cum agamēnonis res geſtas ſcriberet congrum elixaſſe? At antagoras. Tu autem rex ait exiſtimas agamēnonem cum illas res gereret curioſum adeo extitiſſe vt inquireret ſi quis in caſtris congrum elixarꝫ ¶ Ageſilaus rex in aſia domum intuitus que culmen haberet quadratis trabibus: poſſeſſorē interrogauit an quadrata apud eos ligna naſcerentur? Qui cum nō quadrata ſed rotunda natā dixiſſet. Nun igitur ſi quadrata inquit eſſent: rotunda redderetis? Mendicꝰ a lacone petijt. At ſi tibi inquit dedero: eris pauperior. Tue vero huius ineptitudinis qui primus porrexerit auctor eſt futurus. quippe qui ῑbertem te fecerit. ¶ Et dū quis in tabula quadam picta laconas ab athenienſibus iugulari diceret. Fortes quidem athenienſes. Lacon tempeſtiue

ſubdidit. Et hi quidem ĩ tabula. ¶ Cum metapontino cuidam lacon metum exprobraret. Attamen inquit non parum alieni habemus agri. Hic autem ait. Non ſolū igitur meticuloſi: ſed etiam ĩiuſti eſtis. ¶ Peregrinꝰ quidam cum rectus in alterū crus indueretur calceis: ait ad lacona. Nequaq̄ tu lacon mea ſentencia quantū ego tẽporis tantūdem ipſe ſtares ſuper pede. Qui excipiens. Nõ enĩ ſtarem inquit: at ex anſeribus quidem nullus eſt qui non ſtaret. ¶ Argiuꝰ aliquando cum dixiſſet. Multa ſparciatarum ſepulchra apud nos ſunt. dixit lacon. At argiuorum apud nos ne vllū quidem. Proinde atqꝫ noſtri ſepe argos adorti ſunt: at ſpartam argiui nūq̄. ¶ Philippus macedo cum athenienſes ad cheronam captos. bonis eorū retentis. gratis dimiſiſſet. ſuaqꝫ poſtmodum bona athenienſes repeterent: ſurridens philippus inquit. Nõne noſtra ſententia athenienſes putant in talorum ſe ludo a nobis victos? ¶ Et cū ei bellanti illatū vulnꝰ fuiſſet: et medicus qui eū quotidie proſus aliquid peteret. Sume inquit quod vis. nam clauem habes. ¶ Yphicrates athenienſis meneſteum filiū reliquit ex treſſa natum cothi regis filia. Is cum interrogaretur vtrum plus matrem patrem ne faceret. Matrem inquit. Id cum omnibus mirū videretᷣ. At ille. Merito inquit facio. Nam pater quantum ĩ ſe fuit threcẽ me fecit: contra mater athenienſem. ¶ Paſtor in loco maritimo gregẽ paſcebat. cui cum videret mare trãquillū inceſſit cupido nauigationẽ faciẽdi. Itaqꝫ venūdatis ouibꝰ. emptiſqꝫ palmaꝝ ſarcinis nauigabat. Aborta autẽ vehemẽti tẽpeſtate et naui mergi piclitãte omne põdus nauis ĩ mare deiecit. vixqꝫ euaſit exonerata naue. Paucis poſt diebꝰ veniẽte q̊dã et trãqullitatẽ maris admirãte. erat enĩ ſane trãq̃llū. reſpõdens inquit. Palmas iteꝝ vult quãtū intelligo. ¶ Caluꝰ q̊dã mẽtitos crines gerẽs dū equo vehebatᷣ. ecce turbis vẽtꝰ illos de capite ſuſtulit. Riſꝰ ſtatĩ magni a p̄ntibꝰ excitatᷣ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Et ille mutuo riſu ad eos īquit. Quid mirum ſi crines qui nō
erant mei a me receſſerunt: illi quoqꝫ receſſerunt qui mecum
fuerant nati. ¶ Duobus amicis vna iter facientibus fit vrſ⁹
obuiam. quorum vnus perterritus arborem ſcandens latuit.
Alter vero cum ſe imparem vrſo fore: et ſi pugnare vellet ſup
atum iri intelligeret. procidens ſimulabat ſe mortuum eſſe. Vr
ſus vero adueniens aures et occiput eius obfaciebat. illo qui
ſtratus iaciebat vſquequaqꝫ continente reſpiratione̅. Ita mor
tuum eſſe credens vrſus abijt. aiunt enī non ſeuire in cadauer
Mox alter qui inter frondes arboris latuerat deſcendens inter
rogat amicum quidnam ad aurem vrſus eſſet ſecum locut⁹. Cui
amicus inquit. Admonuit me ne poſthac cum huiuſmodi ami
cis iter faciam. ¶ Canis quidam inſilijt ī macellum. lanio in
aliqua re occupato. et arrepto pecoris corde fugiebat. Ad quē
lanius conuerſus fugientemqꝫ aſpiciens inquit. O canis abi.
vbicūqꝫ fueris te obſeruabo. Non enim cor michi ſuſtuliſti: ſed
cor dediſti. ¶ Egrotus quidam a medico intertogatus quonā
modo ſe habuiſſet preter modū. reſpondit in ſudorem ſe fuiſſe
reſolutum. Cui medicus iſtud īquit bonum eſt. Altero aūt die
interrogatus quō ſe haberet. rn̄dit. Algoribus correptus diu
vexatus ſum. Et iſtud inquit medic⁹ bonum ē. Tercio cum eo
dem modo interrogaretur: reſpondit. Profluuio corporis debi
litatus ſum. Iſtud inquit etiam bonum eſt. Poſtea autem a fa
miliari īterrogatus. quomodo habes o amice. reſpondit. Ego
etiam atqꝫ etiam bene habeo: ſed morior. ¶ Pendente inter
auguſtum et. M. anthonium fortuna. pauper quidam rome in
cunctos ſibi prouidens euentus ingenium tale commentus eſt.
Omni diligentia duos coruos enutriuit. effecitqꝫ. tantum ī ōni
re ſtudium valet. vt dictatis verbis. alter auguſtum. alter an
thonium ſalutaret. Inde auguſto tandem victori in patriam re
uertenti ſalutatorē manu ſua p̄ferēs occurrit. qui ītercrocitās

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

hec verba fundebat. Aue ceſar victor imperator. Auguſtus de lectatus. xx. milium nummorū loquacem volucrem cōparauit. Arguta quidem ſed diu preconcepta calliditas: ¶ At huius ſocius ex tempore conſilium cepit. ceſarem adijt. obtinuitqꝫ vt coruum alterum iuberet afferri. Juſſus illum attulit qui hoſtē ſalutare didiceeet his verbis. Aue victor anthoni imperator. Non amplius motus eſt ceſar ꝙ vt prioris auis precium iuberet cum delatore partiri. ¶ Per idem tempus inuentus eſt qui picam ad ſalutationem ſimilem. inuentus et qui phitacum erudiret. Et hunc et illam emi placuit. ¶ Tot vicinorum ſuccesſibus admonitus inops ſutor et ipſe corui magiſteriū agere inſtituit. Quod cum fruſtra diu temptaſſet: tedio affectus. crebroqꝫ mutam auem increpans aiebat. Opera et impenſa perijt Dix tādem coruus ſalntationem quam iubebatur expreſſit. Et in publico poſitus pretereuntem ceſarem ſalutauit. Quod ille audiens. Satis inquit ſalutatorꝫ taliū domi habeo. Procedens vociferatione ſolita coru⁹ ait. Opera et īpenſa pijt. Effuſuſqꝫ ī riſum ceſar hanc volucrem maiori ꝙ ceteras precio redemit.

¶ Facete dicta aut facta. xxvi

Audita fama herodis iudeorū regis ꝙ īfantes citra bimatum omnes ī ſiria natos: īter quos et proprium filium mādaſſet occidi. Tum inquit ceſar herodis porcum eſſe malle ꝙ filiū. Nori alludens hebraico. ſic enī carnibus ſuillis ſicut humanis abſtinent. ¶ Tragediā ſcribere adortus. tragedie nomen erat aiax. Eā ſiue iam ſcriptā ꝙ diſplicuiſſet: ſiue inceptā ſtilo non ſuccedente. aboleuerat. Et interrogantibus amicis quidnā aiax ſuus faceret. Jn ſpongiā inquit incubuit. ¶ Romanus quidam adoleſcens cum eodem in miliciam profect⁹. ꝙ ſcurriles eius ac petulantes mores ceſari admodū diſplicebant caſtris eici romamqꝫ ad patrem mitti iuſſus eſt. Flens adoleſcens atqꝫ eiulans ceſarem adijt. rogauitqꝫ vt ſibi ignoſceret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Ceſar incorrigibilitatem iuuenis optime callens ab inſtituto
mime reſiliīt. Heu me miſerꝝ ait adoleſcēs et q̊d meo dicā pr̄i.
aut ſuo conſpectui qualiter me preſentare audebo? Tunc facete
ait aeſar. dic me tibi diſplicuiſſe. ¶ Cuidam cum officio pre
fecture equitum remotus eſſet flagitanti atqꝫ addenti non ſe cu
piditate ad id petendum induci. ſed pudoris proprij reſpectu.
et vt ſine noxa officium ſponte dimiſiſſe. inſup et liberalitate
ceſarea dignus putaretur. Sic alluſit. Tu te accepiſſe palam
dicito: ego me dediſſe nō negabo. ¶ Quidam romanus eques
diem functꝰ erat. poſt cuius mortem es alienum ingens quod
vſqꝫ ſub extremum celauerat emerſit. Re comperta miratus ce
ſar. Ite ait. et cubicularem eiꝰ culcitram michi comparate. Ob
ſtupentibus mandatum: rationem adiecit. Sompnos inquit al
liciet culcitra in qua ille tantis debitorum molibus oppreſſus
ſompnum capere potuit. ¶ Mos antiquis erat in agris ſuis
ſepeliri. Quidam agrum excolens illuc inuento ſepulchro pr̄is
non pepcit. ſed aratꝝ ſupinduxit. Qua in re luſit. auguſtꝰ. Hoc
ē īquit vere ſepulchꝝ pr̄is colere. ¶ Juuenis alienigena romā
venit. forma corpis ac vultꝰ tā ſimilis auguſto vt oēꝫ populū
ſpectaculi āmiratiōe ſuſpēderꝫ. Auguſtꝰ re audita euocatū ad ſe
iuuenē cernens. effigieqꝫ ſuā in illiꝰ facie recognoſcens. Fuit
ne vnq̄ o adoleſcens inquit mater tua rome? Senſit iſte quo
pergeret. Et minime inquit mater: at pater meus ſepe. Facete
et illatam ſuſpicionē repulit. et nouam peperit. ¶ Veſpaſiani
facetiſſima quedam ſunt. Jllud in primis. Mulier amorem ei
faſſa. ſeqꝫ amando parituram niſi ſibi opem ferret: rigorē maieſ
tatis precibus ac blandicijs euicit. et in amplexus tandem ce
ſareos admiſſa eſt. Cui certam pecunie ſummam vel concubitꝰ
vel amoris precium dari iuſſit. Diſpenſator ignarus qualiter
illam pecuniam rationibus inſcriberet: ꝑcunctabat᷑. Et ſcribe
ait ceſar. Veſpaſiano adamato. Quid ī tali p̄ſertim ſene iocoſiꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ Vnus ex domeſticis quidam externo ſub obtentu germani
tatis officium quoddā impetrare nitebatur. Agnouit fraudem
ceſar. et dilata re illum pro quo petebatur. accerſijt. Certior
ab eo factus quid pro ſupplicato ſpoſpōdiſſet: id ſibi numerari
iuſſit. et voti compotem dimiſit. Reuerſus mediator inſtare
cepit. Cui veſpaſianus. Alium tibi fratrem quere. hic quem
tuum putas meus eſt. ¶ Plura extant eius talia. Quin et ſu
premo vite tempore iocari non deſtitit. Ad primum enim egri
tudinis inſultum ſtatim. quod erat. mortiferum arbitratus. Vt
puto inquit deus fio. Alludens ſuis anteceſſoribus in deorum
numero relatis. ¶ Fabius tarentine euerſor vrbis a ſimula
chrorum depredatiōe abſtinuiſſe laudatur. Nam cū ei ſcriba ſug
geſſiſſet qd de ſignis q̄ multa capta erāt fieri iuberet cōtinētiā
ſuā etiā iocando cōdiuit. Queſiuit ei cuiuſmodi eſſent. Et cū
ei nō ſolum multa et grādia. verum etiā renunciarentur armata.
Relinquamus inquit tarentinis deos iratos. ¶ Cecilius iuriſcō
ſultus mercatori cuidam conſulenti q̊nām̄ō nauē cum ſocio di
uideret. Si nauē inquit diuiſeritis: neuter habebit. ¶ Lucius
celius cū. G. ceſare pila ludebat. nec deerāt colluſores alij. Iuſſit
ceſar ceteris cētena ſextaria p ſingulos numerari. quīquagīta
celio. At ille. Vna ne tm̄ manu inquit ludo? ¶ Virgilius cū ſibi
exprobratū eſſet. q versus abſtuliſſet homericos. et in opis ſui
cōgeriē r̄degiſſet: r̄ndiſſe fert. Magnarum eē viriū extorq̄re clauā
de manu herculis et ea p libito vti. ¶ Lucius mallius pictor egre
gius difformes filios hēbat. Quibus viſis amicus apud eū cenās
Nō ſimilit ait fingis ac pīgis malli. At ille. Nimirum īquit. figo
ī tenebris. ī luce pingo. ¶ Facete admodū luſit adrianus pīceps
Caneſcenti cuidā qd petebat negauerat. eundēq; poſtea ad eaſ
dē p̄ces medicato interī crine redeūtē ita repulit. Vade. hoc iā
patri tuo negaui. ¶ Claudius ceſar princeps inter multa tur
pis et nepharie demētie libertis ac ſpadonibus ſe ſuaq; omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

credidit. eiſq; miſer paruit cui romanum late imperiū parebat Omnibus tamen marciſcum et pallantem pretulit. Quibus et honores et lucra ſine fine contulit. rapinaſq; quas vellent per miſit exercere. eouſq; donec illis ſolis locupletibus. mendicis omnibus. erarium inſuper inops eſſet. De cuius interdum pau pertate conquerenti claudio ſic faceta et libera mordacitate reſponſum eſt. Abundare incipies. ſi a duobus libertis tuis admiſſus in ſocietatem fueris. ¶ Libertus quidam regius re-pentinis opibus inflatus phōs aliquos ad cenam inuitauerat Qui cum de rebus varijs ex more diſſererent : et queſtiones eorum non intelligeret illudens libertus. Ymmo agite inquit dicite inquit . Quid cauſe eſt q ex albis nigriſq; fabis non niſi vnius coloris efficitur pulmentū? Tangit et modeſtos ami cos indignitas. Igitur ariſtides vnus ex phis non paſſus has ineptias. Quin tu īquit nobis ediſcere. Cur ex albis et nigris flagris vniformes macule reſultant? ¶ Diues quidā ſuffultus veſtibus hyeme romam proficiſcens reperto in via ruſtico qui vnica tantum et ea contrita veſte indutus erat: admiratus in tanta vi frigoris. niues enim et venti erant. hominis pacien tiam. nunquidne frigeret interrogauit? Minime alter cū leto reſpondiſſet vultu. Stupenti reſponſum. dicētiq;. Ego ſub pel lib9 algeo: et tu ſeminudis non centis frigus? Si tu inquit ille omnes tuas veſtes ferres: ſicuti ego meas. tu quoq; nequaq̄ frigeres. ¶ Deambulabat romanus quidam qui vicinum co gitabundū ac meſtum habebat. Quem cum obuius interrogaſſz quid torqueretur: illeq; reſpondiſſet grādem ſe pecuniam debere quam nequiret exſoluere. Vah inquit ſtulte relinque iſtas co gitacciones creditori. ¶ Marcus tullius cicero qui ciceronem fratrem ac lentulum habebat generum homunciōes puſille ad mudum ſtature. in vtrumq; cauillatus eſt. Venerat enim in pro uinciam cui fratrr prefuerat. illic ymaginem eius clipeatam

ꝗ ampliſſima forma vt mos erat depictam cernens. Frater in
quit meus maior eſt dimidius ꝗ totus. ¶ Rurſus generum
ingenti gladio accinctum videns. Quis ait generum meum ad
gladium alligauit? Quo ioco nunc erga inſignis paruitatis ho
mines vulgo vtimur. ¶ Alter illi gener erat pyſo. qui cum
inceſſu cunctatior foret ꝗ conueniret viro: filia ex diuerſo cō
citatior ꝗ deceret feminam. vno verbo luſit in vtrumqꝫ. Ait
enim filie. Ambula vt vir. Illuſit. M. vatinio qui paucis die
bus conſul fuit. Grande inquit prodigium anno vatinij con-
tigit. ꝙ illo conſule nec bruma nec ver. nec eſtas fuit. ¶ Cā
nius non niſi vno tantum die conſulatum tenuit. de quo eſt
alter ciceronis iocus. Vigilantem conſulem habuimus qui in
cōſulatu ſuo ſompnū non admiſit. ¶ Sauromata quidam qui
vinum antea nunꝗ biberat romā pergens cum primo vinum
guſtaſſet: quonam potus ille vocaretur nomine cauponem in
terrogauit. Et lachrima dei vocat᷑ ait caupo. Tum friſo. Atqꝫ
vtinam deus noſtra in regione ploraſſet. ¶ Equeſtrem quen
dam admodum corpulentum neſcio quam ytalie vrbem in-
greſſum cum permulti anteriori contra morem equi parte io
cando atqꝫ irridendo manticam ferre dicerēt. Ille facete. atqui
opus eſt inquit ī vrbe furibus et latronibus plena. ¶ Mina
tius quidam homo perfacetus cum aliquando nonnullos nūm
mos et veſtes inſuper ad talos. egenꝰ enim erat. luſiſſet: flens
ad oſtium taberne cuiuſdam ſedebat. Quem videns merentem
flentemqꝫ amicus. Quidnam eſt tibi inquit? Nichil minatius
ait. Curnā ergo ſi nichil habes ploras? Et hoc ſolum ꝙ nichil
habeo inquit ploro. ¶ Pacuuius flens ait arrio vicino ſuo.
Amice arborem infelicem in orto meo habeo ad quam ſe priā
vxor mea ſuſpendit. dehinc ſecunda. et iamnunc tercia. Cui ar
rius. Miror inquit te inueniſſe lacrimas in tantis ſucceſſibꝰ.
Et rurſus. Dij boni quot diſpendia arbor tibi illa ſuſpendit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Et tercio. Amice dede michi de arbore illa ſurculos quos ſerā
¶ Mortuo philippo patre alexādri qui dario tributum anteā
perſoluerat. Rex ipſe darius pro ſoliti exactione tributi deſtina
uit. Cui alexander. Mortua eſt inquit gallina que talia vobis
oua pariebat. ¶ Romanus quidam iuuenis cum nouercam
ſubigeret: ac ſuperueniens pater filium in ſtupro vxoris depre
hendiſſet. rei nouitate indignitateqꝫ permotus clamando ob/
iurgare acriter filiū cepit. Ille tergiuerſando peccatum excu
ſabat. Cum diutius elatioribus verbis ambo concertaſſent: cla
more exciti vicini quidam ſuperueniētes ad iurgia cōponēda
ignari rei cum peterent diſſidij cauſam. Illis ob domeſticam
honeſtatē ſilentibus: inſtabant vicini vehementius vt cauſam
dicerent. Tandem cum pater in filium culpam reiceret. Tum
filius. Hic pater meus admodum indiſcretus inquit milies mā
trem meam ſubegit: me etiam tacente. Nunc quia ſemel dum
taxat rem cum vxore ſua habui: vt rudis atqꝫ inſulſus celum
clamoribus veluti inſanus replet. Riſerunt illi facetum filij reſ
ponſum. et patrem quoad potuere ſolati ſunt. ¶ Ruſticꝰ cum
caſtaneam arborem ad excutiendꝰ fructus aſcendiſſet: decidens
ex ea coſtam effregit. Ad hunc conſolandum acceſſit minatius
qui interloquendum daturum ſe normam illi dixit qua ſeruatā
nunq̄ ex arbore aut altiori loco cadens leſionem incurreret.
Vellem hoc antea inquit eger cōſuluiſſes. attamen et in futurū
hoc ipſum noſſe proderit. Tum minatius. Fac ſemper inquit
ne ſis celerior in deſcenſu q̄ in aſcenſu. ¶ Quidā vini potator
egregius incidit in febrem. ex qua multo maiorem ſolito ſitim
contraxit. Acceſſiti medici cū de remouenda febre ac ſiti quoqꝫ
conſultarent. Febris inquit tantum egrotus remouende officiū
atqꝫ onus ſanitatis vobis aſſumite: ſiti probe ab curandam me
michi relinquendo.

¶ Breuiter dicta aut facta. xxvij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Philippo macedone quedam per epiſtolam lacedemonijs
iperante: ita reſcripſerunt. Lacedemonij philippo. De qui
bus reſcripſiſti nobis. non. ¶ Phalaris hieroni ita reſcripſit
Cum de te multa. et de concione quam contra me ad leontinos
ſtulte habuiſti dicere poſſim: nolo tamē ſuperfluis vti verbis
niſi ꝙ culicem elephas non timet. ¶ Leonide cum xerſes ſcrip
ſiſſet: mitte ad me arma: breuiter reſpondit. Veni et accipe.
¶ Leothichidas ille primus cum a quopiam facile mutabilis
eſſe diceretur. Propter tēpora inquit. ¶ Hannibal cum apud
regem pruſiam exularet. ſibiqꝫ prelium committendum ſuaderꝫ
atqꝫ is non idem ſibi extis portendi diceret. An tu inquit vitu
line caruncule. ꝙ̄ imperatori veteri mauis credere? Si verba
numeres: breuiter et abſciſe. ſi ſenſum exiſtimes. copioſe et
valenter.

¶ De iuſticia. xxviij.

Artaxerſis xerſis filiꝰ taberzane cubiculario iniuſti quid
dam ab eo petente. vbi non obſcure didiciſſet. xxx. mili
bus daricis ab illo id fieri: queſtori iperauit totidem daricos
ad ſe portaret. Quos illi tradens inquit. Accipe taberzanes.
Hos enim cum tibi dedero: pauperior certe futurus non ſum.
at ſi que petieris fecero iniuſtior. ¶ Egiptiorum reges ſuos
adiurabant iudices ne quid iniuſtum aliquando iudicarent: ſi
reges id etiam ipſi imperaſſent. ¶ Philippus macedo cum ex
antipatri amicis quendam iudicum numero aſſcripſiſſet: poſte
aqꝫ et barbam ſibi et capillum inficere ſenſiſſet. hominem re-
mouit inquiens. Qui in pilis fidus non fuit eum non eſſe dig
num exiſtimanđ qui fidem in rebus ſeruaret. ¶ Idem machete
cuiuſdā cauſam iudicans. qm̄ eſſet illo tp̄e ſompnolentꝰ minꝰ
accurate qđ iuris foret attēdebat. ꝓin̄ aduerſꝰ eū ſentētiā tulit
Illo aūt reclamāte ꝓuocare ſe iudiciū. Iratus philippꝰ ad quē
inquit? Et machetas ad teipm̄ rex ſubdidit ſi vigilans quidem

attendenſqꝫ audieris. Surrexit tunc philippus. Vbi vero ad ſe
rediȷ̈ſſet. noſſetqꝫ iniuria machetam affectum: iudicium quidē
nō reſcidit. at eſtimationem litis ipſe perſoluit. ¶ Anus vero
paupercula cum rogaret philippum vt cauſam ſuam iudicaret
eſſetqꝫ ſepe ĩportunior: philippus ait ocioſum ſe non eſſe. Tūc
anus vociferans inquit. At regem te deinceps appellare noli.
Jlle autem verbum admiratus nō illam modo: ſed alios quoqꝫ
continuo audiuit. ¶ Antigonus alexandri ſucceſſor dicente
quodā oīa regibꝰ et honeſta et iuſta eſſe. Jta per iouē inquit
barbaroꝝ regibus: nobis aūt ea dūtaxat honeſta ſūt q̄ honeſta
et ea ſolū iuſta que iuſta ſunt. ¶ Marſie vero fratri cum ali
quando eſſet controuerſia. rogaretqꝫ vt huiuſce rei iudicium
domi fieret. At fiet inquit in foro vel cunctis audientibus ſi
nichil per iniuſticiam agimꝰ. ¶ Quos grecos alexander apud
hoſtes merentes captiuos egerat: athenienſes quidē in pedicis
cuſtodiri iuſſit. quoniam qui alimentum ex publico haberent
ſtipendȷ̈s militarent. theſſalos vero ꝓ agrum quem optimum
haberent aut colerent. at thebanos dimiſit inquiens. quoniā
ſolis hiſce neqꝫ vrbs neqꝫ ager per nos relictus eſt. ¶ Alcame
nes telecri filius querēte quodam quamobrem a meſſenȷ̈s mu
nera non acceperit: Quoniam ſi accepiſſem inquit: cum legibꝰ
pacem agere nequiuiſſem. ¶ Archidamus zeuſippi filius cum
a duobus arbiter acceptus eſſet: hos ĩ ſacellū calcioce minarue
vt iudicatui ſtarent adiurauit. Qui vbi iuraſſent: ait. Judico
igitur ne vos prius ſacellum egrediamini. ꝙ̄ que inuicem vo
bis controuerſie ſunt ſolueritis. ¶ Qui lyſandri filias procati
fuerant. deinde poſt obitum eius quoniam pauper eſſet ĩuentꝰ
eas abnuerent: ab ephoris mulctati ſunt. quoniam quem diui
tem exiſtimantes colebant: vbi iuſtum vbi frugi ac probum
ex paupertate cognoſſent deſpiciebant. ¶ Themiſtocles ad
ſymonidē poetā qui iudicium quoddā iniuſtū ab eo cōtenderꝫ

dixit. Neqꝫ illum bonum poetam eſſe poſſe ſi preter modulum numerumqꝫ concineret: neqꝫ ſe bonum principem ſi preter legem iudicaret.

¶ Ageſilao illi regi magno cum quiſpiam aliquando diceret. promiſiſti. idemqꝫ ſepius loqueretur. Ita mehercule promiſi inquit: ſi iſtud quidem eſt iuſtum. ſin autem iniuſtū locutuſſim. non promiſi. Cumqꝫ idem ſubdidiſſet. Verūtamen decet reges ſi quid capite annuerint perficere. Non reges magis reſpondit ꝙ̄ illos qui reges adeunt petere iniuſta decet. Ad hec cum vituperantes aliquos laudantes ve audiret: non minus eorum qui dicerent ꝙ̄ de quibus dicerēt perdicendos mores arbitrabatur.

¶ Erat tubicē quidā qui in milicia ſignum caneret. is interceptꝰ ab hoſtibꝰ ad eos qui circūſiſtebant proclamabat. Nolite me viri innocuū inſontemqꝫ occidere. Nullū ei vnq̄ꝫ occidi. Quippe nichil aliud ꝙ̄ hanc buccinam habeo. Ad quē illi viciſſim cū clamore rn̄derunt. Tu vero hoc ipſo magis etiā trucidaberis. ꝙ cū ipſe dimicare neq̄as ceteros potes ad certamen īpellere.

¶ Iuſtiſſimū diui tyberij quod ſequitur iudiciū ſilentio p̄tereundū valde īdignū iudico. Paulina quedā mulier erat rome maiorꝝ dignitate p̄clara. ſtudio caſtitatis īterta. honeſtatis opinione ꝑſpicua. erat etiā opū magnitudine locuples et vultꝰ pulchritudīe decoroſa. Etatis aūt qn̄ maxīe mulieris pudicicia decoratur. Hec nupta erat ſaturnino etiā eodem genere opibꝰ. ceteroqꝫ cultu cōſimuli. Huiꝰ itaqꝫ amore detinetur iuuenis quidā noīe mundꝰ ex numero equeſtri. ſꝫ in gradu iā emerito cōſtitutꝰ. et dignitate magna ſublimis: ydoneꝰ etiam ad munera largienda. ſumptuſqꝫ faciendos. Nam memorate quoqꝫ mulieri maiora dona ꝓmiſerat: q̄ illa contēpnente maximo fuerat amore ſuccēſꝰ vt etiā. vigīti miriadas dragmarꝝ atticarꝝ ſe daturꝝ ꝓ vno cōcubitu ſpoſpōdiſſꝫ. Sed neqꝫ ſic deflexa ē. Tū ille nimiam infelicicatē morbi ſuſtinēs. ſiquidē neqꝫ cibū valebat accipere. morti ſe addixerat: hoc vnū ſibi iudicans tanti

mali foꝛe remedium. Et ille quidem tale decretum aīo inſigens per dies ſingulos hoc agebat ut celeri moꝛte raperetur. Erat autem eidem mundo liberta quedam nomine yda omnium ma lorum iniquitatumqꝫ coagulum. Que graniter ferens ꝙ ille iu uenis ſe dampnaret in moꝛtem. nam clarebat omnino peritur9 accedens erexit eum et cepit cum eo talia fabulari que animū eius bone ſpei facerent. Promittebat ſe namqꝫ acturam apud paulinam vt quinqꝫ miriadas accipiens concederet iuueni qđ volebat. His itaqꝫ dictis iuuenem de moꝛte reuocans: ſumpſit ab eo pecunie quantum placuerat. Sed non eadem via pauli nam aggredit̄ qua fuerat ante temptata. cernens animum mu lieris nullomodo capi pecunijs. Sciens enim illam quēadmođ eſſet cultura yſidis occupata: tale aliquid machinatur. Accedit ad quoſdam ex templo yſidis ſacerdotes. quibus interpoſitiōe iuriſiurandi fidem ſeruare peꝛſuaſit. dans etiā in pꝛeſenti duas miriadias et dimidiam pꝛomittēs etiam aliud tantum ſi quod vellet habuiſſet effectum. Tunc cauſam aperit. amoꝛem iuue nis indicat. orat vt mulierē quibus poſſent modis inducerent Illi autem pecuniarum cupidine capti pꝛomittūt quicquid im peraret pꝛotinus impleturos. pꝛeſertim ipſe maximus ſacerdo tum vt paulinam conueniret. ac ſuis verbis impleret pollicet̄ Finxit itaqꝫ ſe ex egipto veniſſe ab anubio deſtinatum ꝙ is grandi circa paulinam amoꝛe teneretur: eumqꝫ deum ſibi iuſſiſ ſe vt romam veniret. mulieriqꝫ pꝛecepta numinis appoꝛtaret. Libenter illa et exoptabiliter ſuſcipit. atqꝫ ad amicas gloꝛiādo denūciat. ꝙ ab anubio tali merito vendicetur. Hoc etiam indi cat et marito. ꝙ ab ea thoꝛum et cenam anubius concupiſcat. Ille autem grate conceſſit: pudiciciam coniugis non ignorans Illa igitur pergit ad templum. et cum cenaſſet tempuſqꝫ qui eſcendi veniſſet: vniuerſe ianue a ſacerdote clauduntur. cuncta qꝫ lumina ſubtrahunt̄. Mundus autem intro latebat occult9.

[e]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Qui poſtq̄ ſilentium factum eſt: ad mulierem venit. Jlla autē exiſtimans deum eſſe: reuerenter accepit. Atq; ita cū ea mundꝰ pernoctans circa viciniam lucis abſceſſit. Jlla autē mane facto conſurgens atq; ad ſuum virum veniens: aduentum ad ſe numinis enarrauit. Similiter etiam loquitur ad amicas magnā ſibi ex hoc gloriationem reputans prouenisse. et quia verba quoq; ad illam feciſſet anubius indicabat. Sed ex audiētibꝰ alij non credebant naturam inſpicientes rei. alij autem credebant. Quidam verum ac miraculum dicebant. pudiciciam attendentes dignitatēq; reputātes. Tercia vero die poſtq̄ factū eſt occurrens ei mundus. O paulina inquit ſaluaſti michi viginti miriadas quas poſſes familiaribus tuis rebus adicere Nunc autem nec meis poſtulationibus defuiſti: et dampnificatione liberaſti. Nam in templo tota nox a te cum mundo peracta eſt. Nec mei nominis intereſt: voluptate percepta. Nichil enim a perficiendum negocium obfuit. q̄ anubius vocitatus ſum. Et ille quidem talia locutus abſceſſit. Jlla vero in mentē ſuam rediens tunc primum illud facinus intellexit. Et ſciſſis protinus veſtimentis ad virum accurrit. factionemq; aperit tam magnifacinoris. deprecata ne ſuam iniuriam neglexiſſet. Ac ille īperatori cuncta denunciat. Tunc tyberiꝰ ceſar cauſam diligenter examinans. vniuerſum ſacerdotum ſcelus inuenit. Et ipſos quidē cum yda que cauſa totius īiquitatis extiterat adegit ī cruces. Templum autem ipſum funditus euertit. ſtatuamq; yſidis in tyberī fluuium iactari precepit. Mundum autem exilio condempnauit. dignum eum maiore pena non reputans: q̄ amoris vehementia deliquiſſet. Et ea quidem que in templo yſidis prouenere tali fine concluſa ſunt.

¶ De ſtudio et induſtria. xxix.

Demetrius phalerius monebat ptholomeum regem vt de regno īperioq; libros ſibi cōpararet atq; plegeret. Que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

cuius equus in eo loco primus hinniſſet. Ceterum maxime cõ
petitoribus fortune beneficium expectãtibus: ſolus ipſe dariꝰ
aſſecutus eſt. Qui in eque genitalem partem demiſſam manum.
cum ad eum locum ventum eſſet: naribus equi admouit. Quo
odore incitatus ante omnes hinnitum dedit. Auditoqꝫ eo ſex
reliqui ſumme poteſtatis candidati continuo equis delapſi. vt
eſt mos perſarum. humi proſtratis corporibus. darium regem
ſalutauerunt. Quantum imperium pro parua interceptum eſt
aſtutia? ¶ Duo adoleſcentes obſonium a coquo cõmuniter mer
cati ſunt. Ceterum cum coquꝰ quibuſdam negocijs domeſticis
inſiſteret vacaretqꝫ: alter adoleſcentum partem obſonij in alte
rius manus inicit. Conuertente autem ſe coquo. et partem
carnis que aberat requirente: qui carnem ſuſtulerat iurabat ſe
non habere. qui vero habebat ſe non ſuſtuliſſe. Quibus coquꝰ
intellecta adoleſcentum verſutia inquit. Et ſi me latet fur: eũ
tamen quem iuraſtis non latebit. Hoc dictum nos inſtruit ꝙ ſi
homines celamus. deum tamen uequaꝗ̃ celare poterimus. qui
ſolus omnia proſpicit et omnia videt. ¶ Quidam facinoroſus
delphos ſe contulit apollinem temptaturus. habenſqꝫ paſſercu
lum ſub pallio quem pugno tenebat. Et accedens ad tripodas
interrogauit deum dicens. Quod habeo in dextra viuit ne an
mortuum eſt? prolaturus paſſerculũ viuum ſi mortuũ rñdiſſet
rurſus prolaturus mortuum ſi viuum dixiſſet. occidiſſet enim
ſtatĩ ſub pallio priuſꝗ̃ proferret. At deus ſubdolam calliditatẽ
hominis intelligens dixit. O cõſultor vtꝝ mauis facere. penes
te namqꝫ arbitrium eſt. facito: et ſiue viuum ſine mortuum qđ
in manu habes proferto. Hoc ſimiliter dictum quod precedens
innuit. mentem diuinam nichil neqꝫ latere neqꝫ fallere. ¶ Vi
ator lomgum ingreſſurus iter ſi quid inueniſſet eius dimidiũ
ioui ſe oblaturũ promiſit. Inuenta autem in ipſo itinere vaſa
palmarum amigdalorumqꝫ plena. comedit omnes palmulas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

amigdalaqꝫ. Sed harum nucleos. illorum putamina ad aram quandam obtulit inquiens. Habes iupiter quod tibi voueram Quod enim iuueni eius et interiora et exteriora tibi offero. Hoc quoqꝫ dictum inuit auarum hominem pecunie cupiditate etiam diȷ̈s moliri fallacias. ¶ Lyſander cauillator acer et ad modum decipiendo varius. vt qui et iuſtum in eo quod con ducit. et honeſtum in cõmodo collocaret aiebat verũ preſtare mendacio. vtriuſqꝫ tamen proinde vt expediret et eſtimationẽ et precium definiri. Ad eos vero a quibꝰ vituperaretur ꝙ plu rima decipiendo ageret. proinde atqꝫ degeneraſſet ab hercule. ꝙꝫ nõ aperto marte efficeret. ſed dolo: ſurridens rñdit. Quia leonis non aſſequeretᷣ: vulpis pellẽ aſſuendã eſſe. Et cum ab aliȷ̈s accuſaretᷣ ꝙ q̄ ĩ mileto iurauerat nequaꝗ̄ obſeruaret: aie bat. Pueroꝝ eſſe talis decipere: virorum autem iureiurando.

¶ De promptitudine et ſolertia. xxxi.

Cum alexander rex ſorte monitus vt eum qui ſibi porta egreſſo primus occurriſſet interfici iuberet: aſinarium forte obuiam factum ad mortem arripi ĩperaſſet. eoqꝫ querẽte quidnam ſe ĩmerentem morti innocentemqꝫ addiceretᷣ. Cumqꝫ ad excuſandum factum ſuum oraculi preceptum retuliſſet. ait aſinariꝰ. Si ita eſt o rex alium ſors huic morti deſtinauit. Nã aſellus quem ego ante me agebam prior tibi occurrit. Delecta tus alexander et illius tam callido dicto. et ꝙ ipſe ab errore reuocatus erat occaſionem in viliori aĩali expiande religionis rapuit. Sũma in hoc manſuetudo regis: alterius in equiſone calliditas. ¶ Et cũ ad exiciũ lãpſaſene vrbis ſummo ſtudio alexander ferretur. progreſſumqꝫ extra menia anaximenem p̄ ceptorem ſuũ vidiſſet: quia manifeſtum erat futurum vt p̄ces ſuas ire eiꝰ opponeret. non factuꝝ ſe qđ petiȷ̈ſſet iurauit. Tunc anaximenes. Peto inquit vt lãpſacũ diruas. Hec velocitas ſa gacitatis opidũ vetuſta nobilitate inclitũ exicio cui deſtinatũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

erat ſubtraxit. ¶ Demoſtenis quoqꝫ aſtutia mirifice cuidam
ancille ſuccurſum ē. que pecuniā depoſiti nomine a duobꝰ hoſ
pitibus acceperat. ea condicione vt illam ſimul vtriſqꝫ redderꝫ
Quorum alter interiecto tempore tanꝗ̄ mortuo ſocio ſqualore
obſitus: ea decepta nummos omnes abſtulit. Superuenit deīde
alter. et depoſitū petere cepit. Herebat miſera in maxima ꝑiter
et pecunie et defenſionis penuria. iamqꝫ de laqueo et ſuſpendio
cogitabat. Sed oportune demoſtenes eius patronus effulſit.
Qui vt in aduocationem venit. Mulier inquit parata eſt depo
ſiti ſe fide ſoluere: ſed niſi ſociū adduxeris id facere non poteſt
quoniam vt ipſe vociferaris. hec dicta eſt lex ne pecunia alteri
ſine altero numeretur. ¶ Quidam athenis vniuerſo populo
inuiſus cauſam apud eum capitali crimine dicturus maximum
honorem ſubito petere cepit. non ꝙ ſperaret ſe illum conſequi
poſſe: ſed vt haberēt homines vbi procurſum ire qui acerrimꝰ
eſſe ſolet effunderent. Neqꝫ hec tam callida eum conſilij ratio fe
fellit. Conuicijs enī. clamore infeſto. et crebris totius conciōis
ſibilis vexatus. nota etiam denegati honoris confuſus. eiuſdem
plebis paulopoſt in diſcrimine vite clementiſſima ſuffragia
expertus eſt. Quod ſi adhuc eidem vltionē ſitienti capitis ſui
periculum obiecisſet: nullam partem defenſionis odio obſerate
aures recepiſſent. ¶ P. ſulpicius cum aduerſus. C. philippum
turbulentum hominem et publice dignitatis vſurpatorem ſe-
natus cauſam animoſus defenderet: interrogatus ab illo quid
latraret? Subito rn̄dit. quia furē video. Quid breuiꝰ quid ve
ꝓmptius meditatio lōgioꝛ obtuliſſet? ¶ Nr̄i tꝑis adoleſcens
decrepito cuidam ioco īſultanti illi ꝙ adhuc eo ꝓꝑ̄tiꝰ equū
aſcenderet. Nimiꝝ īquit. Septuaginta ānis anꝗ̄ ego naſcerer
artē hāc execuiſti. ¶ Quidā ſeruū ydropicū ī arena reſupinū
ad ſolem cernens quid illic ageret queſierat anꝗ̄ eger rīſum
darꝫ. ꝓceſſit publiꝰ puer ex īopīato. Et aquā īquit calefacit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

¶ De ſenectute.xxxij.

SEnex quidam amico dicenti. Compatior tibi. nam vt vi
deo ſeneſcis. Eſſes vtinam qualis eras quando te primū
noui. ſubito reſpondit. Parum ne ergo tibi amens videor. niſi
ampliorē michi nunc etiam amiciciam impreceris? Noli michi
queſo compati ꝙ ſum ſenex: ſed michi potius compatere ꝙ iu
uenis fui. O ꝗ̄tum ſenſuū tegit iſta ſagax et breuis reſponſio
quam capere nequit niſi qui etatis huius bona probauit: et
illius mala meminerit. ¶ Memorand̄ valde cuiuſdam romani
ceſaris dictum vnum. Qui ſenex et podagricus dum coniurati
onem nobilium qui ſe viuo filium eius auguſtum dixerant de
prehendiſſet: captis auctoribus ſedicionis ac filio. omnibuſqꝫ
ante ſolium eius affuſis. metuqꝫ vltimi ſupplicij tremefactis ac
territis. ipſe manu ad caput relata tandem inquit. Et ſentitis
n̄e caput imperare: non pedes? ¶ Catho ille cuius ſupra memi
nimus latinas litteras prope ſenex: grecas iam certe ſenex di
dicit. Nec credidit ſeni turpe diſcere quod eſt homini pulchꝛ
ſcire. ¶ Socrates etiā tantus philoſophus iam etate prouecta
fidibus operam dedit digitoſqꝫ ſuos magiſtro formandos com
miſit. Ipſe vero librum qui panathenicus īſcribitur quarto no
nageſimo anno ſcripſiſſe fertur. vixitqꝫ quinquennium poſtea.
Cuius magiſter leontinus gorgias centum et ſeptem compleuit
annos. neqꝫ vnquā ī ſuo ſtudio atqꝫ opere ceſſauit . Qui cum
exquireretur cur tam diu vellet eſſe in vita. Nichil habeo in
quit quo ſenectutem accuſem . Preclarum reſponſum et ſapi
ente homine dignū. Sua enim vicia inſipientes et ſuos erro
res in ſenectutem retorquent. quod non faciebat is cuiꝰ mentio
nem modo feci. ¶ Plato aiebat. Non erimus in ſenectute ſapi
entes niſi iuuenes bn̄ ſapere ceperimus. Et in ſenectute quidē
eruditum eſſe optare licet: conſequi vero non facile . niſi ab
ineunte etate ſtudio laboreqꝫ nobis doctrinam parauerimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Paranda ſunt igitur in iuuentute ſolatia que honeſtam ſenec
tutem poſſint oblectare. Nam que ſunt laborioſa iuuentuti
ſtudia: illa erunt iocūda ſenectuti ocia. ¶ Sophocles ad ſum
mam ſenectutem tragedias ſcripſit. Qui propter ſtudium cum
rem negligere familiarem videretur. a filijs in ius vocatus. vt
quemadmod̄ noſtro more male rem gerentibus bonis patribꝰ
inrerdici ſolet: ſic illum quaſi deſipientem: a re familiari remo
uerent iudices. Tunc ſenex dicitur eā fabulā quā in manibus
habebat et proxime ſcripſerat edipum coloneū recitaſſe iudici
bus. queſiſſeqꝫ vnde illud carmen: carmen deſipientis videretur
Quo recitato ſententijs iudicum eſt liberatus.

¶ De honorificentia. xxxiij.

Conon athenienſis ad atarxerſem pſarum regem miſſus
poſteaq̄ venit: primum ex more perſarum ad cheliarcū
qui ſecundnm gradum īperij tenebat acceſſit. ſeqꝫ oſtendit cū
rege colloqui velle. nemo enim ſine hoc admittitur. Nulla in
quit cheliarcus mora eſt: ſed tu delibera o conon vtrum collo
qui malis. an per litteras agere que cogitas. Neceſſe eſt enī
ſe in conſpectum veneris: venerari te regem. quod prochyneſin
illi vocant. Hoc ſi tibi graue eſt: per me nichiloſecus eduis
mandatis conficies quod ſtudes. Tum conon. Michi vero in
quit non eſt graue quemuis honorem habere regi: ſed vereor
ne ciuitati mee ſit opprobrium. ſi cum ex ea ſim profectus que
ceteris gentibus īperare conſueuit. potius barbarorum q̄ illiꝰ
more fūgar. Itaqꝫ maluit conon regi q̄ volebat ſcripto tradere
¶ Senex in olīpijs dū ludus pagerēt ſpectare affectabat: vbi
autem ſederet non habebat. In multos vero. profectos locos:
erat et contumelie et cauillo. recipiebaturqꝫ a nemine. Vt aūt
ad lacedemonios venit: pueri omnes aſſurrexere. pluresqꝫ viri
ceſſere locum. At ceteris grecis plauſu morē admiratis. ac lau
dibꝰ ſummis efferentibꝰ: ſenex vt mouit canūqꝫ caput barbāqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ſenilem. et lacrimaſſet ait. Heu miſero michi vt omnes greci
que honeſta ſunt norunt: ſed his lacedemonij vtuntᷣ ſoli. ¶ Fe
runt autem quidam ſimile quid athenis contigiſſe. Nam cum
panethenea agerentur: attici ipſi ſenem probris īſequebantur.
quippe qui eum vt ſuſcepturi inuitabant: ſi vero accederet non
recipiebant. Vt autem petitis fere omnibus ad lacedemonios
venit: ſpectatores omnes e ſedibus aſſurgentes locum cedebāt
Eo autem facto mirifice turba delectata inſigni admodum
ſignificatione applauſit. ac ſparciatarum vnus dixit. Per ge
minos athenienſes que honeſta ſunt ſciunt: non autem agunt
¶ Cum ſpartam quis veniſſet: honore īſpecto quem iuniores
ſenibus preſtabant. In ſola inquit ſparta ſeneſcere conducit.
¶ Telecer autem lacedemonius interrogatus quid mos apud
eos eſſet: vt iuniores ſenioribus aſſurgerent: Quo inquit ita
aſſuefacti maiore honore parentes proſequantur.

¶ De hijs qui mortem ſibi intulerunt. xxxiiij.

Venenum cicuta temperatum maſſilie publice cuſtoditur.
Quod datᷣ ei qui cauſas ſenatui reddidit propter quas
mors ſit illi expetenda. Quo igitur tempore ſextus pompeius
maſſilie eſſet: forte euenit vt ſumme dignitatis femina. ſed vl
time iam ſenectutis. reddita ratione ciuibus cur excedere vita
deberet. veneno conſumi. mortemqꝫ ſuam pompeij preſentia
clariorem fieri magni eſtimaret. Venit itaqꝫ ad eam pompeiꝰ
facundiſſimoqꝫ ſermone qui ex ore eius quaſi e beato quodam
eloquentie fonte manabat. ab incepto conſilio nequicq̄ reuo
care conatꝰ: vltimū hanc ꝓpoſitum exequi paſſus ē. Que nona
geſimū annū tranſgreſſa. Tibi quidem inquit ſexte pompei dij
magis quos reliquo q̄ꝫ quos peto gratias referant. quod nec
hortator vite mee: nec mortis ſpectator ēē faſtidiſti. Cohortata
deinde ad concordiam ſuos. diſtributo eis patrimonio. et cultu
ſuo ſacriſqꝫ domeſticis maiori filie traditis. poculū venenatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

conſtanti dextera arripuit. Tum defuſis mercurio delibamentis et inuocato numine eius. vt ſe placido itinere in meliorem inferne ſedis deduceret partem: cupido hauſtu mortiferam traxit potionem. ❡ Romani comperto ꝙ hānibale viuo nunꝙ̄ ſine inſidijs forent. legatos in bithyniam ad regē pruſiam miſerūt qui ab rege peterent ne inimiciſſimum ſuum ſecum haberet. eiſqꝫ dederet. His pruſia negare auſus non eſt: illud recuſauit ne id a ſe fieri poſtularent. qđ aduerſus ius hoſpicij eſſet. ipſi ſi poſſent comprehenderent. locum vbi eſſet facile inuenturi. Hannibal enim vno loco ſe tenebat in caſtello quod ei ab rege datum erat muneri. idqꝫ ſic edificarat. vt in omnibus partibus edificij exitus haberet. ſcilicet verens ne vſu veniret quod accidit. Huc cum legati romanorum veniſſent. ac multitudine domum eius circumdediſſent: puer ab ianua proſpiciens hannibali dixit plures preter cōſuetudinē armatos apparere. Qui imperauit ei vt omnes fores edificij circumiret ac propere ſibi nunciaret. nū eodem modo vndiqꝫ obſideretur. Puer cum celeriter quid eſſet renunciaſſet. omneſqꝫ exitus occupatos oſtendiſſet: ſenſit id non fortuito factū. ſed ſe peti. neqꝫ ſibi diutius vitam eſſe retinendam. Quam ne alieno arbitrio dimitteret: memor priſtinarum virtutum venenum quod ſemper ſecum habere cōſueuerat ſumpſit. ❡ Ariſtoteles ſicut a maioribus nr̄is accepimus cum non poſſet euripi naturam inueſtigare. ſe in profundum illius precipitans demerſus eſt. prius tamē ſupmo teſtatus elogio. Quoniā ariſtoteles non cepit eurippū. eurippus capiet ariſtotelem. Quid ſuperbius aut furioſius? aut quomō potuit deus ingenium illius ceterorumqꝫ ſimilium magis apto iudicio condempnare. ꝙ̄ vt permitteret illum ex ſcientie immoderata cupiditate in rabiem verti. et mortem ipſam ſibi conciſcere? mortem inquam fediorem ꝙ̄ ſceleratiſſimi latronis.

❡ De mulieribus claris. xxxv.

GOrgo cleomenis regis filia cum ariſtagoras milleſius
eum hortaretur vt bellum aduerſus regem philippum
pro ionibus gereret: grandemqꝫ polliceretur pecuniam. et quo
magis is contradicebat. eo plus hic pecuniarum adderet. Cor
rumpet tt inquit pater peregrinellus iſte: ni celerius edibus
eieceris. Et cum ei aliquando pater ĩperaſſet. vt cuidam mer
cedis ratione frumentũ daret. addidiſſetqꝫ. docuit enĩ me vi
num facere mitius. Ita o pater inquit. quando vini plus pota
bitur: bibentes etiã delicatiores ac deteriores fiunt. Et ariſta
goram cum a quodam ex famulis calciari aſpiceret. Pater in
quit nonne peregrinus iſte manibus caret? Interrogata vero
a quapiam attica. Cur ſole vos lacene viris imperatis? Quia
inquit ſole etiam viros parimus. ¶ Gricia cum aliquando ex
eius filia nepos acrotatus nomine ex quadam pueroꝝ pugna
multa cepiſſet verbera. eſſetqꝫ domum delatus vt mortuus: do
meſticis familiaribuſqꝫ flentibus. Tacete ait. Non enim fortes
vociferandi ſunt: ſed curandi. Cumqꝫ multo poſt nuncius veni
ret ex creta qui acrotati mortem nunciaret. A ratione inquit
erat. cum iret aduerſus hoſtes aut interficiendus ab illis: aut
illos interfecturus. Addiditqꝫ libentius eum mortuum audire
pro matris et vrbis et ſuoꝝ maiorum dignitate. ꝙ̄ ſi viueret
õne tẽpus ignauꝰ. ¶ Argileonis braſide mr̄ cũ eiꝰ filius diem
obijſſet. vt ãphibolite redijſſent: interrogauit ſi decore et pro
ſpte dignitate filiꝰ obierat? Magnificãtibꝰ vero illis atqꝫ di
centibꝰ illũ lacedemonioꝝ oĩm ĩ opibꝰ optimũ fuiſſe: ait. O hoſ
pites. et equꝰ quidem filiꝰ meꝰ et bonꝰ fuit: veꝝ multos habet
lacedemõ illo meliores. ¶ Deꝝ vt de romaĩs multis mulieribꝰ
claris vel vnã interſerã. Iulia auguſta auguſti filia contra cre
bros pr̄is monitus culta laſciuius oculos eius ſe turbaſſe cog
nouerat: modeſtiore habitu reuerſa mitigare pr̄nã indignatio
nẽ cogitauit. et obtinuit. Et ſentis ne ait ceſar ꝙ̄to magis hic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Alia interrogata an coiſſet cū viro. Minime ego inquit ſꝫ ille mecū. Lacenā quis de ſtupro īterpellauit. Hec aūt īquit Equidē cum puella eſſem: didici parere pr̄i. et ego egi. mulier aūt viro. Si ergo me iuſta rogas: huic maīfeſtū facias p̄mū.

Dicterie plutarchi cheroneñ ad traianum ceſarem ſeu addiciones ad valeriū maximū. Feliciter expliciunt.

Franciſci petrarche poete laureati. de vera ſapientia. Dyalogꝰ primus. Incipit feliciter. Collocutores ſunt ydiota et orator.

COnuenit pauper quidam ydiota ditiſſimum oratorem in foro romano. quem facete ſurridens ſic allocutus eſt. YDIOTA. Miror de faſtu tuo. ꝙ tu licet cōtinua lectione defatigeris īnumerabiles libros lectitando. nundum tamen ad humilitatem ductus ſis. Hoc certe ex eo. quia ſcientia huius mundi in qua te ceteris precellere putas ſtulticia quedam eſt apud deum. et hec inflat Ex qua inflatione tumida oritur ſuperbia. q̄ natione celeſtis ſemper in altum nititur vt grauius cadat. vera autem ſcientia humiliat. que nulla inflatione grauefacta in altum non caſura volat. Optarem igitur vt ad illam te conferres. quoniam ibi eſt theſaurus leticie. ORATOR. Que eſt hec preſumptio tua pauper ydiota et penitus ignorās: vt ſic paruifacias ſtudium litterarum ſine quo nemo proficit. YDIOTA. Non eſt magne orator preſumptio que me ſilere non ſinit: ſed caritas. Nam video te deditum ad querendum ſapientiam multo caſſo labore. a quo te reuocare ſi poſſem. deſidero. Ita vt et tu errorem perpenderes: puro contrito laqueo te euaſiſſe gauderes. Traxit te opinio auctoritatis vt ſis quaſi equus naturaliter liber: ſed arte capiſtro alligatus preſepi. vt nō aliud comedat niſi quod

ſibi miniſtratur. ORATOR. Si non in libris ſapientum eſt ſapientie pabulum: vbi tunc eſt. YDIOTA. Non dico ibi nō eſſe. ſed dico naturale ibi non reperiri. Qui enim primo ſe ad ſcribendum de ſapientia contulerunt: non de librorum pabulo qui nondū erant. incrementa receperunt. ſed naturali alimēto ī viros perfectos euadebant. Et hij ceteros qui ex libris ſe putant profeciſſe: longe ſapientia antecedunt. ORATOR. Quāuis forte ſine litterarum ſtudio aliqua ſciri poſſunt: tamen res difficiles et grandes nequaq̄ cum ſcientie creuerint per additamenta. YDIOTA. Hoc eſt qđ aiebā ſcilicet te duci auctoritate et decipi. Sripſit aliquis verbum illud cui credis. Ego autem tibi dico ꝙ ſapientia foris clamitat ī plateis. et eſt clamor eius. quoniam ipſa habitat in altiſſimis. ORATOR. Sapientiam attamen ſtudio ac librorum lectitatione conſecutus ſum. YDIOTA. Rem magnam ſi vera eſſet. et inſeparabilem a virtute. Crede autem michi nunq̄ ſi vere ſapiens eſſes: hoc diceres. Sapiens enim quantū eſt quod ſibi deſit intelligit: nō gloriatur itaqꝫ. ſed ſuſpirat. ORATOR. Sapientem me profiteor. YDIOTA. Bene irent res ſi totefſent ſapientes. quot ſapientie profeſſores. Nunc illud perdifficile eſt: hoc vero facillimum. ORATOR. Studio ad ſapientiā ꝑueni. YDIOTA. Vtiqꝫ ſic ad illam peruenitur: ſed an tu perueneris recogita. Non eſt enim res ſtudij breuis egens aliquot annorum vt reliq̄ artes. tota vel longiſſima opus eſt vita. Si quis vt aiunt tota die currens ꝑuenit adveſperam: ſatis eſt. Notum eſt illud platonis vt alia multa preclariſſimū quod tuo ciceroni placet et michi. Beatum cui etiam in ſenectute contigerit vt ſapiām veraſqꝫ opiniōes aſſequi poſſit. Has tu an calle medio obuias habueris miror. an neſcio quo pennato equo vectus ante tempus attigeris. qui tam cito ſapiēs euaſiſti. ORATOR. Sapiē ꝑfectionē celitꝰ accepi. Eſt enī ſapīa donum, omne aūt donū

deſurſum eſt a patre luminum. IDIOTA. Eſt fateor celeſte donum ſapientia. Sed magnus certe vir erat. et dei amicus paulus. qui non vt tu de ſapientia: ſed potius hoc mō aiebat Non ꝙ iam acceperim aut ꝑfectus ſim. ORATOR. Sapiām cupida mente comprehendi. IDIOTA. Vt pecunie rerumqꝫ multarū mala: ſic ſapientie cupiditas bona eſt. Sed an tu tāte rei capax ſis videto. Certe ille idem de quo mō memini paulus apoſtolus. Ego me inquit non arbitror comprehendiſſe. Et ille quoqꝫ permagnus erat qui cū deo de ſeipſo loquens aiebat Imperfectum meum viderunt oculi tui. Hoc eſt proprium ſapientis imperfectum ſuū noſſe ac fateri. ORATOR. Sapiēs dicor. IDIOTA. Non tue. neqꝫ aliene voces vnꝙ ſapiētem fecerunt: ſed res ipſa. ORATOR. Sapiens vulgo dicor. IDIOTA. Vulgꝰ inſanos ſapientes. et ſapientes inſanos iure ſuo dicere ſolet. quod eſt vt falſa pro veris. et vera pro falſis habeat. Nichil eſt a veritate remotius: ꝙ vulgaris opinio. ORATOR. Omnes me predicant ſapientem. IDIOTA. Ad famā fortaſſe aliquid: ad ſapientiam nil omnino. Sentio autem in ſupraſcriptionibus et titulis epiſtolaꝝ quibus nichil eſt liberaliꝰ. Non ſatis eſt facere ſapientes qui non ſunt. ſed egregios et īſignes faciūt. et reuerendos. ſereniſſimos inſuꝑ et illuſtres vt iam ſimplex ſapientie titulus ſit pudori. Qui ꝙ paucis tn̄ conueniat: ſtupor eſt. Vis autem noſſe ꝙ ſis ſapiens. Verte oculos retro. Recordare quotiēs in hoc vite curſu ceſpitaueris quotiens offenſo pede cecideris. quot pudenda. quot dolenda. quot penitenda commiſeris: tunc ſi audes te dicito ſapientem. credo autem non audebis. ORATOR. Scio me ſapientem. IDIOTA. Litteratum forte vis dicere. Sunt enim plane litterati aliqui. licet pauci. ſapientes autem pene nulli. Aliud eſt ſapienter loqui. aliud ſapienter viuere. aliud dici. aliud eſſe ſapiētem. Fuere qui dicerēt ſapientem nullum. Id ꝙ veꝝ falſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ve ſit: nō diſputo. certe nimis prerupta eſt ſententia. et ad deſ
perationem prona. et ſtudio aduerſa ſapiētie. Hebrei ſapientē
ſalomonem ſuum predicant. Qui ꝙ̄ ſapiens eſſet: turba coniu
gum pellicumqꝫ teſtatur. multoqꝫ magis diis alienis cultꝰ exhi
bitus. ORATOR. At romani ſapientem lelium et cathonem
habuere. grecia ipſa dum floruit ſeptem habuiſſe dicitur ſapi
entes. IDIOTA. Hec de antiquis ſapientibus. Felicior etas
noſtra que non vnum. duos ve. aut ſeptem. ſed in ſingulis vrbi
bus ceu pecudum greges numerat ſapientes. Nec mirum ſane
multos eſſe: qui tam facile fiant. Venit iuuenis ſtultus ad tem
plum. doctoris inſignia recepturus. preceptores illum ſui cele
brant. ſeu amore ſeu errore. tumet ille. vulgus ſtupet applaudūt
affines et amici. Ipſe iuſſus cathedrā ſcādit cuncta iam ex alto
deſpiciens. et neſcio quid cōfuſum murmurans. Tunc maiores
certatim ſeu diuina locutum laudibus ad celum tollunt. tinni
unt interim campane. ſtrepunt tube. volant auule. figuntur
oſcula. vertici rotundus ac magiſtralis bonnetus apponitur.
Hiis peractis deſcendit ſapiens. qui ſtultus aſcenderat. Mira
prorſus tranſformatio nec ouidio cognita. Sic fiunt hodie ſa
pientes. Verus ſapiens fit aliter. ORATOR. Sapiens atta
men ſum. IDIOTA. Solent qui de ſe magnifice ſentiunt con
fidenter maiora viribus aggredi. inqꝫ niſu medio prolapſi: ſuo
magno vel periculo vel pudore addiſcere ꝙ̄ iuſti rerum eſtīa
tores fuerint ſuarum. Preſtat igitur michi crede falſas opinio
nes abicere. inſolentiam deponere. inſipientiam circumſpicere.
et optare ne qua experiende ſapientie neceſſitas incidat que
declaret te de nichilo gloriatum. Hec rectior tutiorqꝫ queren
de ſapientie via eſt. ORATOR. Credo et ego ad ſapientiam
perueniſſe. IDIOTA. At ſi michi obſequeris: ad illā potius
aſſurgēdo ītendoqꝫ peruenies. ꝙ̄ credendo. Nichil eī aſcendit
altiꝰ ꝙ̄ humilitas oppoſa. ORATOR. Magna michi ſapiā ē.

YDIOTA. Putaſſem forſan ſi tacuiſſes. Iam me premuniſti. quoniam vbi maior iactantia. ſapientia minor eſſe ſolet. vt tuus ait cycero. Qui ſe inquit iactat. ſtatī inuenit deriſorem. ymmo et tot irriſores. quod habet auditores. ORATOR. Inter ſapientes deputatus ſum. YDIOTA. Vnus forſan es de illo grege quorum numerus multus eſt magnuſq;. quibus preciosum magis eſt videri ſapientes et nō eſſe: q̄ eſſe quidem nec videri. Sicut et multi ſunt qui iuſti potius videri malunt et non eſſe q̄ eſſe iuſti nec apparere. Primos igitur ſophiſtas vocat ariſtotiles. ſecundos ypocritas. Amborum autem effectus fallere eſt: et in primis ſeipſos. Iſti verbis. illi geſtib9. aliȷ̄ nutibus geſtibus ac verbis iuſtos et ſapientes ſe oſ̄dunt. ſtultos autē prauoſq; moribus atq; vita. Preterea ſi tu ſapiens eſſes vtiq; non diceres. Quippe non preſumit. non inflatur. verum gemit in ſeipſo ſapiens. non gloriatur. ſed ſemper q̄ ſibi deſit pōderat neq; acquiſita ſed acquirenda ſemper cogitat. Omnia namq; illi deſunt qui ſibi nil ad ſapientiam deeſſe putat. Igitur ſi velis fieri ſapiens: noli: vt iam dixi teipſum opinari ſapiētē. ORATOR. Verus tamen ſapiens conſenſu omnium iudicor. YDIOTA. Ad ſapientiam veram nemo peruenire poteſt qui falſa ſapientia deceptus eſt. Stult9 igitur fias oportet. vt eſſe poſſis ſapiens. Perge ergo quouſq; tibi ſtultus videaris: et attigiſti ſapientiam. Stultus vero tunc demum tibi eſſe videbere: cum ad tui ipſius cognicionem peruenies. Porro cum a ſapere ſapiencia dicit᷑: ille profecto ſapiens eſſe iudicatur cui res ſapiunt prout ſunt. qui ſic rebus trāſitoriȷ̄s nouit vti: ne eternis obſint. ita quoq; moderate preſente vti mūdo. vt quātum poteſt fruatur ipſo deo. Deniq; hec vera ſapiencia eſt qua ſapit deus ſapienti viuenti de ſpiritu eius. qua vitam ſuam ordinat. componit mores. act9 dirigit. ac oīa opera ſua quodam diuino ſapore condit atq; format. qua eos etiam cum quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Hic uerſatur homines oleo letificantis gratie adlinit. vt viden
tes opera eius bona. patrem qui in celis eſt glorificent. gra
tiam habens ad amicos. ad inimicos pacientiam. beneficenti
am ad quos poteſt. et ad ōnes beniuolentiam ad quos debet.
neminem contempnens. neminem iudicans. omnes diligens.
et ſaluos fieri optans in viſceribus caritatis. Poſtremo vt
breuiter cum verbis bernardi concludam. Inueniſti inqnit
ſapientiam. ſi mala tua preterita defleas. ſi preſentia hec bona
paruipendas. ſi futura bona toto cordis deſiderio concupiſcas.
ORATOR. Stultum me dixiſti fieri oportere: vt ſapiens ſim
Quodquidem tunc demum aſſequi potero vt tu dicis: cum me-
ipſum noſſe incepero. Quo igitur pacto ediſſere: mei ipſius no
ticiam adipiſcar? IDIOTA. Reminiſcere in primis orator. et
ſepenumero tua in mente reuolue quid ſis. Magna ſiquidem
mortalium turba ignara ſui quid ī terris ſit agendum. quidq;
in celis agitur querit. phō cuidam perſimiles qui ſiderum cur
ſus noctu cum aſtralabio metiretur: in limoſam lapſus eſt ſpe
cum. Quod ancilla ſua cachīno magno ridens. Herus inquit me
us ignorat quod ante pedes eſt vile lutum et rimari temp-
tat archana celorum. Debet ergo homo id primum inquirere
quid ſit. Homo īquit porphirius eſt animal rationale mortale
Mortale ait gregorius temperet rationale. ne forte in ſuper-
biam extollatur: et rationale confortet mortale. ne in deſperati
onem labatur. Hinc bernardus ad eugenium quem modo alle
gaui. A te inquit tua conſideratio inchoet. ne fruſtra extenda
ris ad alia te neglecto. Quid tibi prodeſt vniuerſum lucrari
mundum teipſum perdens? Noueris licet omnia myſteria. no
ueris lata terre. profunda maris. alta celi. ſi te neſcieris: ſimi
lis eris viro edificanti abſq; fūdamento. ruinam non ſtructurā
fatiens. Nō ē ſapiēs qui ſibi nō eſt ſapiens. In acquiſitione eī
ſalutis tue nemo tibi germanior nec ꝓpinquior. hec bernardus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Sunt preterea nonnulli adeo ſeu fatui ſeu elati qui ſeipſis ig-
noratis ſcientiam diuinorum aſſequi putant. Sed quo pacto
vult ille deum cognoſcere: qui ſeipſum conuincitur ignorare.
Neſcienti ſeipſum impoſſibile eſt ſcire deum. Ex ſui nempe cog
nicione oritur humilitas. et timor dei. quid fuit homo naſcitu
rus. quid ſit natus. quid mortuus erit. Ex ſui vero ignorātia
oritur ſuperbia natione vt dixi celeſtis alta ſemper appetens
vt grauiori caſu ad infima ruat. que fecit angelos demones.
et demonibus homines coequauit. Ex ſuperbia autem oritur
dei ignorantia. ex qua infelix deſperatio ſepenumero conſurgit
At vero ſine timore dei et humilitate quis poteſt de ſalute p̄
ſumere? Ille ſolus eſt vere ſapiens ac ſeipſum intelligens qui
vilem ſe ac paruum reputat. qui vero ſe magnum aliquid eſſe
exiſtimat: cū non ſit fallitur ille. et vera ſapientia in eo non eſt
ORATOR. Perge vero obſecro. perge inq̄. talia michi in au
dita hactenus verba ſalutaria enarrare. Sunt enim vt video
ad ſalutem magis accedentia. ꝙ aut cyceronis aut quintiliani
reliquorum ve in meis oratoriis libris contentoꝝ. POETA
Pergam profecto. idq; etiam libens. Vere ſapiens et rectus
apud deum ille animus eſt qui cogitat qualis vita non quanta
ſit. Nempe vt pulchre ait et ſplendide lactancius. Si vt vi-
uendi: ſic et bene viuendi cura nobis eſſet: infinitos pene labo
res quib⁹ ſtulticia eſtuat humana tanꝙ ſuperfluos et inſanos
fugiendos longe vitaremus. Sed heu nemo iam vel admodū
rar⁹ ꝙ bene viuat: ſed ꝙ diu curat. Cum tamen omnibus in
poteſtate eſt vt bene viuant: vt diu vero nemini. Quid eſt
autem aliud diu viuere. ꝙ diu torqueri. Et quanto diutius
quis in hac vita fuerit: tanto maiori grauat᷑ onerat᷑q; ſarcina
peccatoꝝ. Et non vides o orator. ymmo o quilibet homo ꝙ ſic
es in vita iſta quaſi hoſpes in domo aliena. Qua die neſcit
hoſpes vel qua hora dicatur ei. Exi foras. quia quā inhabitas

domus tua non eſt. Homo quippe vite commodatus eſt: non donat⁹. Sapiens in hac vita ſic dies ſtudet agere tranſitorios vt in futura dies eternitatis inueniat. Stude igitur o homo ſi ſapiens eſſe deſideras: ſaltem letaliter non peccare. A venialibus enim. cum ſepties in die cadat iuſtus. quis poteſt omnino continere? Quod ſi peccaueris: orationibus. holocauſtis. lacrimis. atqꝫ elemoſinis tuam quoad potes iuſticiam redime. Ait enim in eccleſiaſtico ſalomō. Fili peccaſti. non adicias iterum. ſed de priſtinis deprecare vt tibi dimittantur. Sed hoc vnum eſt quod te viribus totis fugere ammoneo. procraſtinatio ſcilicet emendationis et penitentie. Dico enī tibi ꝙ deus qui penitenti veniam ſpopondit: peccanti diem craſtinum non promiſit. Teſtis eſt tuus in tragedijs ſeneca ita dicens. Nemo tam diuos habuit fauentes craſtinum qui poſſet ſibi polliceri. Deus enī licet veniam vt dixi penitenti promiſerit: nō tamen promiſit ei dare voluntatem penitendi. ſicut ne voluntatem peccandi dedit. Immittit namqꝫ dyabolus longioris vite ſecuritatem: vt inferat perdicionem. Nec dinumerare eſt poſſibile quātos hec inanis ſpei fallax vmbra deceperit. Audi ꝙ̄ pulchre ait grego⁹ Deus quos diu vt conuertant̄ expectat: non conuerſos durius dampnat. Audi etiam ſi vis auguſtinum ſupra iohannem angelica poti⁹ ꝙ̄ humana verba reſonantem. Intendant inquit qui amant in domino manſuetudinem. et timeant veritatem. Et enim dulcis et rectus dominus. Amas ꝙ dulcis eſt. time ꝙ rect⁹ eſt. Tanꝗ̄ manſuetus dixit tacui: ſed tanꝗ̄ iuſtus nūꝗd ſemp tacebo. Miſericors et miſerator dn̄s. Ita plane. Adhuc adde longanimis: adde adhuc et multū miſericors. Sꝫ time qđ ē in nouiſſimo. et verax. Manſuet⁹ dn̄s. longanimis dn̄s. miſericors dn̄s: ſꝫ et iuſt⁹ dn̄s et verax dn̄s. Largit̄ tibi ſpatiū correptiōis. ſꝫ tu pl⁹ amas dilationē ꝙ̄ emendationē. Mal⁹ fuiſti heri: hodie bonus eſto. Et hodiernum diē in malicia pegiſti:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

vel cras mutare. Semper expectas. et de miſericordia dei tibi
plurimum polliceris. quaſi ille qui tibi per pacientiam ꝓmiſit
indulgentiam: promittat tibi etiam prolixionem vitam. Unde
ſcis quid pariat criſtianus dies. Recte dicis in corde tuo. Cū
me correxero: deus omnia michi peccata dimitet. Negare non
poſſumus. Correctis atqꝫ conuerſis īdulgentiam deus ꝓmiſit
Nam in quo propheta michi legis quia promiſit correpto in
dulgentiam: non michi legis quia promiſit tibi deus longam
vitam. Ex vtroqꝫ igitur homines periclitantur et ſperando.
et deſperando. contrarijs rebus. contrarijs affectionibus. Spe
rando decipitur is qui dicit. Bonꝰ eſt deus. miſericors eſt deꝰ.
faciam quod michi placet. quo libet laxem habenas cupidita
tibus meis. vt impleam deſiderium aīe mee. Quare hoc? quia
miſericors eſt deus. bonus eſt deus. manſuetus eſt deus. Spe
iſti periclitantur. Deſperatione autem qui cum inciderint in
grauia peccata putantes ſibi nō poſſe iam ignoſci penitentibꝰ
et ſtatuentes ſe ad dampnationē ſine dubio deſtinatos: dicunt
aqud ſeipſos. Jam dampnandi ſumus: quare non quod volumꝰ
facimus? Ideo moleſti ſunt deſperati. Jam enim quod timeant
non habent. et vehemēter timendi ſunt. Iſtos deſperatio necat
illos ſpes. Inter ſpem et deſperationem fluctuat animus. Me
tuendum eſt ne te occidat ſpes: et cum ſperas multum de miſe
ricordia: incidas in iudicium. Metuendum eſt rurſum ne te
occidat deſperatio. et cum putas iam tibi nō ignoſci que gra
uia commiſiſti: non agas penitenciam. et incurras in iudicem
ſapientiam que dicit. Et ego veſtre perditioni ſuperridebo
Quid ergo egit deus cum periclitantibus vtroqꝫ morbo? Illis
qui ſpe periclitantur hoc dicit. Ne tardes cōuerti ad dominū
neqꝫ differas de die in diem. Subito enim venit ira eius. et in
tempore vindicte diſperdet te. Illis qui deſperatione ꝑiclitant᷑
quid dicit? In quacumqꝫ die iniquus conuerſus fuerit: omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

iniquitates eius obliuiſcar. Propter illos ergo qui deſperati one periclitantur propoſuit indulgentie portum: propter illos vero qui ſpe periclitantur et dilationibus includuntur. fecit diem mortis incertum. Quando veniat vltimus dies neſcis. Ingratus es. quia hodiernum habes in quo corrigaris. Hinc dixit ad peccatricem mulierem dominus. Nec ego te condempnabo. Vade deinceps iam noli peccare. Sed facta ſecura de preterito: caue futura. Nec ego inquam te cōdempnabo. Deleui quod cōmiſiſti. obſerua quod precepi. vt iuenias quod promiſi. hec aug⁹. Audiſti iam auguſtinum o orator. audito etiam et criſoſtomum ſuper iohannem ſic dicentem. Quid ē latrone et homicida deterius? Nonne vltima hec ſpecies malicie eſt? Et tñ ad ſummū virtutis confeſti ꝑuenit. et ipm migrauit paradiſū non dieb⁹ indigens. non vna die. ſed breui momento. Quare licꝫ repēte trāſponi. et fieri aureū ex luteo. Quia ei nō natura virt⁹ aut malicia eſt: facilis eſt trāſpoſitio ab ōni neceſſitate eruta. Si uolueritis et audieritis me ait dn̄s: bona terre cōmedetis. Vides qm̄ voluntate indiget ſola. voluntate quidem non cōmuni et nuda que eſt multoꝝ: ſed ſtudioſa que paucoꝝ eſt. Quia ōnes noui in celū velle euolare nunc. ſꝫ ꝑ opera oportet voluntatē oſtendere. Etenim negociator vult ditari. ſed non vſqꝫ ad mētem voluntatē ſiſtit. ſed nauem conſtruit. et congregat nautas. et rogat gubernatorem. et in ōnibus alijs preparat nauim et pecuniam feneratur et trāſit pelagus. et ad exterā vadit terram. et pericula ſuſtīet multa. et alia oīa q̄ ſciūt qui mare nauigant. Ita et nos oportet volūtatē ondere. Nauigam⁹ eni et nos nauigationē non eā q̄ a terra in terrā: ſꝫ eā q̄ a terra in celū. Conſtruam⁹ igiť mentē nr̄am ad aptā gubernationē q̄ ſurſum fert. et nautas ei obedientes. et nauim ſolidā. vt neqꝫ circūſtantia neqꝫ triſticia ſubmergať mūdiali. neqꝫ elationis eleueť ſpū. ſed bn̄ ꝑcincta ſit et leuis. Si ſic quidē naui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ſic vero gubernatorem et nautas preparabimus: cum aptitu dine ventorum nauigabimus. et filium dei qui verus eſt guber bernator attrahemus ad nos ipſos. Qui nō dimittꝫ ſubmergi nauim nobis. ſed etſi infiniti flauerint venti: et ventos incre pabit et mare. et pro fluctuatione multā tribuet tranquilitatē hec criſoſtoꝰ. Verumtamen que ſupradicta ſunt fere omnia de ſola creata et que homini ineſſe poteſt ſapientia dixerim. Eſt quidem et alia ſed increata ſapientia longe illa preſtantior. longeqꝫ differentior. et tanto quidem quanto finitum ab infi nito. eternū a temporali differt. Media tñ iſta ad illam: et nō aliunde peruenitur. ORATOR. Vt audio cum te ydiotam re putes: ſapere tamen non modicum videris. YDIOTA. Hec eſt fortaſſe inter te et me differentia. Tu te ſapientem putas: cum non ſis. hinc ſuperbis. Ego vero ydiotam me eſſe cognoſco: hinc humilior. et ī hoc forte doctior exiſto. ORATOR. Quo modo ductus eſſe potes ad ſcientiam ignorantie tue: cum ſis ydiota? YDIOTA. Non ex tuiꝫ: ſed ex dei libris. ORATOR Qui ſūt illi? YDIOTA. Quos ſuo digito ſcp̄ſit. ORATOR Vbi reperiuntur? YDIOTA. Vbi qꝫ. ORATOR. Igitur et ī hoc foro. YDIOTA. ymmo et iam in capite libri dixi ꝙ ſapi entia clamitat in plateis. ORATOR. Optarem audire quō YDIOTA. Si te abſqꝫ curioſa inquiſitione affectum conſpi cerem: magna tibi panderem. ORATOR. Potes ne breui tempore efficere: vt quid velis degustem? YDIOTA. Poſſum ORATOR. Contrahamus igitur nos in hanc tonſoris prox imā queſo apothecā. vt ſedentes quietius loquamur. Placuit ydiote. Et intrantes locum. aſpectum in forum vertentes: ſic exorditus eſt ydiota ſermonem.

Franciſci petrarche de vera ſapientia dyalogus primus explicit feliciter. Incipit ſecundus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

YDIOTA.

q Quoniam tibi in precedentibus dixi ſapientiam clamare in plateis. et ꝙ clamor eius eſt ipſam in altiſſimis habitare: hoc tibi oſtēdere ſic conabor Et primū velim dicas. quid hic aſpicis in foro? ORATOR. Video ibi numerari pecunias. in alio angulo pōderari merces. ex oppoſito menſurari oleū et alia. YDIOTA. Hec ſunt opa rōnis illi⁹ ꝑ quã homines beſtiis ãcellūt. Nã numerare pōderare et menſurare bruta nequeunt. Attende nūc orator per quem. in quo. et ex quo hec fiunt. et dicito michi. ORATOR. Per diſcretionem. YDIOTA. Recte dicis. Per quid autem diſcretio? Nonne per vnū numerat̃? ORATOR Quō? YDIOTA. Nonne vnū eſt vnum ſemel. et duo eſt vnū bis. et tria ē vnū ter. et ſic deinceps? ORATOR. Ita ē. YDIOTA. Per vnū igit̃ fit omnis numer⁹. ORATOR. Ita videtur. YDIOTA. Sicut igit̃ vnū ē principiū numeri: ſic pond⁹ mīmū ē principiū pōderandi. et mēſura mīma principiū menſurandi. Vocet̃ igit̃ illud pondus vncia. et menſura petitum. Nōne ſicut per vnum numerat̃. ita per vntiam ponderat̃. et ex petito menſurat̃? Nonne hec ſic ſe habēt? ORATOR. Ymmo YDIOTA. Per quid autē attingitur vnitas. per quid vncia per quid petitū? ORATOR. Neſcio. Scio tamen ꝙ vnitas non attingitur numero. quia numer⁹ eſt poſt vnum. Sic nec vncia pondere. nec petitum menſura. YDIOTA. Optime ais orator. Sicut enin ſimplex prius eſt natura compoſito: ita cōpoſitū natura poſterius. Vnde cōpoſitū non poteſt menſurare ſimplex. ſed econuerſo. Ex quo habes quō illud ꝑ quod ex quo et in quo ōne numerabile numerat̃ non ē numero attingibile ſimiliter illud per quod ex quo et in quo omne ponderabile pōderatur nō eſt pondere attingibile. ſimiliter et id ꝑ qđ ex quo et in quo ōne mēſurabile mēſurat̃ non eſt menſura attingibile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ORATOR. Hoc clare conſpicio. IDIOTA. Hunc clamorē ſapientie in plateis trāſſer ī altiſſimis. vbi ſapientia habitat et multo delectabiliora reperies ꝙ in omnibus ornatiſſimis voluminibus tuis. ORATOR. Niſi quid per hoc velis expo nas: non intelligo. IDIOTA. Niſi ex affectu oraueris prohi bitus ſum ne faciam. Nam ſecreta eterne atq; icreate ſapiētie non ſunt omnibus paſſim aperienda. ORATOR. Multum de ſidero te audire. Et ex paucis inflammor. Ea enim que iam premiſiſti aliquid magni futurum enunciant. Rogo igitur vt icepta proſequaris. IDIOTA. Neſcio ſi liceat tanta ſecreta detegere. et tam altam profunditatem facilem oſtendere. Tamē nequeo me cōtinere quin tibi complaceam. Ecce frater. ſumma ſapientia eſt hec. vt ſcias quomodo in ſimilitudine iam dicta attingitur inattingibile inattingibiliter. ORATOR. Mira dicis et abſona. IDIOTA. Hec eſt cauſa cur occulta non de bent cōmunicari ōnibus. quia eis abſona videntur. Admiraris me dixiſſe ſibi contradicentia. Dico autem ꝙ ſicut iam ante de vnitate vncia et petito dixi: ita de omnibus quoad omnium principium dicendum. Nam omnium principium eſt per quod ex quo et in quo omne principiabile principiatur: et tamē per nullum principiatum attingibile. Ipſum eſt per quod ex quo et in quo omne intelligibile intelligitur. et tamen eſt ītellectu īintelligibile. Et ſimiliter per quod ex quo et in quo omne fa bile fatur: et tamen eſt fatu ineffabile. Sic eſt ꝑ quod ex quo et in quo omne terminabile terminatur: et tamen eſt termino interminabile. et fine infinibile. Tales facere potes innumera biles veriſſimas propoſitiones. et ōnia tua oratoria volumina illis implere. et alia ſine numero illis addere. vt videas quō ſapientia in altiſſimis habitat. Altiſſimum enim eſt quod altiꝰ eſſe non poteſt. Sola infinitas eſt illa altitudo. Vnde ſapiētia quam cum omnes homines natura ſcire deſiderant. cum tanto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

mentis affectu querunt non aliter ſcitur q̃ ꝙ ipſa eſt omni ſci entia altior et inſcibilis. et omni loquela ineffabilis. et omni intellectu ĩintelligibilis. et õni menſura ĩmenſurabilis. et omni proportione improportionabilis. et omni ymaginatione ĩyma ginabilis. et omni ſenſatione inſenſibilis. et omni tractatione intractabilis. et omni guſtu inguſtabilis. et omni auditu inau dibilis. et omni viſu inuiſibilis. et omni apprehentione ĩappre henſibilis. et omni affirmatione inaffirmabilis. et omni negati one innegabilis. et omni dubitatione indubitabilis. et omni opinione ĩopinabilis. Et quia omni eloquio eſt ĩexpreſſibilis harum locutionum non poteſt finis cogitari. cum omni cogita tione ſit incogitabilis ipſa glorioſa atq; eterna ſapientia per quam ex qua et in qua omnia. ORATOR. Hec indubie ma iora ſunt q̃ a te audire putabam. Non ceſſes queſo me illo ducere vbi aliquid talium altiſſimarum theoriarum tecum q̃ ſuauiter deguſtem. Nam video te non ſatiari ſemper de illa ſapientia loqui. Maxima autem vt puto dulcedo hoc agit. quam niſi interno guſtu ſaperes: te nõ tantum alliceret. PO ICTA. Sapientia eſt que ſapit. qua nichil dulcius ĩtellectui. Neq; cenſendi ſunt quouiſmodo ſapientes qui verbo tantum et non guſtu loquuntur. Illi autem cum guſtu de ſapientia lo quuntur qui per eam ita ſciunt omnia. ꝙ nichil omni. Per ſapientiam enim. et ex ipſa. et in ipſa eſt omne internum ſa pere. Ipſa autem quia in altiſſimis habitat nullo ſapore eſt guſtabilis. Inguſtabiliter ergo guſtatur. cum ſit altior omni guſtabili ſenſibili. rationali et intellectuali. Hoc eſt autem in guſtabiliter et a remotis guſtare. quaſi ſi odor quidem dici poteſt preguſtatio inguſtabilis. Sicut enim odor ab odora bili multiplicatus in alio receptus nos allicit ad curſum. vt in odore vnguentorum ad vnguentum curratur: ita eterna et infinita ſapĩa cum in oĩbus reluceat nos allicit ex quadam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

preguſtatiõe affectuum vt mirabili deſiderio ad ipſam feramur
Cum enim ipſa ſit vita ſpiritualis intellectus qui in ſe habet
quandam connaturatam preguſtationē per quam tanto ſtudio
inquirit fontem vite ſue quem ſine preguſtatione non quere
ret . Hinc ad eam vt ad propriam ſuam vitam mouetur . et
dulce eſt omni ſpiritui ad vite principium ꝗ̃uis inacceſſibile
continue aſcendere. Et quando eo ducitur vitam ſuam querēs
tanto plus gaudet quāto ſuam vitam infinitam atq; īmortalē
conſpicit. Et ſic euenit vt inacceſſibilitas ſiue incomprehenſi
bilitas infinitatis vite ſue ſit ſua deſideratiſſima comprehenſio
Quaſi ſi quis haberet theſaurū pecunie. et ad hoc pertingeret
ꝙ illum ſciret īnumerabilem īponderabilem et immenſurabilē
hec ſcientia īcomprehenſibilitatis eſt gaudioſa et optatiſſima
comprehenſio. non quidem vt ad comprehendentem refertur.
ſed ad ipſum amoroſiſſimum theſaurum. Quaſi ſi quis amet
aliquid: hic gaudet in amabili infinitas et īexpreſſibiles amo
ris cauſas reperiri . Et hec eſt gaudioſiſſima comprehenſio
amantis. quando incomprehenſibilem eſſe amati amabilitatē
comprehendit. Nequaꝗ̃ enim tantum gauderet ſe amare ſcd̃m
aliquid cõprehenſibile amatū: ſicut quando ſibi conſtat amati
amabilitatē eſſe penitus īmenſurabilē infinibilē interminabilē
ac incõprehenſibilē. Hec eſt gaudioſiſſima incõphenſibilitatis
cõphēſibilitas. ORATOR. Intelligo. forte iudicabis. Nā hec
videtur tua intentio. ꝙ principium noſtꝝ per quod ex quo et
in quo ſum⁹ et mouemur tunc guſtatur a nobis vt principiū
medium et finis. qñ eius vitalis ſuauitas īguſtabiliter guſtatᷣ
per affectū. et incõprehenſibiliter cõprehenditur per intellectū
At vero qui ipſum guſtabiliter guſtare et cõprehenſibiliter
cõprehendere nititᷣ: ille penit⁹ eſt ſine guſtu et intellectu. IDI
OTA. Optime cepiſti orator. Ob hoc qui nõ aliud ſapientiā
putant ꝗ̃ id qđ ē ītellectu cõprehenſibile et nõ aliud felicitatē

putant ꝙ eam que eſt attingibilis per eos: hij longe ſunt a
vera ſapientia eterna et īfinita. ſed conuerſi ſunt ad finibilē
quandam quietem. vbi putant leticiam vite eſſe. ſed non eſt.
Hinc ſe deceptos comperientes in cruciatu ſunt. Nam vbi feli
citatem eſſe putabant. ad quam ſe omni conatu conuertebant
ibi erumpnam reperiunt et mortem. Sapientia enim infnita
eſt indiffitiens vite pabulum de q̄uo eternaliter viuit ſpiritus
noſter. qui ſi rectus eſt nō niſi ſapīaȝ et veritatē amare poteſt
Omnis enim intellectus appetit eſſe. ſuum eſſe eſt viuere. ſuū
viuere eſt intelligere. ſuum intelligere eſt paſci ſapientia et ve
ritate. Vnde ītellectus qui non eſt degustans claram ſapientiā
hic eſt vt oculus in tenebris. Eſt enim oculus ſed non videt.
quia nō eſt in lnce. Et quia caret vita delectabili que conſiſtit
in videre: tunc eſt in erumpna et cruciatu. et hec eſt mors po
tius ꝙ vita. Sic intellectus ad omne aliud ꝙ ad eterne ſapīe
pabulum conuerſus: ſe extra vitā quaſi in tenebris ignorantie
inuolutum. potius mortuum ꝙ vinum reperiet. Et hic eſt cru
ciatus mirabilis. intellectuale eſſe habere: et nunꝙ intelligere
Sola enim eterna ſapientia eſt in qua omnis intellectus intel
ligē poteſt. ORATOR. Pulchra certe atq̄ rara et michi gra
tiſſima narras. Nunc ape queſo quomodo eleuari queam ad ali
qualem guſtum eterne ſapientie. YDIOTA. Eterna ſapiētia
in omni guſtabili guſtatur. Ipſa eſt delectatio in ōni delectabili
ipſa eſt pulchritudo in omni pulchro. ipſa eſt appetitio in ōni
appetibili. et ſic in cunctis delectabilibus vel deſiderabilibus
dicito. Quomodo ergo tunc poteſt non guſtari? Nonne vita ē
gaudioſa quando eſt ſcđm deſiderium tuum? ORATOR. Ym
mo nichil plus. YDIOTA. Cum ergo hoc deſideriū tuum nō
ſit niſi per eternam ſapientiam ex qua et ī qua eſt: et hec vita
felix quam dſideras ſimiliter non ſit niſi ab eadem eterna ſa-
pientia ī quā eſt. et extra quā nequit eē. Hinc nō aliud in ōni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

deſiderio intellectualis vite deſideras q̄ȝ eternam ſapientiam.
que eſt deſiderij tui cōplementum.principium medium et finis
Si igit̄ eſt tibi dulce hoc deſiderium īmortalis vite.vt eterna
liter feliciter viuas:quandam in te preguſtationem experiris
eterne ſapientie.Nichil enim penitus incongruum appetitur.
Sunt enim poma apud indos quorum preguſtationem cum
non habemus.ea non appetimus. Sed cum ſine nutrimento
viuere non poſſumus:appetimꝰ nutrimentū.Habemꝰ aūt nu
trimenti quādam p̄guſtationē vt viuamꝰ ſenſibiliter.Et hinc
puer quādā habet lactis p̄guguſtationem ī ſua natura.quare
dum eſurit:ad lac mouetur.Ex quibus enim ſumus ex illis nu
trimur.Sic intellectus noſter habet vitam ſuam ab eterna ſa
pientia.et huius habet aliqualem preguſtationem.Unde in
omni paſcentia que ſibi vt viuat neceſſaria eſt non mouetur
niſi vt inde paſcatur a quo habet hoc intellectuale eſſe.Si igit̄
in omni deſiderio vite intellectualis attenderes a quo eſt intel
lectus.per qđ mouetur.et ad qđ:in te comperires dulcedinem
eterne ſapientie illam eſſe que tibi facit deſiderium tuum ita
dulce ac delectabile.vt inenarrabili affectu feraris ad eius cō
prehenſionem.tanq̄ȝ ad īmortalitatem vite tue.quaſi ad ferꝝ
et magnetem attendas.Habet enim ferꝝ in magnete quoddā
ſui fluxus principium.Et dum magnes per ſui preſentiam ex
citat ferrum graue et ponderoſum:tunc mirabili deſiderio fert̄
etiam ſupra motū nature quo ſcđm grauitatem deorſum tendere
debet.et ſurſum mouetur.ſe ſuo principio vniendo.Niſi enim
in ferro eſſet quedam preguſtatio naturalis ipſius magnetis:
non moueretur plus ad magnetem q̄ȝ ad alium lapidem.Et
niſi in magnete eſſet maior inclinatio ad ferrum q̄ȝ ad cuprū:
non eſſet illa attractio.Habet igitur ſpiritus noſter intellectu
alis ab eterna ſapientia principium ſic intellectualiter eēndi.
qđ eſſe eſt conformius ipſi ſapientie q̄ȝ eſſe non intellectuale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Hinc irradiatio ſeu īmiſſio in ſanctam animam eſt motus deſi
deroſus in excitatione. Qui enim querit motu intellectuali ſa
pientiam: hinc īterne tactus ad preguſtandam dulcedinem ſui
oblitus: rapitur in corpore quaſi extra corpus. omnium ſenſibi
lium pondus eum tenere nequit. quouſqꝫ ſe vniat attrahenti
ſapientie. Et tunc ex ſtupida admiratione ſenſum linquens in
ſanire facit animam. vt cuncta preter ipſam nichilifaciat. et ta
lib9 dulce ē hunc mūdum linquere. vt expeditius ferri poſſint
in ipſam īmortalitatis ſapientiam. Hec preguſtatio facit ſanc
tis omne apparens delectabile abhominabile. et omnia corpo
ralia tormenta propter ipſam citius adipiſcendam equiſſimo
animo ferre. Hec nos inſtruit hunc noſtrum ſpiritum ad ipſam
conuerſum nunꝙ deficere poſſe. Si enim hoc corpus noſtrum
ſpm̄ omni ſenſibili ligamento tenere nequit: quin auidiſſime
ad ipſam corporeo dimiſſo officio feratur: nequaꝙ deficiente
corpore deficere poteſt. Hec enim eſt eius aſſimilatio que ſpi
ritui noſtro naturaliter ineſt. per quam non quietatur ymago
niſi in eo cuius eſt ymago. a quo habet principium medium
et finem. Viua autem ymago ꝑ vitam motum ex ſe exerit ad
exemplar in quo ſolum quieſcit. Nam vita ymaginis non po
teſt in ſe quieſcere. cum ſit vita vite veritatis. et nō ſua. hinc
mouetur ad exemplar vt ad veritatem ſui eſſe. Si igitur ex-
emplar eſt eternum. et ymago habet vitam in qua preguſtat
ſuum exemplar: idcirco deſideroſe ad ipſum mouetur. Et cum
motus rei vitalis non poſſit quieſcere niſi in infinita vita que
eſt eterna ſapientia: ideo non poteſt ceſſare ſpiritualis ille mo
tus qui nunꝙ infinitam vitam infinite attingit. Semper enī
tam gaudioſiſſimo deſiderio mouetur vt attingat. ꝙ nunꝙ de
delectabilitate attactus faſtiditur. Eſt enim ſapientia eterna
cibus saporoſiſſimus qui ſatiando deſiderium ſumendi non mi
nuit. vt in eterna cibatione nūꝙ ceſſet delectari. ORATOR

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Indubie te optime dixiſſe teneo. Sed valde referre video īter guſtum ſapiētie et ea que de guſtu pferri poſſunt. YDIOTA Bene dicis. et placet a te hoc verbum audiſſe. Sicut enim oīs ſcientia de guſtu rei nunꝗ̄ guſtate vacua et ſterilis eſt. quouſqꝫ ſenſus guſtus attīgat. Ita de hac ſapientia quam nemo guſtat per auditum. ſed ſolum ille qui eam accipit in interno guſtu. Ille ꝑhibet teſtimonium non de hijs qui audiuit. ſed in ſeipſo experimentaliter guſtauit. Scire multas amoris deſcriptiões quas ſancti nobis reliquerunt ſine amoris guſtu vanitas quedam eſt. Quapropter ad querendam eternam ſapientiā non ſufficit ſcire que de ipſa leguntur. ſed neceſſe eſt poſtꝗ̄ intellectus reperit vbi eſt. ꝙ eam affectu ſuam faciat. quaſi qui inuenit agꝝ ī quo eſt theſaurus non poteſt gaudere de theſauro in agro non ſuo exiſtente. quare vendit omnia. et emit agrū illum. vt in ſuo agro habeat theſaurum. Vnde oportet omnia vendere et dare. Non vult enim eterna ſapientia haberi niſi ibi vbi habens nichil de ſuo tenuit vt eam haberet. Id autē quod de noſtro habemus vicia ſunt. de eterna vero ſapientia non niſi bona. Quapropter ſpiritus ſapientie non habitat in corpore ſubdito peccatis. neqꝫ in maliuola anima. ſed in agro ſuo puro. et ſapientiali munda ymagine. quaſi ī templo ſancto ſuo. Vbi enim eterna habitat ſapientia: ibi eſt ager dominicꝰ ferens fructum īmortalem. Eſt enim ager virtutum quem ſapientia colit. ex quo naſcuntur fructus ſpūales qui ſunt iuſticia pax fortitudo temperantia caſtitas pacientia: et ceteri tales Et licet eterna ſapientia ſe omnibus cōmunicet liberaliſſime cum ſit infinite bona: tamen a nullo capi poteſt vti eſt. Ydemptitas enim infinita non poteſt in alio recipi. cum in alio aliter recipiatur. et cum non poſſit in alio niſi aliter recipi tunc recipitur meliori modo quo poteſt. Sed īmultiplicabilis infinitas in varia receptione melius explicatur. magna enim diuerſitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

ĩmultiplicabilitatem melius exprimit. Ex quo euenit vt ſapi
entia in varijs formis varie recepta hoc efficiat vt quelibet
ad pꝛemptitatem vocata modo quo poteſt ſapientiam partici
pet. Vt quedam eandem ꝑticipent in quodam valde diſtanti
a prima forma quibus vix eſſe elemētale tribuit. Alia adhuc
in nobiliori gradu quibus vitam prebet vegetabilem. Adhuc
alia in altiori quibus vitam ſenſibilem. poſt hoc quibus anīa
lem. deinde quibus rationalem. demum quibus intellectualem.
et hic gradus eſt altiſſimus proximior ſcilicet ſapiētie ymago.
Et hic ſolus eſt gradus habens promptam et innatam aptitu
dinem ſe ad ſapientie guſtum eleuandi. quia in illis intellectu
alibus naturis ymago ſapientie viuit vita intellectuali. Cuiꝰ
vite vis eſt ex ſe vitalem motum exerere. qui motus eſt per
intelligere ad ſuum proprium obiectum quod eſt veritas ab
ſoluta que eſt eterna ſapientia pergere. ¶ Nunc itaqꝫ pro
hoc breui tempore hec ſic dicta ſufficiāt. vt ſcias ſapientiam
eſſe non in arte oratoria. aut in magnis voluminibus. ſed in
ſeparatione ab iſtis ſenſibilibus. ac in conuerſione ad ſimpli-
ciſſiman et infinitam formam. et illam recipere in templo pur
gato ab omni vicio. et feruido amore ei ĩherere. quouſqꝫ deguſ
tare eam queas. et videre ꝙ̄ ſuauis ſit illa in qua eſt omnis
ſuauitas. Qua deguſtata vileſcent tibi omnia que nunc tibi
magna videnť. et humiliaberis vt nichil arrogantie ĩ te rema
neat. neqꝫ aliud q̊cumqꝫ vicium. quin caſtiſſimo et puriſſimo
corde ſemel deguſtate ſapientie indiſſolubiliter adherebis. etiā
hunc mundum et cuncta que non ſunt ipſa magis ꝙ̄ ipſam de
ſerendo. Et cū ĩdicibili leticia viues ac morieris. et pꝰ mortē
in ipſa amoroſiſſimo āplexu eternaliter requieſces. Quod tibi
et michi cōcedat ipſa dei ſapientia ſemper benedicta.

F. petrarche de vera ſapīa dyalogꝰ ſecundꝰ. Explicit feliciter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
168 E 21